

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR (22 SEL 2207/2) İNCELEME-METİN-
SÖZLÜK-TIPKIBASIM**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Esra Nur HANÇERLİ

Niğde
Ağustos, 2019

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR (22 SEL 2207/2) İNCELEME-METİN-
SÖZLÜK-TIPKIBASIM**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Esra Nur HANÇERLİ

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Kezban PAKSOY

Üye : Prof. Dr. Ziya AVŞAR

Üye: : Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU

Niğde
Ağustos, 2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "**Mecmú'a-i Eş'âr (22 Sel 2207/2) İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım**" başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiği ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 26/08/2019

Esra Nur HANÇERLİ

ONAY SAYFASI

Dr. Öğr. Üyesi Kezban PAKSOY danışmanlığında **Esra Nur HANÇERLİ** tarafından hazırlanan “**Mecmû’â-ı Eş’âr 22 Sel 2207/2 (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

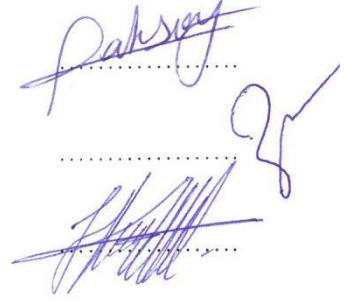
Tarih: 26/08/2019

JÜRİ :

Danışman : **Dr. Öğr. Üyesi Kezban PAKSOY**

Üye : **Prof. Dr. Ziya AVŞAR**

Üye : **Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU**

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Emin Hüseyin ÇETENAK
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Mecmû'a; toplanmış, bir araya getirilmiş yazma eser anlamına gelmektedir. Mecmû'aların Divan Edebiyatı'nda önemli bir yeri vardır. Bu eserler hem hazırlandıkları dönemin edebî anlayışını hem de zaman geçtikçe değişen edebî zevkin tespitini sağlayan önemli kaynaklardır.

Bu çalışmada Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi'nde 22 SEL 2207/2 arşiv numarasında kayıtlı **Mecmû'a-i Eş'âr** adlı manzum mensur karışık mecmû'anın incelemesi ve neşri yapılmıştır. Mecmû'anın konusu dönemin tedavi yöntemleridir. Giriş bölümünde mecmû'a hakkında genel bilgiler verilmiştir. Daha sonra tezimize konu olan mecmû'anın tanıtımı yapılmıştır. Akabinde mecmû'anın şekil ve muhteva özellikleri verilmiştir. Ardından mecmû'anın bilimsel metodlara göre transkribe edilmiş metnine yer verilmiştir. Metnin neşrinde Prof. Dr. Ziya AVŞAR' ın "*Tenkitledi Metin Neşrinde İmla Sorunu Üzerine Yeni Düşünce Ve Öneriler*" makalesindeki önerilerine uyulmuştur. Metnin sonuna sözlük ve tıpkıbasım eklenmiştir.

Bu çalışmada bana yardım eden mesai kavramı gözetmeksizin her zaman yanımda olan çok değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Kezban PAKSOY hocama, maddî ve manevî desteklerini üzerimden eksik etmeyen aileme teşekkürü bir borç bilirim.

ESRA NUR HANÇERLİ

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR (22 SEL 2207/2) İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM

HANÇERLİ, Esra Nur
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Kezban PAKSOY
Ağustos 2019, 161 Sayfa

Mecmû'a, seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma eser anlamına gelmektedir. Bu çalışmada Edirne Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi'nde (22 SEL 2207/2) arşiv numarası ile kayıtlı "Mecmû'a-i Eş'âr" adlı mecmû'a incelenmiştir. Önce mecmû'anın ne olduğuna dair kısaca bilgi verilmiş, ardından tezimize konu olan mecmû'anın şekil özellikleri ve muhtevâsı üzerinde durulmuştur. En son olarak da mecmû'a metni bilimsel bir metodla transkribe edilmiştir. Tezimizin son bölümünde de sözlük ve çalışmaya konu olan mecmû'anın tıpkıbasımını yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: mecmû'a, Mecmû'a-ı Eş'âr (22 Sel 2207/2), tedavi, şiir.

ABSTRACT
MASTER S THESIS

MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR (22 SEL 2207/2) ANALYSIS-TEXT-DICTIONARY-
FACSIMILE

HANÇERLİ, Esra Nur
Turkish Language And Literature Department
Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Kezban PAKSOY
August,161 Pages

Mecmû'a means manuscript composed of selected writings. In this study, "Mecmû'a-i Eş'âr" registered with the archive number in Edirne Selimiye Manuscripts Library (22 SEL 2207/2) was examined. First brief information was given about what is mecmû'a and then the shape features and content of mecmû'a which is the subject of our thesis, is emphasized. Finally, the text of mecmû'a has been transcribed with a scientific method. The last part of our thesis contains the exact edition of the mecmû'a which is the subject of the study.

Key Words: mecmû'a, Mecmû'a-ı Eş'âr (22 Sel 2207/2), treatment, poem.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MECMŪ'A-İ EŞ'ÂR (22 Sel 2207/2) HAKKINDA

1.1. MECMŪ'A HAKKINDA GENEL BİLGİLER	5
1.1.1. Nüshanın Tanıtımı ve Tavsifi	5
1.1.2. Dil ve Üslûbu.....	5
1.1.3. Muhtevâsı	6
1.2. ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

MECMŪ'A-İ EŞ'ÂR (22 SEL 2207/2)

2.1. METİN.....	9
SÖZLÜK.....	78
KAYNAKÇA	92
TIPKIBASIM	101
ÖZ GEÇMİŞ.....	161

GİRİŞ

Mecmû'a, sözlük anlamı olarak cem' olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, top, tüm anlamına gelmektedir.(Devellioğlu, 1992: 711) Bir başka anlamı ise; “seçilmiş yazılardan bir araya getirilmiş kitap, dergi, cönk, şiir antolojisi; bir veya birkaç alanla ilgili seçilmiş bilgilerin yazıldığı defter” dir. (Kanar, 2009: 2061)

Çok düzgün ve itina ile hazırlanmış mecmû'alar olduğu gibi çok dağınık hatta kağıdının boyutları, renkleri birbirine uymayan mecmû'alar da mevcuttur. Bu tip düzensiz mecmû'alar, derleyicinin el yazısı ile mecmû'asına daha sonra eklemeler yaptığını göstermektedir. (Kut, 1986: 170)

Mecmû'aların bazılarının sahibi ve müstensihi belli; büyük bir kısmının ise ne müstensihi ne de sahibi bellidir. Çoğunun düzenleme tarihleri de kaydedilmemiştir. (Aydemir, 2007: 123)

Mecmû'alar, dönemin edebî hayatı hakkında bilgi vermelerinin yanı sıra tıp, ilahiyat gibi alanlarda da bilgi vermiştir. Nitekim üzerinde çalıştığımız mecmû'ada da dönemin tedavi yöntemlerinden bahsedilmiştir.

Mecmû'alar birden fazla şaire ve yazara ait farklı şekil ve hacimdeki metinlerden oluşabilir. Taşıdığı zengin bilgi ve kültür birikimi ile Osmanlı kültür ve edebiyatının altı yüz yıla yayılmış ihtişamını tasvir edebilecek canlı tanıklardır.

Edebiyatımızın önemli kaynaklarından biri olan mecmû'aların zaman içinde farklı şekillerde tasnifi yapılmıştır. Mecmû'alar için muhteva açısından ilk değerlendirme Agah Sırrı Levend'e aittir. Türk Edebiyatı Tarihi I adlı eserinde mecmû'aları şu şekilde tasnif etmiştir:

1. Nazire mecmû'aları.
2. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmû'aları.
3. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû'alar.
4. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû'alar.
5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmû'alar. (Levend, 1998: 166-167)

Günay Kut'un, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'nin “mecmû'a” maddesindeki mecmû'a tasnifi şu şekildedir:

1. Nazire mecmû'aları.
2. Seçme şiir mecmû'aları.
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesi ile oluşan mecmû'alar.
4. Karışık mecmû'alar. Bu tür mecmû'alar nazım nesir karışık olabileceği gibi Arapça, Türkçe ve Farsça gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir.
5. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmû'alar. (Kut, 1986: 170-174)

Mecmû'ayı beş farklı maddede sıralayan Mehmet Gürbüz'ün tasnifi de şu şekildedir:

1. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmû'aları.
2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan şiir mecmû'aları.
3. Nazire mecmû'aları.
4. Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmû'alar.
5. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmû'alar. (Gürbüz 2012: 108-112)

Atabey Kılıç'ın mecmû'a tasnifi şu şekildedir:

1. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından
 - 1.1. Cönkler
 - 1.2. Mecmû'alar
 - 1.2.1. Tertip durumuna göre mecmû'alar
 - 1.2.1.1. Mürettep mecmû'alar
 - 1.2.1.2. Mürettep olmayan mecmû'alar
 - 1.2.2. Mürettip durumuna göre mecmû'alar
 - 1.2.2.1. Mürettibi bilinen mecmû'alar
 - 1.2.2.2. Mürettibi bilinmeyen mecmû'alar
 - 1.2.3. Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmû'alar
2. Şekil bakımından
 - 2.1. Manzum metinler mecmû'aları
 - 2.1.1. Kaside mecmû'aları
 - 2.1.2. Gazel mecmû'aları
 - 2.1.3. Nazire mecmû'aları

- 2.1.4. Mu'ammâ mecmû'aları
- 2.1.5. Manzum lügat mecmû'aları
- 2.1.6. İlâhi mecmû'aları
- 2.1.7. Şehrengiz mecmû'aları
- 2.1.8. Na't mecmû'aları
- 2.1.9. Hilye mecmû'aları
- 2.1.10. Mi'raciyye mecmû'aları
- 2.1.11. Matla' mecmû'aları
- 2.1.12. Mersiye mecmû'aları
- 2.1.13. Çeşitli mesnevîlerden seçkileri barındıran mecmû'alar
- 2.1.14. Güfte mecmû'aları
- 2.1.15. Müstezad mecmû'aları
- 2.1.16. Tarih mecmû'aları
- 2.1.17. Musammat mecmû'aları
- 2.1.18. Kıt'a ve ruba'i mecmû'aları
- 2.1.19. Divan mecmû'aları
- 2.2. Mensur metinler mecmû'aları
 - 2.2.1. Lügaz mecmû'aları
 - 2.2.2. Fetva mecmû'aları
 - 2.2.3. Tefsir mecmû'aları
 - 2.2.4. Şerh mecmû'aları
 - 2.2.5. Sakk mecmû'aları
 - 2.2.6. Mekan tasvirlerini içeren mecmû'alar
 - 2.2.7. Münşe'at mecmû'aları
 - 2.2.8.1. Derleme münşe'at mecmû'aları
 - 2.2.8.2. Tek şahsa ait inşa örneklerinden oluşan münşe'at mecmû'aları
- 2.3. Karışık manzum ve mensur eserler mecmû'aları
 - 2.3.1. Fevâyid ve eş'ar mecmû'aları
 - 2.3.2. Farklı türleri barındıran mecmû'alar

3. Dil bakımından

- 3.1. Arapça mecmû'alar

- 3.2. Farsça mecmû'alar
- 3.3. Türkçe mecmû'alar
- 3.4. Çok dilli mecmû'alar

4. Muhteva bakımından

- 4.1. Din
- 4.2. Tasavvuf
- 4.3. İlm-i nücûm/ fal ve remil
- 4.4. Hikaye/ latife
- 4.5. Hezel ve hiciv
- 4.6. Edviye
- 4.7. Mûsiki
- 4.8. Hat ve kitâbet

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmû'alar. (Kılıç 2012: 75-96)

Tezimize konu olan mecmû'a manzum ve mensur metinler bir arada olduğu için, karışık mecmû'alar grubunda yer alır. Muhtevasına göre; aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesi ile oluşan mecmû'alar grubundadır. Dil açısından Türkçe mecmû'alar arasında yer alır. Mecmû'alar üzerine son dönemlerde yoğun bir akademik çalışma yapılmıştır. Tekrara düşmemek adına bu çalışmalarını kaynakçada toplu şekilde belirttik. Mecmû'alar hakkında detaylı bilgi edinmek isteyenlerin bu kaynakçayı gözden geçirmeleri yeterli olacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR (22 Sel 2207/2) HAKKINDA

1.1. MECMÛ'A HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1.1. Nüshanın Tanıtımı ve Tavsifi

Tez konumuz “Mecmû'a-i Eş'âr (22 Sel 2207/2)” Edirne Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi'nde 22 Sel 2207/2 arşiv numarasına kayıtlı mecmû'adır. İki farklı defterin dikilmesiyle oluşmuştur. İlk defter boyut olarak ikinci deftere nazaran daha küçüktür. Defterlerin ölçüleri kütüphane kataloglarında yer almamaktadır. Defterlerin cildi yoktur. 2a-59a olmak üzere 59 varaktan oluşmuştur. Bir defterin devamı şeklindedir. Birinci defterde her sayfada 11 satır bulunurken, ikinci defterdeki satır sayısı değişkenlik göstermekle birlikte şu şekildedir: 36a-31, 36b-23, 37a-33, 37b-31, 38a-30, 38b-29, 39a-26, 39b-30, 40a-28, 40b-31, 41a-30, 41b-28, 42a-31, 42b-28, 43a-32, 43b-31, 44a-30, 44b-30, 45a-29 satırdır. Açık kahverengi kağıda açık ve okunaklı şekilde yazılmıştır. Bölüm başları kırmızı mürekkeple belirtilmiştir. İlk 44 varak mensurdur, 45-59 varakları manzumdur. Bu bölümde halk şiirlerini görmekteyiz. Mecmû'anın müellifi ve yazıldığı tarih mevcut değildir.

1.1.2. Dil ve Üslûbu

Mecmû'a iki bölümdür. İlk bölümü mensurdur. Bu bölümde ilaç tarifi ve tedavi yöntemleri olduğu için dili sade, süsten ve sanattan uzaktır. Tamlamalara nadiren başvurulmuştur. Bazı uzuvların isimleri Arapça olarak verilmiştir. Bazı kelimelerin yazımında hata vardır.

“...‘ibâdet cismiñ şıhhatidür perhîzle olur imdi ne nesnelerden pehrîz...”

Örneğinde görüldüğü üzere “perhîz” kelimesini aynı satırda iki farklı şekilde yazmıştır.

“...tohumı...” “...tohumı...” müellif, aynı anlamda kullandığı kelimeler için farklı iki “h” harfini kullanmıştır.

“...kaide...” “...ka‘ide...” kelimelerinde karşılaştığımız gibi müellifin doğru harf kullanmadan yazdığı sözcükler mecmû'ada yer alır.

Manzum olan ikinci bölüm 45-59 varakları, halk şiirlerinden oluşan bölümdür. Genel itibariyle hece ölçüsü kullanılmıştır fakat aruz ölçüsüyle de yazılmış şiirler

bulunmaktadır. Şiirlerde Arapça ve Farsça tamlama kullanılmamıştır. Semâî, şarkı, türkü ve destan türlerine yer verilmiştir.

1.1.3. Muhtevâsı

Bir defterin devamı niteliğindeki, tezimize konu olan mecmû'ada tedavi yöntemleri bulunmaktadır. Hangi hastalığa hangi bitkilerin faydalı olduğu kaydedilmiştir. Tedavi için bitkilerin yanı sıra dua ve ayetlere de yer veren müellif, verdiği bilgileri dinî kaynaklarla da desteklemiştir. Tezimizin adı her ne kadar "Mecmû'a-i Eş'âr" olsa da şiirden ziyade tedavi yöntemleri yer almaktadır. 35-44 varakları içerik itibariyle birinci bölümün devamı mahiyetinde olsa da defterin, satır sayısının ve yazı stiline de değıştiğini görmekteyiz. Kelimelerin yazımında yapılan yanlışlıklar bu bölümde artış göstermektedir. Ayrıca sayfaların ebatları da değışmiştir. Bu da bize, bahsedilen varakların ayrı bir defter olduğunu düşündürmektedir. 45-59 varakları ise halk şiirlerinin bulunduğu kısımdır.

Mecmû'ada bulunan şiirlerin ölçülerine göre sayıları tabloda verilmiştir.

8'li hece ölçüsü	11
11'li hece ölçüsü	18
Fâilâtün fâilâtün fâilün	12
Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün	5

Mecmû'ada bulunan şiirlerin biçimlerine göre sayıları tabloda verilmiştir.

Destan	1
Dîvan	3
Semâî	12
Şarkı	1
Türkü	8

Mecmû'ada bulunan hastalıkların türüne göre sayıları tabloda verilmiştir.

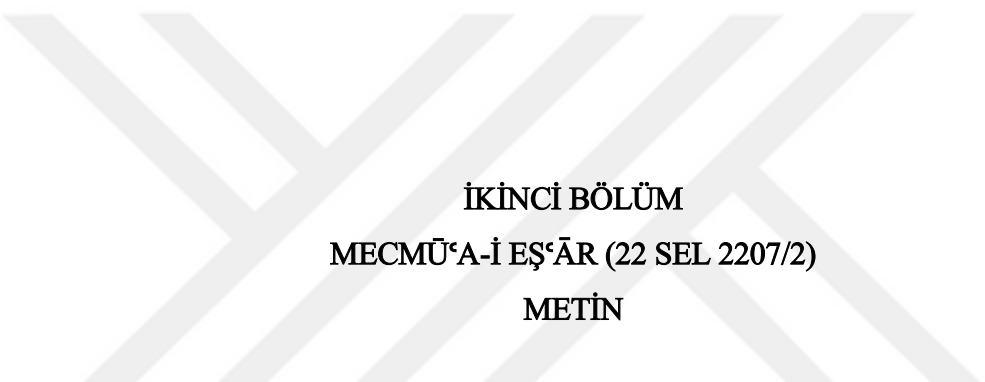
Kulak hastalıkları	Boğaz hastalıkları	Diş hastalıkları	Göz hastalıkları	Fıtık	Behak (Beyazlama)
12	5	6	15	2	3
Mâl-i hülya	Baş ağrısı	Cilt yarılması	Saç, kaş dökülmesi	Burun kanaması	İshal
4	25	5	3	6	1
Sıtma	Balgam	Prostat	Öksürük	Düşük yapmak	Güçsüzlük
1	5	1	6	3	1
Temren	Sarılık	Kısırlık	Yılan sokması	Hayz gecikmesi	Bâsur
6	3	1	1	2	4
Katarakt	İdrar kaçırmaması	Hazımsızlık	Böbrek taşı	Siğil	Yanık
2	2	1	2	4	3

Mecmû'ada geçen bitki isimleri tabloda verilmiştir.

Anason	Çörek otu	Dere otu	Ferfiyûn	Hatmi çiçeği
Havlican	Hindistan cevizi	Hıyarşenbe	Isırgan	Kara biber
Karanfil	Keten tohumu	Kimyon	Marul tohumu	Maydanoz
Menekşe	Nane	Rezene	Safran	Semiz otu
Sinameki	Tarçın	Turp tohumu	Üzelliğ tohumu	Zencefil

1.2. ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ī)	a, e, ı, i, u, ü	ض	z, d
ب	b, p	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	ķ
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
ځ	ḥ	ځ	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

İKİNCİ BÖLÜM
MECMŪ'A-İ EŞ'AR (22 SEL 2207/2)
METİN

...[2a] tamlacuk vireler zükkām def^c ola ammā benim ‘azīzim zükkāmīñ ıztırābına taḥammül itmek yegdür ol ağan şu ile başdan ve gözden ve kulakda olan neccār ve nāzile def^c olur

dīger zükkām vāki^c olsa ḥammāma varup bir nice taş sıcağ şuyı başına tırāşdan soñra döküp birāz taḥammül ide ba‘dehu çıkup başını örtüp alışdura giyine inşallāhu te‘ālā def^c ola eger şuyın sıcaqlığına taḥammül idemezse başına ḥammāmda bir qalınca bez koyup üstüne ol şudan dōke bu ‘ilācı başı şovuk şu ile mu‘tād iden itmek ge[r]ekdür ve illā yukaruda olan ‘ilāc yegdür

on ikinci bāb kulağa ‘arız olan ‘illetleri beyān ider

evvelā kulak şağır olmağ nāzilidendür veya kulağa şu kaçduğından yolu bağlanur veya şovuk yil dāḥil olur kulak içinde şavtı işiden nesne aniñla [2b] za‘fa varur ādem işitmez olur

dīger bir baş şarımşığı kabuğıyla dōgüp bir koyun ödini ve bir kaşık sirke ve üç kaşık şuya ḥilt idüp bu cümle bir cemliğe koyup qaynadasın tā kim sirke ile öd qala daḥı çıkarup içinde olan küsbesini bezden süzüp geçürüp şāfi qalanı şaklayup kulağı pek ağır olanıñ ādeme taḥammül idecek qadar ısıcakla üç dōrt tamlacık tamladup bir miqdār tata ve birkaç kere ideler otuz yıllık şağırlığı def^c ider biiznillāhi te‘ālā

dīger kulağın güröldüsine ve çñladusına ve şağırlığına ‘ilāc sirkeniñ gāyetle iyüsinden alup berāber yığa boğazına varınca tōldurup ve ağızın ḥamurlayup ammā emzüğün açık koyup qaynadasın soñra ol ibriğın āteşden indürüp kulağı emzüğünden [3a] çıkan boğazına tutasın tā sirke şovıyınca girü ayrığun āteşine koyup qaynadasın ve evvelki gibi kulağın tutasın muḥaşşal kelām kulak açılınca birkaç kere ol sirkeyi öylece qaynadup eyleyesin ve sirke noqşān gelürse daḥı sirke qatasın inşallāhu te‘ālā murādı ḥāşıl olur

dīger kulakdan cerāḥat aqarsa ‘ilācı gāyetle şarb sirkeyi ısıdup kulak duyar duymaz qadar olduqda kulağı penye ile üç dōrt tamlā tamladasın ol cerāḥatı def^c itdükden mā‘adā qurdı var ise qırar

dīger kulak ağırsına teke ödini ya‘nī erkeç öküz ödini ḥilt idüp kulağa bir iki tamlā tamladasın veca‘ın def^c idüp şihḥat bula

dīger āhū ödini kulağa tamlatsalar ağırsın def^c ider

dīger bir kimseniñ kulağı ağrısı ĥattā işitmez olsa kediniñ [3b] ödinden bir miřkāl kulağına damlatsalar ĥoř ola işide

dīger eger bir kişi şağır olsa ‘ilācı bir dirhem baykuş kanından bir iki katre tamlatsalar biiznillāhi te‘ālā ĥoř ola

dīger kulağ gürültüsine ‘ilāc iyüce afyon şüd ile ezüp birkaç taml kulağına damlatsalar fi’l-ĥāl ĥoř ola gürüldisi zā’il ola

dīger şağır olan kulağa turb yağın damlatsalar řifā bula

on üçünci bāb ağızda ve boğazda olan ‘illetleri beyān ider

evvelā dudağda yalama ve yarığ olsa ve ağızda ve eger içinde ve tışında yaralar olsa aña ağız ağrısı dirler mücerreb devā oldur ki bir miřdār şabdan alup berāber iki ĥisse idüp nişfini yıkasın ve nişfini ĥām kala ba‘dehu ikisini dağı havanda döğüp bunlarıñ nişfi kadarca řař toğı [4a] saĥk idüp onlara katasın ba‘dehu ol toğ gibi olan eczādan iki barmağ arası kıyāsen niřf dirhem miřdār ağrıyan yerlere bir parmağ ile süresin lü‘āb ĥāřıl olup ol lü‘āb tükürmeyüp bir miřdār tevağkuf idesin ba‘dehu yarındası gün ol bir gün dağı eylesin inřallāhu te‘ālā def’ olur kendümüz kat kat itdüğümüz devādur ĥaflet itmeyesin ammā oğlancıklara yalle ĥılt idüp parmağla süresin tebāřir dağı bu marīze nāfi’dür

dīger boğazda nāzile ile dilçik inse ‘ilācı ısırđan toğumu tāze iken şu ile kaynadup muĥarrā olduğdan řoñra ol şuyı bezden süzüp ol şu ile mercimeği pişirüp yedürelere řifā bula

dīger boğazda dilçik peydā olsa güveği otı ve muřtakī berāber havanda döğüp [4b] řoñra mişircikla içinden yāb yāb boğaza ol inen dilcik üzerine üfürelere birde olmazsa tekrār ideler def’ ola mücerrebdür

dīger insāniñ boğazına sülük yapışsa veyā aşağa gitse keskin sirke ile boğaza ĥarĥara ideler birde olmazsa birkaç kere ideler inřallāhu te‘ālā def’ ola

dīger bir yere sülük yapışup ayrılmasa ol sülügüñ üzerine döğülmüş řař kirecinden ekeler fi’l-ĥāl koyuyor düşer ĥayvanıñ ağrına dağı yapışsa öyle ideler

on dördüncü bāb diş ‘illetiniñ ‘ilācları beyān ider

diş ağrısına bir mücerreb ‘ilācdur ki nazīri yoǵdur pīrim gösterdiği otlardandır ādem çiyneüğü gibi ağırır diş sākin olur ǵar çiçeği dirler ögüm ögüm biter yaprağı yaşşı olur ve çiçeği şarımtırak [5a] olur morı daǵı olur evvel baharda çıkar köki şaçaǵlı olup bu ‘ilācdan hālī olup gāflet olunmaya

dīger diş ağrısına selvi ağacınıñ ǵozalağı döǵüp yāhūd selvi ağacınıñ ufaǵ doǵrayup şu ile ǵaynadup ağırır diş sūrseler ağrısı def^o olur

dīger dişler nāzileden ağrısına çāre bulmasa ‘ilācı gāyetle iyü yağlı çırayı ufaǵ doǵrayalar ba‘dehu keskin sirke ile bir cemlik içinde ǵaynadalar muǵkem ağzını hāmurla şıvayup ba‘dehu āheste āheste āteşde ǵaynadalar her şabāh yemek yimezden evvel ağzı ǵolusı ol sirkeden ağzına alup oynada ba‘de taşra döke böyle birǵaç kere ide her eyledükçe ağzını aşıǵa ǵuta nāzile aǵa ve bir daǵı nāzile görmeye

dīger tavşanıñ [5b] öñ dişi ağırır dişniñ üzerine ǵosalar biiznillāh def^o ola ağırır diş aslan dişi degūrseler sākin ola

dīger kirec ve ǵara zırniñ ve ǵalya taşını onar dirhem ǵalem şengārı bir dirhem cem^o idüp her birin başǵa başǵa saǵk idüp ve elinden geçürüp iki yumurta ağını hılt idüp ǵarsalar eledükden şoñra dişleri dibe sūrseler dişniñ rāyihā-yı ǵabīhası giderür ve çevre etleriñ yine tāze bitirür ve dişleriñ eṭrāfında olan etleriñ ǵanını keser birde olmaz ise birǵaç kere ideler elbette def^o olur biiznillāhu te‘ālā

dīger diş çıkarmak lāzım gelse ‘udül-ǵahr keskin sirke ile kırk gün ısladup ǵura yumuşayup hāmūra döner ba‘dehu ol ‘udül-ǵahr diş üzerine ǵosalar fi’l-hāl ǵaşıyup iki parmaǵ ile çeküp çıkarsa sırrı ‘acībdür

dīger [6a] bir kimesneye rāst geldim altı ay miǵdārı ne gicesi ve ne gündüzi görmüş benden bir devā ǵaleb eyledi hikmet-i Hūdā yanımda ne benefşe yağı ve ne kendisi bulundu göñlime Hāǵ te‘ālā ilhām eyledi kim ferfiyūn yağını gözine sürsem biiznillāhu te‘ālā şihḥat bulur ol esnāda ǵalemtıraş şapıyla ferfiyūndan bir miǵdārca gözine çekdim elḥamdülillāhi te‘ālā gözleri rūşen olup görür oldu

dīger keçi ödini göze çekseler hergiz göz ağrısının görmeye

dīger semā‘iñ şuyunı ağırır göze ǵamlatsalar ağrısının kesüp göze cilā vire ve ǵaragusun gidere

dīger bu ma'cūn gözün buhārın ve zulmātın giderür beş altı günde eşeri daħı kalmaya müşāhede olunur çok isti'māl olunmuşdur ve hem buhāri başa çıkartmaz ve şancuya tiryākdan enfa'dur ve kāsık yollarına ve bāsura rihini ve kulunc rihini [6b] dağıdur kat kat tecrübe olunmuşdur şan'atı budur ki serazyana ağır zenbīl yigirmişer dirhem berāber idüp muhkem saħk idüp elinden çekürüp soñra eczānīñ üç ağırınca aslı kıvama getirüp eczāyı hılt idüp soñra muhkem qarışdurasın inşallāhu te'ālā cümle zikr olunan emrāddan hālāş olasıñ mu'cib bābında daħı nice menāfi' zikr olunur

dīger keçiniñ cigerin pişüp kara şu inen göze sürseler şifā bula

dīger ağac dalınıñ beynini kurdup döğüp elekden geçirüp sürme gibi göze çekse kara şu inen göze gāyetle nāfi'dür

dīger bir kişiniñ gözine şu inse tilki ödini göze çekseler hoş ola

dīger bir kişi kedinin ödini göze çekse gice içinde gündüz görür gibi göre

dīger kara şu inen göze toğan ödini sürseler hoş ola

dīger [7a] ayu ödini göze çekseler gözün yaşını kese

dīger bir kimseniñ gözine ağı olup görmez olsa mersin ağacınıñ yaprağın çiyneyüp üç dört kere 'alīlīñ gözine oħ dise açıla biiznillāhu te'ālā

dīger bir kimseniñ gözi yaşarsa paça kemuğı yağı birkaç kerre gözine süre nāfi'dir

dīger gözde ufacık nesnelere görünse meselā yıldız gibi ba'dehu gözi duman gibi örtse ya'nī göz qararsa şap ve mazi ve çörek otı berāber idüp ba'dehu muhkem saħk idüp elekden geçirüp yumurtayı çalkayup başın bağlaya ve eczāyı saçup alından tā başının depesine varınca yağı idesin o çekündüre ba'dehu yaykıya ol murād def' ola mücerrebdür

dīger eger gözi ağırup kanla talsa gözün bınarı içinde iki tamarcık vardur anlara saķa'l-'ayn dirler [7b] anlardan kan alduralar içüne kalmaz hoş ola

dīger 'avratlarıñ yüzine sürdükleri kızılca bezini ağzına alup tükürükle ısladup ba'dehu şol sarımsak perdesi olur anı ortasından kesüp soñra ol kızılca bezin şuyını avuca tökdüp kesdügin sarımsağı döğüp hāşıl olan şuya ol kızılca şuyını qarışdurup göze sürseler gözün aķını gidere aķ gidicek tekrār öyle ide

on altıncı bāb berş ve behaḳ ‘illetleriniñ ‘ilācların beyān ider

ammā behaḳ iki nev‘dür biri aḳ behaḳdur ki fāsıd bulunmadur deri yüzünde bergilür ve biri ḳara behaḳdur deri yüzünde sevdā bergilür pes imdi behaḳın ‘ilacı evvelā balgāmı meshel balgām olan şerbet ile ezile idesin şan‘atı budur ki kabli ve heliyle iki dirhem turbud [8a] bir dirhem bal ile yoğurup şabāḥ ‘alilledik isti‘māl ide bu şerbetdür yāḥud eṭrafı’l şağır iki dirhem turbud bir dirhem ve şeḥm ḥanzal berdiniñ zıkr olunan üç nesne bir şerbetdür dört kere içmek kifāyet ider

dīger turb toḥumı şab şuyla daḥı ‘asel ile yeseler on yıllıḳ behaḳı gidedür

dīger bir mücerreb ki bir zamān isti‘māl itdügümüz ‘ameldür aḳ behaḳ veya ḳara behaḳ zā’il olsun dirsiñ evvel balgāmı azala ider meshele virüp ba‘dehu ḥammāma varup tamām terledikden şoñra çıkup ḥarāretle behaḳ olan yerleri fevte ile muḥkem sürüp ḳızdura daḥı kendüsi ferfiyün yağıyla ḥılt idüp ol yirlere alıḫdura alıḫdura süre üç gün ṭura şoñra ḥammāma varup çıkduḫdan şoñra tekrār süre yine üç gün dura inşallāhu te‘ālā zā’il ola gāyet mücerrebdür [8b]

on yedinci bāb temren ‘illetleriniñ ‘ilācların beyān ider temren balgāmıdan ve sevdāniñ ictimā‘ından ḥāşıl olur ve gāḥ olur ki şafra ile balgāmın ictimā‘ından çeküp gövdeye yayılır eger bedeni ḳaplasa cüddam ‘alāmetidür tedāriḡi lāzımdur eger temren ādemi başdan ayaḡa dek ḳaplasa ‘ilacı evvelā ḳulaḡı ardında iki ṭemre vardur anlara ḥalefe’l-azān dirler ol ṭemreleri iki bilek üzerinde yukarusundan ol ṭemreleri kesesin ya‘nī ḳan alasin ve iki ṭemre daḥı iç ṭopuḳ üzerinde olur anlara ḡark’is-sāḳayn dirler ol ṭemreleri ṭopuḡun yukarusundan kese ya‘nī ḳan ola daḥı ‘aliliñ dimaḡınıñ ortasından dişin dibinden yana yürüyüp tā diş dibine varınca çizeler bu cümlelerden [9a] aḳan ḳanı cem‘ idüp ‘aliliñ temrenine sürseler üç gün ṭura şoñra yüz daḥı gündün güne biiznillāhi te‘ālā zā’il ola temām kırḳ günde ḳaṭ‘ olup eşeri ḳalmaya

dīger şu şıḡırınıñ yağını tuz ile ḥılt idüp temrege sürseler def‘ ola

dīger ṭavşan ḳanını temrege sürseler zā’il ola

dīger ṭavuḳ yağını kızıl temrege koya naff‘dür

dīger ḥardalı döḡüp sirke ile ḥılt idüp temrege sürseler zā’il ola

on sekizinci bāb uyuzı beyān ider

bu ‘illet iki nev‘dür birisi balgamiñ ruṭubetinden olur ol şulanur ve birisi daḥı balgamiñ yübüsetinden ḥāşıl olur ol künlenür eger elde ve ayaklarda ve parmaqlarda olursa ısıcaḥ şuya tuz ḳatup keçik ‘azuyı añla batursalar veyāḥud yaḡlasalar zā’il ola [9b]

‘Abdullah resulḥā nesli	Ca’fer	Fadmıha
76	600	81
35	080	44
35	070	05
—	002	—
136	—	120
050	252	
020	120	
030	—	
010	482	
—	17	
682	—	
	99	

[10a] yansa cān u dal olup ḳurbān zaymı hem mühr ü ḥatem ‘unvān ‘ömri devleti ziyāde olsun iki ‘ālemde bermurād olsun salṭanat taḥtına çün itdi cülüs dām oldu aña cümle-yi nüfūs gül gibi güldi çünki rüy-ı cihān şevḳle ḡulgule itdi bülbül ü cān bu sürürle çok devre girüp ḡayretinden zemīn şöyle ṭurup cümle şehrü vü diyār olup tezyīn-i gül gibi rüşen oldu rüyı zemīn dil-i ‘uşşaq şād-ı ḥürrem olup ḥalk-ı ‘ālem cemī‘ biḡam olup ben daḥı iderken ana dua‘ taḥta geçdi diyü oldu nidā ḥan ḥan oldu diyü Selīm Ḥānım ferāḥımdan sefā ider cānım ol sürürle bir kitāb itdüm encüm-i ṭıbba āfıtāb itdüm ne ki cem‘ eyledüm ṭabābetden anı ketm itmedüm kitābetden [10b] hicretiñ tāriḥi āyā şehzāde çāru heftād būd hem nüh şād ḥācetim evvelā ki memleket ḳavmi şaḡ u sıḥḥatle geçeler yevmi lāzım olursa ṭabīb-i ‘ilāc derde dermān Ḥudā

kitābımı ac bu kitābdan olursa ana devā ḥazret-i padişāha ide bu kitābda duā' **biismi sübhāna ammā ba'dehu** Ḥāk te'ālāya ḥamd ü şenā ve resūlune iktidā pādīşāha dua' itdükdən şoñra azher mine'ş-şemsdir ki benī ādem zīde-yi kā'inat ve eşref-i mevcūdāt ü maḥlūkātdur ol sebebden Ḥāk celle ve 'alā cemī' eşyāniñ mümtāzını ve menfa'atlisini insāna ğidā kılup ḥelāl eyledi ve Ḥān dā'vetine şalā idüp kelām-ı kıadīminde ve furqān-ı 'azīminde buyurdı kim kulu veşrabu ve lā tusrifü ve innehü lā yuḥibbu'l-müsrifin¹ [11a] tutmağa kıadar olmayup teķatur ide aniñ 'ilācın beyān

otuz birinci bāb

istişkā'ın envā'ın ve 'ilācın beyān

otuz ikinci bāb

öygüne ya'nī bögrege ādemiñ göbegi karşıusunda şağda ve şolda olan boş yerdür ve emrāz zīki nefes ve ögsürük ve verem şışdür ki aña 'avām verem eydürler aniñ envā'ın 'ilācın beyān

otuz üçüncü bāb

başura ya'nī hayaşla müte'allık 'ilācın beyān

otuz dördüncü bāb

r'āşa ya'nī a'zād tebrimin marāzınıñ 'ilācını beyān

otuz beşinci bāb

yereķan ya'nī şarılık envā'ınıñ 'ilācını beyān

otuz altıncı bāb

ma'sūmlarıñ 'arız olan 'illetlerin beyān

otuz yedinci bāb

ḥātun kışileriñ vaķi' olan 'illetlerin [11b] ve anlara lāzım olan 'ilācların ḥayyibeler rayiḥāların beyān

¹ Yiyiniz, içiniz fakat israf etmeyiniz. Çünkü o (Allah) israf edenleri sevmez. (A'raf / 31)

otuz sekizinci bāb

huknelerin envā'ın ki cism-i insānda kabz u riḥ olup belde ve qarında ve arqada elemler hāşıl olur anların 'ilācın beyān

otuz tokuzuncı bāb

insāna nāfi' olan şāfları şāfdan murād aşāğıda dubura ve ferce bir nesne şokmaqdur anın envā'ı 'ilācın beyān

kırkıncı bāb

āteş yanuğının 'ilācın beyān

kırk birinci bāb

yaqılar ve zimātlar ve tovalu ya' nī yağlamaqları beyān

kırk ikinci bāb

merhemlerdür ki anı beyān

kırk üçüncü

yağ çıkarmasın beyān

kırk dördüncü

maqbül şarab şan'atın beyān

kırk beşinci bāb

cevārişlerin ve halvaların beyān

kırk altıncı

süst endām olup [12a] pes tende şihhat olmasa cānda rāhat u kudret ve bedende kuvvet ve damağda lezzet olmaz imdi bunların 'itidāli perhiz ile olur ve zevāli muḥālif gıdālar eklinden olur bu maḥālle münāsib bir ḥadiş-i şerif varid olmuşdur kāle Resūlullāhu şallallāhu te'ālā 'aleyhi vesellim el-mū'tdet beyit külli dāin vel ḥammiye ras külli devāin ya'nī mi'de cemi' renlerin ḥānesidür ve şaḫınmaqlık cemi' devāların başıdır imdi kavble hükemā oldur ki iştiḥā germ olmayınca ta'am yimeyeler ve daḫı iştiḥā germ iken elini ta'āmdan çekesin zīrā ḥazret-i Bari buyurmuşdur ki kulū veşrebu ve lā tusrifū innehū lā yuḥḫibu'l müsrifin ammā tusrifū beyānında murād bu

ola ki ta‘ām üzerine ta‘ām [12b] yimeyesin tā ki bedeniñ şıhhat üzre ola ve illā israf üzre yinen ta‘āmdan tuhme hāşıl olur ve nice ‘illetler zuhūr ider zîrâ ulular buyururlar ki beliyet ger gülşeker hōri be tekellüf ziyan kündi u ziyan huşk zîrâ hōri gül şeker buna gülbeşeker yiseñ toğ iken ol ziyan olur verçurı nanı giç ye kim ol gülbeşeker olur imdi bu sözlerden murād oldur ki çarın doyduğdan soñra yidügin gıdalar şafraza müte‘allık üzre şafravi marāzlar zuhur idüp benzi şarı olduğundan mā‘adā hummā-yı gıb gibi ve bereқан gibi emrāz hāşıl olur ve eger yidüğün balgama müte‘allık ‘gıdalar ise aq ve cerib ve uyuz ve firınıñ [13a] zahmeti gibi ve da’iş-şaleb ve da’il-hayye gibi ve öksürük ve zîk-i nefes ve verem ve buna beniz emrāz ile hālik mükedder olur ve eger yidüğün gıdalar sevdāya müte‘allık olur ise māl-i hulya ve қара behuқ ve қара қura düşler görmek ve nisyān ve dağı bunuñ emşāli ‘illetlere mübtelā olursın ve eger қана müte‘allık ta‘amlar yirseñ fāsîd çobanlar gibi ve bād-ı şenām marazı ki yüzde kızılılık olur ve yüz gömgök olmak gibi ve burun қanı тұrmamak gibi ve dağı buna beniz emrāza ibtilā hāşıl olur bu maħalle münāsib eflāṭun buyurmuşdur ki elucu‘ şehāb yemṭurul ‘ulem ve elfeşa ḥatti ve esseb‘a şehāb yemterul behul ve eḡafulete **beliyet** açlık bir şehāb-ı rahmetdür [13b] қalb andan yağан fesaḥatdür hum toқluқ şehab-ı zulmetdür yağmurı dağı cehl-i ḡafletdür imdi ādem olan bu sözlerden ḥişşadār olup muzırr olan eşyādan ihtirāz itmek gerekdür **el bābü’s-şānī fi fuşulül-erbaa’tü** pes imdi fuşul-i erbaa‘da ne isti‘māl idüp neden şaқınmak gerekdür tā ki beden-i insan emrāz-ı muḥtelifden müberrā ola evvel baharda barid ü yabis ḡidālar yimek gerekdür ve yay faşlından ya‘nī eyyām-ı temmuza da bārid ü raṭb ḡidalar isti‘māl ideler ve kış faşlında ḥar u yābis ḡidālar ekl ideler zîra cism-i insan bir baḡa benzer eger baḡban ana tımar iderse ma‘mur u ābad olur eger tımar itmezse viran olması [14a] muқarrerdür bu dağı anıñ gibidür ne қadar sa‘y idersiñ... lāyıkdur zîra cemi‘ aқraba vü eḥibbadan cismin sana ehemm ü elzemdür zîra Ḥaқ te‘ālāya ‘ibādet cisminiñ şıhhatidür perhîzle olur imdi ne nesnelerden pehrîz² itmek gerekdür ki ulular buyurmuşlar ki ittefeқа tıbbe’l-Farsi verrumi vel hindi yenne cemi‘al emrāzi yetevellede min sitteti eşya’i keşrate cemi‘a ve қillete’l-nevmi filleyli ve keşrate’l-nevmi finnehāri ve ḥabisü’l bevli ve şerribe’l me’i fi cevfileyli ve deḫalel ta‘ami ittifaқ eyledi³ ‘Acem u Rum u Hindiñ eṭṭibası buyurmuşlar ki taḫḫıқа cemi‘ marāzlar beden-i insana altı

² İmlā birliğı yoktur, müellif hatası mevcuttur.

³ Hint, Rum ve Fars doktorlar ittifaқ eyledi bütün hastalıklar şu 6 şeyden doğar; geceleri çok gilletten (darlıḡa düşme korkusu) gece ve gündüz çok uyumak, üzerini pisletmek, pis su içmek, geceleri boşluḡa düşmek ve yiyeceklerle giren hastalıklar.

nesneden ‘arız olur anıñ birisi cima‘ı çok itmeden ve gice ile az uyumadan ve gündüz çok uyumadan ve bevli imsākī [14b] idüp ħin-i tekazzāda efşān itmemek daħı uyķudan ķalkub gice ile Őu icmekden ve tā‘amdan Őoñra iŐtihāsı yoğ iken ta‘am ekl itmeden pes bu imdi bunlardan ġāyet ile iħtirāz lāzımdur ‘ulemā-yı fuzeladan biri cemi‘an mefhūm u tıbbī bu iki beytiñ içinde derc itmişlerdür **beyt** cemi‘al-tıbbī fi’t-tabiyyine cemi‘an ve ħüsne’s Őe‘afi fī ķaŐra kelami aķlaen eklet bade tecetteb veŐŐifa’ fī’l nüzami ve leyse ‘alennefūsi eŐedde ħalen min üdħilet ta‘ami ‘aletť‘aam ammā ķacan ta‘amm ve vezn üzre vaķtinde iŐtihā germiyyetinde ekl itseñ kırķ ħaŐ loķmadan bir ķatre dem ħāşıl olup ve kırķ ķatre demden bir miŐķāl ruħ ķanı olur ki ana ħükemā [15a] maddetü’l ħuyūt dirler ya‘nī Őağlıġıñ sermayesi dimek olur ve yüregi içinde maķam etmişdür ki ana keylūs daħı ıtlāķ iderler anuñ içün kim hāzımı ta‘amdur Ĥaķ te‘ālā anda bir ħararet ķomuŐdur ki yedüġiñ ġıdālar anıñ ħararetinden ķaynar Őol tencere ķaynar gibi āteŐ üzerinde tā ki eriye bulamac ola ve ķacan ki kemālin bulur tamarlarından baġıra red olunur baġır daħı anı ķabul ider tekrar anda daħı ķaynar tamām-ı kemālin bulduķdan Őoñra anıñ revāķı ķan olup köpüġünden Őafra ve Őıķlınden Őevda ħāşıl olur ve ol ki ħarāretiñ taķaťturında tamām ķaynadarāķ piŐmedi ise ħam ķalub ol Őey balġam olur

üçünci bāb aġlaťıñ merāťibin beyān

[15b] ammā bu aġlaťa erba‘nıñ ta‘bi‘isi vardur cümleden birisi ķandur evvelā ķanıñ ta‘bi‘isi oldur ki rengi al kendü Őāfi ta‘mı tatlu ider rāyihası ħüb olur ammā ġayr-ı ta‘bi‘isiniñ rengi ķoyuca olup rayihası ķubh u çirkin olur ammā ve ta‘m tatsız olur ammā safranıñ ġayrı ta‘bi‘isi dört nev‘ üzredür evvelā birine merī dirler buna balġamdan bir miķdār ruťubet ķarıŐur bir rakīķ ve acı Őu olur ikinci mertebesine mirre-i muħħī dirler buna daħı balġamdan biraz ġalīť ħılť ķarıŐur yumurťa Őarısı gibi ķoyurāķ Őarı gibi olur bunuñ ħarreti evvelkiden ziyāde olur üçüncü mertebesine ġüzār-i ıtlāķ olunur renkde sincābi olur bu ol iki nev‘den peydā olur ekŐeri [16a] mi‘deden ķopar bunuñ merāti ol iki nev‘den ziyadedür dördüncü mertebesine zengārī dirler renkde yeŐil olur bunuñ ta‘bi‘atı balġama ķaribdür ta‘mda ammā balġamın ta‘bi‘atı merāretin taķŐirinde maġallende tamam piŐmiş olmaya bunuñ ķan olmaġa istħķāķı ve imķanı vardur zira aŐlında ķan idi ve illā balġamın ġayrı ta‘bi‘isi beŐ nev‘dür evvelkisine balġam ħulv ya‘nī tatlu balġam dirler buna biraz ķanıñ ruťubetinden ķaruŐur ta‘amı tatlıdur ve ammā çok degil ve ikincisi balġam mālīhdür buna bir miķdār ġivinmiş Őafra ķaruŐur ta‘mı tuzluca olur bu balġamın enva‘ndan ussıdur ta‘bi‘atda üçüncü

balgām-ı hāmiz dirler bu nev‘ balgāmdan zıkr olunan hūlv-i meydür ammā hārāret [16b] azlığından tamam kaynamamışdur ol sebebden ekşir gider dördünci balgām ‘afş dirler buña benzer bir miqdār ekşidür aña sevda qarışur ol sebebden ta‘mı ekşidür mazı lezzetine beñzer beşincisine balgām-ı nefh dirler zıra ta‘mı yokdur bu nev‘e ruṭūbet ve [bürüdet] gālib olur bu nev‘ balgāmıñ nev‘idür ammā südüñ ṭab‘isi bu sevda katan şikletden idi ya‘nı kaniñ şikletden hāşıl olur ammā sevdaniñ ğayr-i ṭabī‘atı aḥlaṭıñ gö[y]ünmüşünden hāşıl olur ya‘ ni kan göyünisinden murād uyuşsa dimekdür evvelā kan sevdā olur şafra göyünse şafra olur balgām göyünse ol daḥı sevda olur ve sevda göyünse sevdāya ğayr-i ṭabī‘i hāşıl olur imdi bilgil ki bu aḥlaṭıñ [17a] birbiriniñ sebep-i fā‘ilisi mu‘tedil hārāretlendür sebep-i mādđisi şaliḥ ü mu‘tedil ğıdālardan ve eşribe-yi mu‘tedileden sebep şodası nazcı fāzıldur ya‘nı yerinde pişmemişdür sebep-i ğa‘ibesi bedenüñ tefdiyesi ve tertıbdür ammā şafraya ṭabī‘atıñ sebep-i fā‘ilisi mu‘tedil hārāretlendür ve ğayr-i ṭabī‘isi keşret-i hārāretlendür ve sebep-i mādđisi ṭatlu ve yağlu ve hār ğıdālardur ve sebep-i sūdisi ifraṭla nazceder ya‘nı ta‘am mā‘adā yeşkdür ve ‘azāda ba‘zı za‘if vardur ki anıñ ta‘ziyesine şafradan bir miqdār gerekdür ki tā ol nesne ile kanı terkik ya‘nı ince idüp tamarlar icindeki tārilerden āsānılgıla geçüre ve sebep-i ğaibesı bir ṭaltif ve terkik ile [17b] azaya ğıda virmekdür ammā balgāmıñ sebep-i fā‘ilisi taḫşir-i hārāretten ve sebep-i mādđisi bārīd ü raṭb ve ḥām ğıdālardur ve sebep-i sūdisi taḫşir-i nazcdur ya‘nı tamam kaynamamışdur sebep-i ğa‘ibesi tertib ya‘nı şalibin idüp ğıdalar bulunmayıcak bedene ğıdalar olur ammā sevdayı ṭabī‘iniñ sebep-i fā‘ilisi mu‘tedil nazcdur ve ğayr-i ṭabī‘isi ifraṭ nazcdur ve sebep-i mādđisi hārāreti coḫ ve ruṭūbeti az ğıdālardur sebep-i şuverisi şakıl olur seyelanı olmayan ve taḥlilı az olmağdur ve a‘zalarda ‘azul vardur ki anıñ ta‘zibesinde sevdadan bir miqdār gerekdür ki sebep-i ğa‘ibesi a‘zaya ğıda virmekdür dördünci bāb bilgil ki a‘za didükleri şol cisimlerdür ki anıñ tevellüdi aḥlaṭ-ı [18a] mizacıñ evvelindendür nitekim aḥlaṭa daḥı cisimlerdür tevellüdi erkān-ı mizacıñ ibtidāsındandır feemmā a‘za didügümüz dört kısımdur bes a‘zanıñ evvelki kısımda ve a‘za-yı re’si dirler anlar daḥı dört kısımdur uçı beka’yı şahs icündür ve birisi beka’yı nev‘ icündür mebādī’-yi kavı bunlara muḥtacdur ammā evvelki beka’yı şahs icündür elbette kavı ana muḥtacdur anıñ biri kuvvet-i ḥayvaniyye-yi mebdā’idur ve birisi bağırdur bir daḥı tağdiye kuvvetiñ mübtedāsıdur ve birisi damağdur ve birisi his ü hareket kuvvetiñ mebdē’idür ammā evvelki beka’yı nev‘ icündür ol ḥaya ve zıkrdür imdi a‘zanıñ bir kısmı daḥı a‘za-yı zekireniñ hizmetkarlarıdur bunlar [18b] daḥı dört kısımdur anıñ birisi ‘uruḫ ḍavaribe ya‘nı şerāyin didükleri tamarlarıñ muḥarrikidür bunlar yüregiñ

hizmetkârlarıdır hayānuñ kuvveti yürekden cemîc a'zaya bunlar iledür ve birisi dağı āverddür ya'nî 'uruq-ı ğayr-i đavanbedür bađrıñ hizmetkârlarıdır ki bađrıñ teğdiyye-yi kuvvetini cem'î a'zaya bunlar irişdürür birisi dağı siñirlerdür tã ki damağından his ü hareketin cemîc a'zaya bunlar iřal ider ve birisi dağı edi'yye-yi menidür halilîñ ve hayeleriñ hizmetkârlarıdır ammã a'zanîñ bir kısmı mer'üsedür ya'nî mi'dedür ve üygen ve talãk ve bu gerekdür pes kavî a'za-yı re'sden bunlara çarı olur ve a'zanîñ bir kısmı dağı re's degül ve merüse degildür süñükler ya'nî kemükler [19a] kardaşdur ve mekverin degül gibi pes bunlara her birisinde bir kuvvet vardır ancak kendülere mağşüşdur lâkin bunlar dağı a'za-yı re'siyeden bir dürlü kuva-yi 'ābid olur pes imdi benim 'azizim bu mağalde söz çokdur taťvîl-i kelām itmeyüp muğtasar üzre beyān idelüm tã ki kitāb-ı muťavvel olmaya 'arz-ı taleb u muđtāc olanlara muradların bilüp anlamak ve aniñla marāzına deva itmek semtin bildürmekdür inřā'llāhu te'ālā

beşinci bāb ol ayet-i kerimîñ mefhūmidür ki **ķavlehu te'ālā** inna ğalaķne'l insāne min şalşalin min ğamein mesnūn⁴ imdi Ħaķ te'bāreke ve te'ālā ğazretlerinüñ ğudretinden degil midür ki ol ğallaķ-ı 'ālemiñ emriyle bir ķatre meni kim raĥme dūřüp iki nutfe ķarıřup [19b] ma'cun olur ba'dehu ğayz ķanı ana yol bulup ićine aķar andan řoñra musavvere ol nuťfeden yol aķar andan řoñra siñirler gerilür on beř ğünden řoñra uyuşmuş ķan gibi olur andan řoñra lahm olur andan řoñra a'za birbirinden mütebeyyin olur ve kırķ ğünden řoñra kemikler ğāřıl olur ba'dehu ol ķādîr-i zül-celal ol mađluķa can virür andan řoñra mu'tad olan 'iddet ü müddet tamam oluķda anası raĥminden ķaçup vücuda gelür ba'dehu ne ğörseñ Ħaķ te'ālā yed-i ğudretiyle 'anāřır-ı erba'dan terkîb idüp zāhirini aĥsen-i şuretile teşrif ve bātınını kemāl-i ma'rifet ile tezyîñ ü talťif eylemiş ve ser ü dimağını cümleden 'ala ķılup cevher-i 'aķl u sem' ve çeřm-i zevķ u şemmile müzeyyîn ķıldı [20a] imdi zāhir a'zanîñ biri başdur anı kemikten ğalk itdi tã kim bařıñ icine ibdā' itdüĝi cevāhir ve beyni ğafaza ide ve başı dört nesneye mağall ķıldı aniñ birisi ağızdur ğıdā icün dağı ićinde de diři ğalk itdi tã ki ta'amı āsiyāb gibi öĝüdüp ğal itmek ićün ve lisanı ğalk itdi söyleyüp maķřudātın eda itmegićün ve dil altında iki şamar ğalk itdi lu'ab ğāřıl olup ğıdaları yutmaķ icün ve boĝaz ićinde iki delik ğāřıl itdi ğıda ve řürb icün ve birisi dağı nefes olup virmek icün aĝza iki dudak ğalk itdi nuťķa ķadar olup kemuĝin setritmek icün ikincisi burundur rāyiha olup ve nefes alup virmek icün hem aña iki yol virdi birisi dimaĝa ve

⁴ Andolsun ki; biz insanı, standart insan şekli verilmiş ve organik dönüşüme uĝramıř salsālinden (çamurdan) yarattık. (Hicr/ 26)

birisi boğaza gider ve dimağda bir kuvvet ve isti'dād [20b] halk itdi anıñla cemī' lezzet-i eṭī'me vü eşribe fark ider üçüncisi kulakdur ol dañı mengene gibi burmadur tā ki şada dimağa kec hāşıl ola dördüncüsü gözdür Hāq te'ālā beden-i insanda gözün laṭīf bir nesne halk itmedi gözde ve başda iki delik halk itdi gözi afātdan emīn olsun icün ve gözi iki halk itdi tā kim birine āfet irişürse biri salim kala ve hem gözi yedi kat halk itdi evvel katına ṭabaqa-yı şulbiyye dirler ikinci katına ṭübe'i hār-ı ḥubbiye dirler ādemiñ yüzi içinde āyine gibi görünür üçüncü katına celediyye dirler ol zücaciyye'i kaplamışdur dördüncü katına 'ankebutiyye dirler beşinci katına ṭubiyeye-yi beyziyye dirler altıncı katına ṭabaqa-yı qariniyye dirler yedinci katına ṭabaqa-yı mültehime [21a] dirler gāyetle aqdur ve dimağın sağ yanında şol gözün bir mücevvef siñir gider ve şol yanında sağ göze kezālik bir mücevvef siñir gider iki kaş arasında buluşur gözün her kanqısına kim bir afet irse anıñ nurı dañı ol bir gözine gider pes dimağdan göze ol siñirler içinde nur irişür beden-i insanda bir iki siñirden gāyri mücevvef siñir yokdur ammā Hāq te'ālā dimağı üç bölük kıldı ve aralarında şoğan zarı gibi perde çekdi birisi alından yañadur göze nur andan nāzil olur hāşıl olur ve birisi ṭapınıñ ortasındadır ol dañı ma'den-i 'akldur üçüncüsü eñseden yanadur ol a'zadaki siñirlerle kuvvet virür ammā bilgil ki Hāq te'ālā insanı üç yüz on siñir ve kemikden halk idüp dañı cümle ṭamarları tamam dört [21b] yüz kırk dördür ammā insanda eller halk itdi tamam lāzım olan eşyāya tutup yapuşmaq icün dañı ayakları halk itdi ṭurmak oturmaq icün lāzım olan yerlere rāhī olmaq icün ve şekl-i şüret-i cemāl-i kemāl virdi mükemmel eyledi Fetebarik Allahu aḥsenü'l-ḥalīqin⁵ zihi ol şani'a san'atdan zerre kadar kuşurı yokdur

altıncı bāb zamā'ir-i insanı beyān ider

imdi bilgil ki ādemiñ şüretine nazar itdügiñ gibi 'anāşırınıñ kangısına mensūbdur bilmek gerek imdi demevī-yi ādemiñ 'alāmeti oldur ki yüzi kıızıl ve burnı ṭamarları ṭallu ve lu'abı ṭatlu ve faşd u ḥacāmat yerleri giceye ve bedeni hammāmdan çıkmış gibi kıızgın yani ıssı ola ve eger bedeninde nāḥoşluk veyā ḥummānuñ envā'ından birisi ārız olursa şovuk havādan dañı şovuk rüzgārdan şafa ider [22a] ve bevliniñ rengi al olur ammā şafravī ādemiñ beñzi şarı ve ağız ağı ve qurı olup yübüseti ve şusuzlığı gālib olup gözleri şudan gitmeye ṭamarları ya'nī nabzı tiz tiz hareket ider ve ḥummā marazı 'ārız olsa evvel ditredür şoñra kızdura ve bevlı rengi şarı olur ve balgamı ādemiñ 'alāmeti oldur ki beñzi aq ve ṭamarları āheste āheste hareket idüp

⁵ “Şekil verenlerin en güzeli olan Allah'ın şanı ne yücedir.”

kendi kâhil ola ve hasta olsa çok uyuya ve bedeni aq gözleri gök şekli ola ve beveli rengi aq ola ve sevdâ-yı âdemiñ ‘alâmeti oldur ki levni esmer ve beñzi şoluq şolmuşca ve bedeni siyahca ola ve dâ’imâ tefekkürden hâlî olmaya ve ekser zamanda hâlî ğamnâk ola ve ammâ pîrlik zamanında sevdası ğâlib ola ve hem göz faşında ziyâde olup ve beveli [22b] rengi qaraya mâ’il ola ammâ bu dört cevher ki zîkr olundu beden-i insân bunlar ile kâ’imdür ve her birisi bir faşlîñ mizâcın tutar nitekim bir yıl dört faşıldur kan evvel bahâra şafra yaz faşında sevdâ güz faşında balgam kış faşında maşşûşdur ve ‘ömrini âdem dört faşıl üzerine geçürür faşl-ı evveline sinni’n-nümüka dirler yigirmi başına varınca bedeni ve kuvveti ve hüsni ü letâfeti ter-i terakkidedür bunda harâret ü ruḡbet ziyâde olur ikinci sinni’l-vukûfdur bu maḡalde kemâlin bulur ne ziyâde ve ne eksik olur bu sinniñ intihâsı kırkıdır bunda harâret ve yübüset ğâlib olur üçüncü sinni’l kühüliyetdür zîrâ qarğıl ‘âlemidür bu sinde âdem tarziyye varur bu sinde bürüded ve yübüset ğâlib olup hükmi [23a] altmış beşin yakınına degindür ‘ömrün **dördüncü** faşlı sinni’şseyhühe[t]dür ya’ni pîrlikdür nâ-çârlıkdür bu sinde noşşânuñ eserleri zâhir ü peydâ olup ‘ale’l-huşuş kış faşında ve bu sinde bürüdet ve hem ğarîb-i ruḡbet peydâ olur ve bu sinniñ intihâsı ‘ömrün âḡirine degindür ammâ semizlik ol zamanda bulunursa harâret ü ruḡbet ğâlib olur ve illâ arıklık beñzi kızillık ise harâret ve yübüset ğâlib olur ammâ erkek ile dişi mâbeyninde fark budur ki erklik harâreti ve yübüseti ğâlibdür ve dişiniñ ancak bürüdeti ğâlib olur mesela bu aḡvâlde taşarruf-ı ‘akliyye lâzımdur

yedinci bâb ḡabâyi’-i nabzını beyân ider ammâ nabz şîrâyiñ tamarlarınıñ baş ü kabz hareketiniñ ‘alâmeti oldur ki pes [23b] imdi cânîñ ve cismiñ marazı ve şîḡḡati bu tamarların hareketiyle ma’lûm olur ve şol nefes ki alup virirsin ruḡuñ fuzulâtıdır yine nabz ile def’ olur ve nabz on nev’ üzredür ya’ni on dürlü hareket ider ammâ aşıl hareketi yedi kısımdur birisi ḡavîl birisi qarşîr ve birisi mütavassıḡ muḡtedildür **dördüncü ‘arîz ya’ni yaşşıdır ve birisi ‘indallah ḡâr olmaq ve birisi müşerref ya’ni yakmaq ğayr-i nabza ve birisi yapışmaqdur ammâ kanun şifâda **yigirmi yedi** kısımdur tafşîl lâzım degül bu kadarca beyân kifâyet ider zîrâ ol tafşîl bu yediden bulunur ammâ ḡamariñ hareketi üç kısımdur birisi katı darbdur ve birisi yumuşakdur ve birisi mütavassıḡdur ammâ ol zaman ki görürsün ya seri’dür ya baḡidür ya’ni ğic veyâ mütavassıḡta veyâ şulbidür veyâ yumuşakdur veyâ [24a] orta hareketdür veyâ sükündür bu ‘alâmet biribiriniñ ardınca atar biraz ḡurur yine atar dâ’imâ böyledür ve illâ bu gelişleriñ her biri dürlü dürlüdür ve birisi daḡı har veyâ bardur veyâ muḡtedildür ve birisi daḡı**

řamarıñ ģareketi berāber olmaşdur veyā muĥtelif ve biriniñ nizā mı yoşdur ģareketi muĥtelifdür her zamanda bunla nizām bulunmaz ve biriniñ dağı (nizāmı) ‘alāmeti muĥtelifdür veyā ģayri munşazıma vü muĥtelifdür **onuncusu** o zān üzerinedür bu dağı ya mu‘tedil veyā muşlışdur ammā bu cinsi üçdür yigidiñ ođlaniñ ve pırleriñ nabzınıñ ģareketi vařt olur ki kendü zamanlarınıñ ģareketine muģāyir olur birbirine beñzemez ģareketi ģārıc olur imdi dilerse kim nabz aĥvāline vukūf taĥřil idesin ‘aliliñ řađ ģarafına oturup nabzına [24b] el urasın eger şamar senden yana varup gelürse ‘alāmet-i řıĥĥatdedür ‘alil bir ģalden ve bir ģāle varırsa da inřallāhu te‘ālā yine enāt řıĥĥat-i muĥırdur ve eger senden yana gelüp gitmezse nabz ģamdur birşaç ģün řabr idüp mu‘tedil ģıdālar ve laşif eşribe ki mizāca muvāfiř ola isti‘māl itdüreler ve eger seniñ şarşuna gelüp gitmezse Allāhu ā‘lem ‘alāmet mevt ola ve eger şamar ilige řarb ile şokunur ise ģasta ‘azım ızır[āb]da olup anda dağı mevtden ģavf olunur eger şamar ma‘hūd parmaģa bir kerre şokunup bir zaman şurursa bu dağı ģelak ‘alāmetidür ve eger nabz řamarıñ bařduģı vaşitte andan yana ģareket iderse ol dağı ģelak ‘alāmetidür ve eger ‘aliliñ ģāh ģövdesinden yana ģāh seniñ parmağlarından yana ģareket iderse ol dağı ‘alāmet-i mevtdür ve eger parmađlarıñ altında [25a] şamar ditirse lākin ģareketi yoř yüregiñ zā‘ıfi ‘alāmeti olup bir miřdār marıza şaşavviyet virür ģıdālar virüp ol mariziñ münāsibi olan ģıdā ve eşrübe bāblarından bulup tedārik idesin ve eger nabzın ģareketi řıĥĥat ‘alāmetin ģořterirse ģasta ızırābda ise řārüresin ģörüp ana ģöre ‘ilāc idesin

sekizinci bāb ř[ā]rüre aĥvālin beyān ider

ģastanıñ řabi‘atı ma‘lüm ola meřelā demevī veyāĥud řafravī veyāĥud balģamī veyāĥud sevdāvī midür ma‘lum tā ki ana ģöre devāsında ģareket oluna ve zaĥmeti nedür ve nedendür biline bes imdi āģāh ola ki şarüre beş şabaşadur birisi şarıluş ve birisi şızılluş ve birisi yeşillük ve birisi şaraluş beşinci ağlışdur ammā şarı bölük altı mertebesi vardur birisi ‘abesi ya‘nī şaman ģibi şarıdur ve biri [25b] al ve biri turuncı ve biri āteři ya‘nī āteř rengindedür ve biri ‘afrānīdür altıncı şafidür pes bunlarıñ her birisi merātib i‘tibārınca nisbetine ģöre ģarāretde ziyādeliģine dalālet ider ammā şızıl bölük dört mertebesi vardur emheb řoyu ve al renk ola bu řā‘ın az ģalebe itdüģüne dalālet ider ve birisi verdīdür ve birisi dağı aĥmer şanıdur ya‘nī ģāyet de şızıldur dördüncü aĥmer şadar ya‘nī řoyu ve şızıldur bunlarıñ her birisi merātib i‘tibārınca şabın ziyādeliģine delālet ider ammā yeşil bölük beş mertebesi vardur birisi fıřıķıdır ol bürüdete dalālet ider ve biri āsmānidür ve biri nīlidür ya‘nī çivit rengine benzer ve

her birisi merātıb i'tibārınca bürüdetiñ ziyādeligine dalāletdür ve birisi girānīdür ya'nī gün rengine benzer bu [26a] hıltıñ ziyādeligine ve göyünmüşliğine dalālet ider ammā kara bölük dört mertebesi vardır birisi qaradur ammā şarılığa meyl ider bu şafradan dönmüş sevdāniñ galebesine dalālet ider ve birisi qaradur lākin yeşile meyl ider bu şarf-ı sevdāya dalāletdür ve birisi qaradur lākin aklığa meyl ider bu balgama düşmüş sevda galebesine dalāletdür ammā ak bevl şovuqluğuna ve hamlığına dalālet ider ammā bevlük kıvāmı üç kısımdur biri raķiķ ve biri gālīz ve biri mu'tedildur lākin gālīz olmayup raķiķ olan hamlığı ve bişmeklige dalālet ider gāhi gāhi seddlere dalālet ider ve olur ki bögrek zayıflığına veyā çok şu içmekle veyā bürüdete veyā yübüsete veyā mādde şu yoluna mutaşarrıf olduğuna dalālet ider ammā bevlin gālizi nazīciñ ziyādesine dalālet ider ya'nī bevlin [26b] i'tidāli müstaḥafında ziyāde başlamakla dalālet ider ammā bevlin rāyihāsı dört kısımdur birisi qalīli'r-rīḥadur ol nabzın yokluğuna veyā mizac şovuqluğuna veyā ḥarāret-i 'garīriyyeniñ za'ifliğine' dalālet ider ve biri ḥulv'ir-rīḥadur ya'nī rāyihāsı kubḥ degildür bu kan galebesine dalālet ider ve biri ḥāmīzi'r-rīḥadur ya'nī ekşi koķar ol şovuk olan hıltlarıñ ve birisi küflenmesündendür ve birisi fetni'r-rāyihādur koķusu toprak gibi koķar ol ana dalālet ider ki aḥlāfda 'ufūnet vardır veyā bevl yolunda veyā çıban vardır ammā bevl bulandığına sebep budur ki şu yolunda bir yābis şıķal tağılır yıl ile bile ammā arılığı bunuñ ḥilāfincadur ammā arılığıyla bulanıklık arasında mu'tedil olan ḥod ma'lūmdur ki bu gerek za'fına veyā taḥlīl [27a] çokluğuna veyā mādde bir tarafına müteveccih ola ammā bevlīñ çoklığı bedensiz doğana veyā bedenden fużālāt var idüğüne dalālet ider pes ṭabī'at anı def' ider ve mu'tedil ikisiniñ arasında miyānedür ve hem givügi yayıla ammā rüsüb didikleri bevlīñ şol gālīz cevheridür şudan olur gāh yukarıya kaķar gāh bevlīñ dibine çöker ammā rüsübīñ ṭabī'atı oldur ki ak ola ve hem laṭīf ola ḥatta çalkadukda qarūra dibinde yayıla olanı āheste dökerek eger içinde bir nesne var ise dibinde qala ba'dehu aķıtduķdan soñra qalanı kızıl qalursa a'lādur eger sarı qalursa daḥı yegdür ammā rüsübīñ ṭabī'ası on iki kısımdur birine şırāṭi dirler bu şol şızınduya beñzer bir nev' gāyetle çokdur bir nev' şaḥifler olur bu meşāne süzüldüğüne dalālet [27b] ider ve bir nev' aķlu ve kızıllu olur bu bögrek şayrılığına dalālet ider ve bir nev' kızımtraķ olur bu a'za-yı aşliyyeniñ şayrılığına delildür ya'nī tamarlar gibi ve siñirler gibi ve ğayrısı gibi ve bir nev' kiçirek ve degirmi kızıl yaralardur levninde burçağa beñzer ve bu bağrıñ ba'z-ı eczālarından iḥtirāķ olduğuna dalālet ider ve birine dişsi dirler bunuñ 'alāmeti yarmaya beñzer ve levni kızıl zırnıḥıñ levnine beñzer bu kan göyündüğüne ve hem a'za eridüğüne ve hem meşānede uyuz olduğuna dalālet ider ve

bir kısmına dağı laħmî dirler levninde burçağa müşābihdür et yaraları gibi olur bu a'zālarda erimeklige dalālet ider eṭibba zevebān dirler ve bir kısmına deymî dirler bu dağı zevebāna delāletdür ve birine dağı yedi dirler iriñlü bevl peydā olunur [28a]el-‘iyāzü billāhu te‘ālā bu dağı bevl yolında çıvban veyā yara olunduğına dalālet ider ve bir kısmına şa‘rî dirler sebebi ruṭubetdür tel tel olur za‘ferān gibi ve birine ħamîrî dirler şuda ışlanmış ħamîr pārelerine beñzer bu mi‘deniñ za‘fine dalālet ider ve birine zımlî dirler bu řu yolında tař ħāřıl olduğına dalālet ider ve birine mādđî dirler renkli gül gibi olur bu balđam var yiñe diyü maraz ħařānı vaḫtiyle itmeyüp çok tutmağan ħāřıl olur ve birine dağı ‘aĸlî dirler uyuşmuş ħan gibi pāre pāre olup kimi sülüğe ve kimi şıçana beñzer zekerde çıkar ve birine demevî dirler bevlî ħan rengi gibidür ħanıñ ġalebesine dalālet ider eđer bevl ile ħarıřık ise bađrıñ za‘fına dalālet ider ve eđer ħarıřık degül ise bevl yoluna yara veyā çıvban var idüğine dalālet ider [28b] ammā bevlîñ rüsübü ya‘nî ġalizli mekān i‘tibarınca üç kısımdur birine ‘imam dirler meřelā sehāb ya‘nî bulut gibi ħarüreniñ yüzünde olur bu pişmek azlığına ve bevlîñ çokluğuna dalālet ider müte‘allık isim razz dirler ħarüreniñ ortasında şurur bu nažciñ ve yilîñ tavassuṭuna delildür ve birine rasıb dirler ya‘nî çökmüş meřelā ħarüre dibine çökmüş olur bu řabi‘atda nažciñ tamamlığına dalālet ider ve ġayri řabi‘atda yaramız

tokuzuncı bāb ‘arız olan ‘illetlerin ve ‘ilacların beyān ider

pes imdi cümleden birisi māl-i ħülyā didüğim dimağına mürtefi‘ olur ma‘ni-yi sevdā-yı ħılt dimek olur bu ‘illet iki nev‘ olur biri şafra veyā ħanıñ ıssı-yı ħıltı göyündüğünden ħāřıl olur ve bir nevî‘ balđam veyā sevdā göyünmesinden ħāřıl olur ħıltı-ı [29a] barid bu ‘illet bir sevdā-yı buġārdur kim dimağa řu‘ūd ider ve dimağı ħarardur pes dimağ ħaragu içinde kalur nitekim şafi hevāya şuman çöker aña ‘ilāc budur ki şavuç yağını dört beř kerre ısıcağla bařa süreler māl-i ħülyāyı ve sevdāyı def‘ ider biiznallāhu te‘ālā māl-i ħülyā vü sevdā def‘ine ‘ilāc ħaranfili yumuřaĸ döğüp řuya ışlada tā ki ħuvveti çıĸa ba‘dehu anı řovıĸup şuyına şeker şatup şerbet idüp iče

dığer māl-i ħülyā def‘ine muđlāb eyle şerbet lāzımdur ya‘nî zıkr olunan şerbete muđlāb lāzımdur

dığer māl-i ħülyā ġalebe eylese lacevertten bir yüzük düzüp parmağında getüre

dığer sevdādan baş ağrısına ħāřıl olur eğer řovuĸluđla ise ana zađferān güllāb ile ezüp başına şüreler def‘ ola

dīġer bir miġdār afyonu fillūri gibi yaŝŝı idüp [29b] depesine yapuŝtura aġrısı gidince tura

dīġer ŝandal ve ‘anberi güllābla ħarıŝdurup baŝına sūreler bir gūn ve bir gice tura ŝoñra ħammāma varup ya yıķaya ammā ħoķ oturmayup ħıķa

dīġer baŝ aġrısı ıssı olsa sirke ile güllābı ħarıŝdurup baŝına sūreler ve burnuna daġı bir miġdār ħekeler ħoŝ ola

dīġer ħāfūri ŝu ile baŝına sūrseler ıssı baŝ aġrısına bu daġı nāfi’dür

dīġer baş aġrısı şovukdan ħāŝıl oldıysa ıssı devālar gerekdür

dīġer baş aġrısına zımad ŝarabı nāfi’dür ya’nı maġdonoz toġumu baŝķaca dōġup elekden geħirüp ħinnā ile ħılt idüp ve bir ħalınca beze yaķı gibi idüp ayakķlarını topuķlarına varınca şara ŝifa bula

dīġer baŝ aġrısı zaġferāndan ise ħabaķ yaġın sūreler ħoŝ ola

dīġer baŝ aġrısına [30a] hūdhūd tācını getürse ħoŝ ola

dīġer dimaġı pāk ider bu bir ‘ameldür ki meŝelā ŝabr isteme tavrıdır hem bir zaġferān iki merre ŝāfidür hem bir cūmlesin baŝķaca dōġup ba’dehu kereviz ŝuyıyla nohud ħadar ħaplar idüp gecede beŝ danesin yiyüp dōŝege yataġa yatıla nāfi’dür

dīġer gelincik ħıħegin ŝuyını sirkeyle ħılt idüp baŝına sūre aġrısın def ider

dīġer ŝudā’ elinden yaña peydā olursa ħan ġalebesindendür ‘ilācı baŝ tamarlarından ħan aldurup ve añāķuc dirler veyā faŝd u ħacāmat itdüreler fi’l-ħāl sākin ola veyā afyonu ħonulduķdan ŝoñra geħmezse afyonu ezüp burnuna tāmzırmaya ancaķ sūreler

dīġer ve ‘unnab ŝarabını iħmek ve meyvesin yimek nāfi’dür ve mercimek ŝurasu ve ħurı kiŝnic yimek [30b] iyüdür baş aġrısı şafradan olup başı ıssı olsa keten bezini gül yaġına ışladup aġıran yerine ursa sākin ola

dīġer ŝudā’ ħafadan peydā olursa balġamdandır sirkencübini turp şuyla icüp ve parmaķ urup ħusa ve duraķ otı şuyın icüp ħusmaķ nāfi’dür ammā ħusmaķ isterse ıssı şu icüne oturup ħussa ammā ayāric-i fuķara didükleri ħubbeler ile ġargara etse derħal sākin olalar

dîġer toliñ aġrısı laķveden olursa Şu kubı altına bir avuc arpayı koyup tã ıŐlanınca tura ba‘dehu ol arpayı Őukup Őuyıla yarım rafl miķdãrı alup bir dãnıķ cãvŐir ķoya daġı nefes ile dimaġa ķeke nãfi‘dũr

dîġer yarım baş aġrısına hemen ŐarımŐaġı dũġũp Şuyın tãmzırsa Őifã bula

dîġer bũtũn baş aġrısına [31a] fi‘l-hãl başına Şovuk Şu ķoya sãkin ola

dîġer baş aġrısına ferfiyũn yaġını sũrseler sãkin ola

dîġer ķok yemekden baş aġrısı hãŐıl olur ġıdãlar bunlardur ki beyãn olunur evvelã findıķ ve ġurma ve ķavun bũyĩ tere fũlfũl ķara zeytũn zaġferãn bellũt kendene ķarafes kebere u[y]kısuzluk ve ķok Őoylemek ķaķımaķ ķaġırmaķ ķasãvet ķokmek

dîġer baş aġrısı devã ile gitmez ise bu zıkr olunacaķãyet-i Őerifi başında ġotũrse inŐã‘llãhu te‘ãlã Őudã‘ ķekmeye bismillãhirrahmãnirrahĩm femen kãne minkum merıdan ev bihi ezen min ra sihi fefıdyetun min Őiyãmin ev Őadeķatin ev nusukin⁶ eskan billãhi te‘ãlã başdan inen nãzile’ ‘ilãcın beyãn idelũm nãzile yemegi ķok yeyũp [31b] buġãrı başa Şu‘ũd ider ve başı ġãh Şovuk ve ġãh ıssı tũtmadan hãŐıl olur

dîġer nãzile ġoze inerse ġoz derde mũbtelã olur ve ķulaġa inerse ķulaġı Őaġır ider ve aġza inerse dişleri helãk ider ve boġaza inerse mãdde olur ķollara inerse meflũc olur el‘iyazu billãhi te‘ãlã ve bend ķoŐelere girerse veca‘ı mefãŐıl olur ve bele inseãdemi iki ķat ider ya‘nĩ belin bũker daġı yanına inerse uruķu’n-nisã hãŐıl olur ve dizlere inerse dizi bũkũlũp aķılmaz olur ve eger tũpuķlardan ġeķũp baş parmaġına inerse nikrĩs hãŐıl olur pes imdi bu nãzile başda iken tedãrigin ġormek ‘aķıllu iŐidũr sa‘y ile men‘ũ def‘ lãzımdur

dîġer başda nãzile da‘imã elem virse mazı ve ķırası Őıġır oğiyle hũlt idũp başına [32a] yaķı ide ũķ ġũn ũķ ġice ķoġũrmeye Őoñra yayķıyup yine tıraŐ olup evvelki ġibi ide yine ũķ ġũn ũķ ġice tura ve yayķıya tıraŐ olup evvelki ġibi ide cũmlesi tũķuz ġũn olur inŐã‘llãhu te‘ãlã ‘omrinde nãzile ķekmeye

dîġer la‘uķ ve na‘ne otını devŐirip Şu ile bir yeñi ķomlek icine ķoyup aġzın ġamır ile muġkem ķapayup ķor ũzerine ķoyup yapaca yapaca ķaynadup hãŐıl olan Şuya emelũ icũn kefkirden sũzũp otını yabana atup ol Şu ile ġınnãya ķarıŐdurup Őoñra başına ura bir ġice miķdãrı tura andan yayķıya inŐã‘llãhu te‘ãlã def‘ olur

⁶ İķinizden her kim hastalanır veya başından rahatsız olursa fıdye olarak ya oruķ tutması, ya sadaka vermesi, ya da kurban kesmesi gerekir. (Bakara/ 196)

dīġer yarpuz yaʿnī yarpur otını cemʿ idüp havanda döġüp űuyın alalar dört kaűıķ baġurdan ve bir kaűıķ iyüce sirkeden ġılt idüp elenmiű ġınnāna koyup tamam muġkem kaűıűdurup [32b] űoġra ġammāma girüp tıraű olduġdan űoġra çıķup daġı teri alıűmadan ol maġlūtı baűına baġlaya daġı muġkem örtünüp terledikten űoġra tā kim teri alıűmaġa baűlayınca deġin taġammül ü űabr ide andan ol baűda olan nāzile yumurta gibi cemʿ olup yumrı olur baʿdehu fiʿl-ġāl ol yumruya çözüp űiűe ile çekdüre ve bir daġı nāzile görmeye mücerredür

dīġer nāzile icün baűıġ deposesinde ġurūű kadar yeri tıraű idüp bir bez üzerine çıban merhemi gibi olan telvīn yaķıcaķ idüp yapıűdura ol daġı nāfiʿdür bunda insanıġ baűına ʿarız olan ʿilācları beyān idelim baűıġ ʿilleti bir fāsiddür topdur baűıġ derisi altında cemʿ olur buġa űaʿafe itlaķ olunur bu iki nevʿ olur birisi kıurı ve birisi űulu olur [33a] ʿilācı çoġanı ve űuzı saġķ idüp sirke ile yoġurasın daġı baűıġı tıraű idüp anıġla muġkem urasın bir kac kerre idesin ġükmi kıurı olunca tekrarlamakđur

dīġer koyun kaűasın veyāġud kelbiġ kaűasın yakup kül idüp ve ġayri külden bir ol kadar kaűup meűelā ikiűer dirhem birbirinden ve űebb-i Yemeniden bir dirhem saġķ idüp ve kel olan ādemi tıraű idüp yaralarına űaça tekrar tıraűda yine böyle ide elbette ol üçe veyā dörde varmayup defʿ ola ve baűı pāk ola

dīġer oġulmaz kel baűı evvelā ġad zammā yaykıyup baʿdehu tıraű idüp űoġra kaűlumbaġanıġ kaűını yakup kül idüp ol küle acı yaġı kaűıűdurup bir bez üzerine yaķı idüp baűına uralar elbette defʿ ola

dīġer űab ve kükürt yigirmiűer dirhem ve kömür unı [33b] iki dirhem cümlesini acı yaġla kaűıűdurup baűa uralar inűāʿllāhu teʿālā defʿ ola

onuncı bāb ʿilletleriġ ʿilācların beyān

cümleden birisi yüzi ve elleri yarılır bu daġı ya ġüneűden veyā yeldendür veyā űovuķdan veyā űovuk űu ile abdest almaġdan olur ve anlarıġ ʿilācı evvel yüz yarığı yüzi yumuűaķ ider űanʿatı budur ki keçiniġ yüregın yaġı bir taű içüne koyup üzerine űovuk űu koyup ol űovuk űu ile yaġı birkaç kerre yuyasın tā kim űu aķ u pāk çıķmaġa baűlayınca űoġra elli dirhem yaġı birkaç kerre yuyasın yaġa on beű dirhem ġül űuyı ile bir miķdārca isfidāc kaűsun andan döġülmüű ġünlük ve müűtaki beűer dirhem ve ġaűalban on dirhem ve miskden iki çekirdek koyup [34a] tekrar ezesın tā kim bu eczā maġrā olunca baʿdehu bir kaűaylı kapa on dirhem kāfurı bal mumın ve yigirmi beű

dirhem şiruğun kaçup kaynakalar tā kim köpük olunca çalkayasın gāyetle bir tuhfe yağ olur ta‘bir olunmaz

dīger yüzde olan ‘illetiñ biri dağı çığıtdür meşelā darçını saḥk idüp balile karşıdurup yüze sürseler çığıti giderür

dīger acı bādem yağını çığıti sürseler gidedür birkaç itmek gerekdür eder ‘amel ide

dīger yüze sef dirler bir maraz peydā olur meşelā ufacık başcuğazları bellüdür anıñ ilācı budur ki kīfāl tamarından kan alalar andan kulağ ardından tamardan ve başıñ ba‘zı aşikāre mütebeyyin olan tamarlardan ve ğarkü’l-enf kan alup enseden hacāmat itmek gerekdür şoñra müşil virüp perhīz itdüreler [34b]

dīger biri dağı bādişnāmdur bu marīz yābis tuzlu balğamdan olur veyā balğam ile kanıñ ruṭubetinden olur aña dağı beyān itdügüm ‘ilācla tedbīr idesin dağı bir mücerreb vardır ki tecrübe olunmuşdur bir pāre bezi hayz kanına bulaşdurup kurudalar dağı rengi teğayyür icün meşelā zağferāna baturasın ba‘dehu ol şaḥşa viresin üç gice niḳāb gibi yüzine çeke biiznillāhi te‘ālā def‘ ola **faşl-ı şac u şaḳal kaş u kiprik** dökülmesiniñ sebebi budur ki evvelā kılları şuvaran ruṭubet fesad irişür kıllara ruṭubet gelmez olur nitekim şüre yerlere nemā gelmemegile ot bitmez olur pes imdi bu marīza dā’iş-şā’leb itlāk ya‘nī dilki hastalığı demek olur ammā ruṭubetiñ noḳşanını da’il-ḥayyede terāķi üzeredür ya‘nī ruṭubet bi’l-küllīye zā’il olmağıla keşret-i yübüsetden [35a] da’il-ḥayye ya‘nī yılan hastalığı peydā olur ādemiñ gövdesi yılan kavlar gibi olur bu iki maraziñ arasında kırk da’iş-şā’lebde ancak kıl dökülür ammā da’il-ḥayyede deri bile kavlar pes imdi bu marīza mübtelā olana nazār idüp aña göre ‘ilāc idesün ve ka‘idesi evvelā müşilāt virüp ḥāline münāsib ‘ilāc idesin meşelā bu marīz yağan göyündüğünden veyā şafra veyā balğam veyā sevdā göyündüğünden peydā olur ve bu marīza ‘ilāc ma‘cun özi ‘gāyetle nāfi‘dür ma‘cün bābında beyān olunur müşilāt bābında şerbetleri beyān olunur ḥabb debīğdan dağı ğaflet cā’iz degildür ‘ilāc da’iş-şā’leb ve da’il-ḥayye **meşelā** bir kişiniñ bir yeri ğurūş kadar veyā dağı az veyā dağı ziyāde şaḳalı ve şacı dökülse ol maḥalli neşter ile çizüp şişe [35b] ile bir miḳdār kanın çeküp tuzile bir baş şarımşağı kabıyla muḥkem saḥk idüp sıkasın ḥāşıl olan şuya ol mahalle süresin inşā’llāhu te‘ālā kıl bite

dīger bir tilve oğlan şaḳalım tīz gelsün dirse yāḥud şaḳalın dökülen ādem yine şaḳalım evvelki gibi olsun diyü murād iderse fındık içini muḥkem döğüp yağın çıkarup şoñra şaḳalın yerine sürer ammā birkaç kerre itmek gerekdür her biriniñ murādı ḥāşıl olur

der ki paçada ayak büri olan küçük kemiklerin içinde ikişer üçer damla yağ olur cem' idüp saça şakala şirse 'azim uzaya

diger ammā insanın sinesinde veyā koltuğunda veyā kasığında yāhud maḳ'at veyā kollarında veyā baldurunda kıl bitmesün diyü murād eylese daḫı bülüga gelmeden evvelki tāze incirin südini bir fincan icüne cem' idüp [36a] ve fitikdan ğayri bedene kuvvet virir bir mübarek 'ilācdur lākin fitikin şāhibi marazına muzır olan eşyayı tabi'iden a'lā bilür elbette perhiz her ilāca lāzımdur faşl ne'uzü billāh verem 'illetine bu hāssayı yazup ve altı kimsede tecrübe eylemiş faḫir daḫı bir kerre tecrübe eyledüm işābet eyledi lākin fehm itdügüm avā'ilinden vaşatına dek mümkündür yoḫsa şuretā ḫay ma'nāda meyyit himmetine mütebeyyin olduğdan soñra bir şey' fā'ide itmez meşelā iki fincan ya'mur şuyuna yedi tamlı bir eşek kulağından ḫan tamladup 'alile a'lel'riḫ içürelir üç gün 'ale't-tevāli arasın kesmeyeler ḫāşılı fā'ide itmedüğü şürette zarardan ḫāli bir ilācdur faşl bir zerre kadar incir budağından ḫabuğunu şoyup bıçağla beyazını ḫazuyup burnı ḫanayan kimse burnuna durutsalar fi'l-ḫāl ḫaḫ' olur İbn-i Bayḫār bundan aḫvā bu bābda ilāc bulamadım dir faşl deñiz kabunbagasınıñ ḫanıyla bir miḫdār arpa ununu ḫamir idüp büber kadar ḫablar düzüp aḫşām şabāḫ maşru'a aviz hab virseler 'azim-i nef' ider diyü İbn Bayḫār zıkr itmiş lākin faḫir tecrübesine muvaffaḫ olamadım faşl ser'an enzālini def' için beş dirhem besbāse ve beş dirhem aḫgünlük berāber saḫḫ olunup bitürgen birer dirhem kadar sufūf oluna bu 'illete bir kuvvetlü ilācdur faşl bu mürekkebe üç fā'ide muḫaḫḫadur evvelā bel aḫrısını giderür şaniyā bürüdeti kemiklerden çıkarur şalişā taḫviyeti vardur ve terkib İbn Bayḫārdan çok tecrübe eyledüm teḫallüf itmez ceveblerinden taḫḫir olunmuş sinameki dirhem on ve şakız sekiz dirhem aḫgünlük dört dirhem ve toz şekeri sekiz dirhem cümlesünü başka başka saḫḫ olunup vezn olunup birbirine ḫılt itdükde bir mübarek sufūf virür isti'māli bitürgen iki buçuk dirhem yā üç dirhem kadar şu ile içüp bitür bir iki 'amelden soñra bel aḫrısından eşer ḫalmaz ve ḫavāli gelen ma'sūmuñ anasına virülür tecrübe eyledüm birḫaç def'a ma'sūmlar bunuñla ḫalāş oldular faşl ḫuluncı olan ādem şāb şuyunu içse def' ola faşl suud-ı āmire ma'sūm işḫāl olsa nişasta ile sirkeyi ḫamir eyleyüp göbegine vuralar bunca işḫāli def' ola ḫāyet mücerredür faşl bir aşam ma'sūmı bir şey üzerine āteş e ḫoyup ve başını örtüp aḫzını açup buḫurına tuḫup ve bir çanaḫ ile şu ḫoyup üzerine tuḫasın cümle dişlerinde olan ḫurdlar ve başında olan nāzile dökülüp göresin mücerredür fimā ba'dehū diş aḫrısı görmeyesin faşl bir uşak çiçek çıkarsa üç günden soñra zennelerin ellerine virdükleri

hınnalı güllâb ile hamîr eyleyüp fındık kadar tabanınıñ çukur yirine bağlayup yigirmi dört saat dura âsân vechile tizcek halâş ola faşl hakîm ider sevdâ için gâyet mücerredür na'ne dirhem 25 cörek otı dirhem 21 cevze bevâ dirhem kıranfil 20 dirhem sakız dirhem üç ağırı 'asel ile ma'cûn idüp aḥşâm şabâḥ isti'mâl ide faşl râvendye-i Rumî ya'nî növede kökidür [36b] faşl beyâz ğariğun ya'nî kıatrân göbegi 26 dirhem evvelâ bir fincan ak şarab içinde üç dirhem zencebili döğüp ışlada ba'dehu ğariğun ince döğüp eleyüp tekrâr az az şarap kıoyup kıurş ideler ya'nî hab ideler ve gölğede kıurada ba'dehu isti'mâl ide fâidesi beyân oluna evvelâ balğamı ve şafra-yı aḥmeri telyîn ider hem daḥı Câlînüs naḳl ider ki kıırmızı şafra-yı telyîn ider ve beyni ve 'aşabı ve a'zalâni temyîz ider ve ğalîz ü lezec hıltları ve müteaffir aḥlâtı telyîn ider ve insanıñ içinde olan mefâşılâtı ve hıltları iḥrâc ider ve yaramaz balğamdan göğsi ve aḳcigeri temyîz ider ve göğüsde ve aḳcigerde müteaffir olan hıltları pâk idüp temyîz ider ve mi'de ve cigeri ve tıḥâli ve böbrekleri ve raḥmi temyîz ider ve cemî' veca' a devadur derdleri şar'a hastalıkları def' ider ve delüye ve sevdavî âdemlere ziyâde menfa'ti vardur ve beyinde ne kıadar 'illet var ise def' ider ve vazîa-yı nefse ve aḳciger yarasına ve cemî' süñüklere ve eklemlere ve şarılığa ve mustaşkiye ve tıhal şışlere nâfi'dür ve idrâk bevl için nâfi' dür ve şadlıcanı daḥı kıırâr ve başde levni daḥı ğüzel ider bi'iznillâhu te'âlâ ḥabları --- gölğede kıurada ne'üzübillâhi te'âlâ kıara sevâd için gâyet mücerredür taḥrîr olunan yarım tertıbdür aḥşâm şabâḥ cevızden küçük isti'mâl ide eger çok 'amel iderse yalnız şabâḥ isti'mâl ide tertîb budur sinameki 15 dirhem kıara büber 15 dirhem ğül kuruşu 15 dirhem Ebu Cehil kıarpuzı 15 dirhem balığ nefsi 15 dirhem şâhdâne 15 dirhem ğünlük 'asel-i muşaffâ 200 dirhem bu mezkûr eczâları başka başka döğüp ve eleyüp biribire hılt eyleyüp ve 'aseli âteşe kıomayup sıcaĳ kül üzerine kıoyup ba'dehu keffini alup aşığı indirüp ğüzelce şovuya ba'dehu eczâları içine kıoyup kıaşıĳ ile kehl mertebe ḥall eyleye ba'dehu şabâḥ cevız mıĳdârından yatacağı vaķit cevız mıĳdârından ekl iyleye inşallâhu te'âlâ ḥalaş ola ve isti'mâl eyledükde üzerine bir fincân ısıcaĳ şı içe ḥalâsına sebeb olur bi'avnillâhi te'âlâ bâb-ı zîĳ imrâzına gâyet nâfi'dür cörek otı 50 dirhem ve dar-ı fülful 20 dirhem 'avraķber 10 dirhem cevz-i hindi 5 dirhem revğan zeyt kıoysa incir kıoysa mezkûr eczâları saḥķ eyleyüp elekden ğeçirüp ba'dehu eczâları incirlerin içine istif ide [37a] ba'dehu zeytünü incirlerin üzerine kıoyup âteşde bir kerre kıaynadup ba'dehu şovuda aḥşâm şabâḥ birer dane isti'mâl eyleye gâyet nâfi'dür bâb devâya sevdâ toḫhâne va'izi Meḥmed Efendi buyurdular ki bir kerre sevdâdan mün'elim oldum baña ḥayli ıştırâb virdi Ḥekim Cazif'e müraca'ât eyledüm baña cevab eyledi ki yüz dirhem devâ-yı misk

ve lisānı ʿsevr yaprağını bir çömleğe koyup gāyet kaynat bir bez içinde süz yaprağını yabasına [kat] her şabāh devā-yı miskden ceviz miqdārı istiʿmāl eyleye yüz dirhem devā-yı misk ---nınca ve şevir ---nınca ve şudan dağı birer fincān iç ʿavn Hākla hālāş olursun didükde amel eyledim elḥamdülillāhi teʿālā hālāş oldum diyü cevap virmişdir bāb lisānı şevr meşhūrdur tabīʿatı ve --- derecede ısıdır ve yaşadır kalbe gāyet kuvvet ü feraḥ virir ve tabīʿatı yumuşadur ve sevdāyı ve yanmış hıltları sürer çıkarır ve vesveseʿyi giderür yürek oynamasın defʿ ider --- eger kaynadup şuyunu şeker ile içseler öksürüğü giderür ve göğüsde olan huşūneti defʿ eyler eger yaprağını yakup külünü maʿsūmlarıñ agzına sürseler ağız ağrısın defʿ eyler bāb ḥummā için ve gerek kara ḥummā için ve gerek üzgün hastalığı için gāyet de mücerredür kırmız dirhem-- - ʿöd ağacı denk bir nebāt şekeridir dirhem on beş güllāb fincān --- sadet-i āb fincān bir ʿöd ağacını saḥḥ eyleyüp cümlesini bir yerde kaynadup beş fincān ābı kalınca aḥşām bir fincān nişfiʿl-leylde bir fincān şabāh bir fincān öyle vaktinde bir fincān aḥşām bir fincān nūş eyleye bāb sidik tūṭulsa yumurta kabını māda yuyup baʿdehu gāyet muḥkem dögüp ağırınca şeker katup viresin iki dirhemden dört dirheme degin cāʿizdür ve maʿsūmlara miqdārınca vireler bāb bir ādemiñ beveli tūṭulsa yumurta kabuğunu bir dirhem miqdārı dögüp bir dirhem şeker ile fincāna koyup ılıcaḥ şü ile karışdurup içe gāyet mücerredür bāb bir ādem dāʿimā çok çok bevl eylese üç denk kardeş kanı üç denk kilermeni ve bir bucuḥ dirhem nebāt şekeridir şufūf idüp aḥşām şabāh yiyeler bāb saḡābete darcīn içürelere şifā bula bāb bir ādem dāʿimā incir yise levni gökcek ider ve semizdür bāb bir ādem semiz olmak için bādem içi ne kadar olursa ol miqdār şeker katup ve bir dirhem zaḡferān katup taze sūd ile maʿcūn ide aç karnına yiyeler bāb muḥavvi ısırğan toḥumı otuz dirhem ḥavuḥ toḥumı otuz dirhem marul toḥumı otuz dirhem cümlesini ḥavanda dögüp bir vaḳiye bal ile maʿcūn idüp şabāh aḥşām yiyeler bāb bikr-i kāmil olmak için büberi ʿanber veʿudi hindi ikişer denk saḥḥ eyleyüp ve şırf şarābile karışdura kaynada bir pāre yünü ol şü ile ıslada ʿavret bir miqdār getüre iki saʿatden soñra bikr-i kāmil ola bāb bikr-i kāmil olmak için ʿakır qarha nar kabuğı qarafil berāber saḥḥ eyleyüp şarāb ile kaynada bir pāre yakını şaḥ eyleyüp bir saʿatden soñra bikr ola [37b] bāb ʿavrat ḥāmile olmasa ḥayz kanı şavulduḡdan soñra tavşan bulsa andan er ile cimāʿ itse fiʿl-hāl ḥāmile kala bāb ittifaḥʿul-eṭibbaʿıl-fāris verru veʿl-ḥamdü veʿl-ʿarab bāb cemīʿül-imrāz yetevellüd min sitte-i eşyāʿi keşretʿül-cemād ve kıllletʿün-nevmi fiʿl-leyli ve kenzetʿün-nevmi fiʿn-nihādi ve celesʿül-bevli ve şeribe el-māʿi fiʿcevnʿül-leyli ve idḥālʿüt taʿami ʿalaṭ-taʿami bāb kel baş için keten toḥumu tavada kavurdup baʿdehu dökessin ve kara

günlüki nî kıovan günlükidir birebir idesin ya zeytun veyâ şırlıgan yağıyla melhem eyleyüp üç günde bir tıraşlayıp kel başa süresin bāb şarılık için ak kıazın ödini ki kıara kıazın kıarası olmaya boğazlayup ödin çıkarup ile'l-bütün cıka bir nesne ile ödün ağızını bağlayup şarılığı olan kimesne ac kıarnına bütün yuğa bi-avnillāh def' ola bāb istiskā rencine aşüet dirler bir otdur ki Türkce kedi otı dirler rafadan yumurta ile yiye şifā bula bāb sıtma için mücerrebdür tokuz südde boncuğunu nebāt şekeri ile üzerine şokup şabāhlarda isti'māl ide bāb bir kimesneniñ boğazına maraž duğül eylese ne'üzubillāh anıñ ilācı oldur ki ebe gümecinin yaprağını muhkem döğüp şuyun alup içürel fi'l-hāl ħurde ħurde olup cıka gāyet mücerrebdür bāb devā-yı izin bir kıulağ kim işitmez olşa mādām turp yağını tamzura aña şabahla şām sirke buğısı dağı münāsibdür 'ilm-i tıbda hem bu mekātibde kalbiñ bir öd ve sirke bir kıaşığ bir iki kıaşığda şu kıoy 'aşığ dağı bir baş sarımsağı ħurdit kıabı ile ħavandaki mürdit āteş-i nerm ile anı kıaynat soñra öd kıala kim bu derşan'at süzüp al ödi dağı şakla kıulağa tamzırın ısıcağ bāb ve ce'allemin ak düşerse göze nāgah zā'ıl olmasına bi-emrillāhi mazı birle nişadırı hem kııl berāber buları dök muhkem mercimek dinlüsini bırak her gün giderir anı eger kim çok olsun bāb mu'alece-yi 'usrü'l bevl gücle gelse bevli bir kışiniñ lezzetiñ bulmaya o bir işiniñ ħurbı süd ile bişirüp her dem yiye ak kıarnına gidince elem bāb mu'alece-yi haps'il-bevli habsil bevl olsa nāgeĥān ādem serce boğun ezüp içür ol dem buña şahin boğı dağı emdür ezüp içür hemİN aña emdür sağısağān beynini bir miqdār kıangını bevlince rüyet var bāb mu'alece-yi ħuruç u mağ'ad duburı kııksa ger bir oğlanıñ diñle iydem 'ilācını anıñ bir avuc mazuyı bişire şuda şöyle bişire ki ĥal ola bu da bir--- kıırar kıoy şuya ol dem ısıcağ otura ol ādem hemen kııkmaya bir dağı anıñ duburu bir iki kerre bunu eyleyüri [38a] bāb mu'alece ve derd-i miyān bel şovuğluğuna budur dermān iki zeyti fitil ---eycān yā'nı bütün kağıdı fitili eyle büyük itme anı kıalil eyle bevlince ardınca şok birini dağı kııkar efşān idüp birini dağı ĥalās olunca eyle bu şāfi saña kim şifā vire rabbi bāb āteş yanuğına bir mücerrebdür lāzım olduğda ve bir bunu her bār-ı şol böğürtlen ki nut mişālinde yaprağını yak kül it o ĥālince soñra sağığ-i belig idüp anı yaraya ek bulup cu-yı dermānı bāb zığ-i şadr için cülābe on dirhem tolu meyan on dirhem sinameki altı dirhem şeker 51 dirhem bu mezkūrları şufūf idüp ağışām şabāğ isti'māl eyleye gāyet mücerrebdür bāb ne'üzubillāhi yenmüce maražına mu'alecedür kıurşun 6 dirhem zıve 9 dirhem ibtidā kıurşunu eridüp tamam eridükde mezbūr zive' içine kıoyup tobrağ gibi kesilür ba'dehu ĥavanda sağığ idüp ince bezden geçüreler soñra sıruğan ile 'ādet üzere melhem ideler melhem olacağ kıadar kıararınca sıruğan kıoyulur tamam melhem gibi olur mariz olan

âdem ibtidâ marazını rakı şabunu ile taḥḥîr idüp ba‘dehu bir bez ile yaşını alup ḳuru ide andan şoñra melḥem maraz üzerine baḡlayalar günde iki def‘a baḡlaya ve bir def‘a şıcaḡ şu ile taḥḥîr ide beher yevm biiznillâhi te‘âlâ def‘ olur şirugan bulunmaz ise zeyt yaḡı ile yapalar ḳaldığı bir müddetden şoñra yine zuhûr iderse tekrar mezbûr melḥemi ḳaide üzere yapalar yine maraza baḡlayalar ihtimaldür toḡum ḳala bâb bir mu‘alecesi daḡı budur şırğa taḥḥîr olundı onulmaz yaralarıñ cümlesine ḳalem cengal 10 dirhem hınzir 10 dirhem ḳaḫran 10 dirhem bal mumı 10 dirhem ibtidâ ḳaḫranı yedi şu ile yıḳayup ba‘dehu âteşde ḳâ‘ide üzere melḥem yapalar bu daḡı bālâdaki melḥem gibi rafi şabunu ve şıcaḡ şu ile külli yevm taḥḥîr ba‘dehu melḥemi baḡlayalar bâb sancu içün ḥadîş-i şerîf ile şâbitdür ecel sancusu olmadıḡda bâ âyâ ḡal devâdır dört dirhem tubalık muḡkem saḡḡ eyleyüp tûlbentden eleyüp terazi ile nışfını vezin eyleyüp nışfını ılıcaḡ şu ile içün nışfını daḡı bir bez üzerine ‘asel baḡlayup nışfını ol ‘asel üzerine eküp sancu üzerine baḡlaya eger ol maḡalden ḡayri maḡale gider ise mezbûr bezi o maḡalle baḡlaya biiznillâh def‘ ola çok tecrübe olunmuşdur sancu Ḥaḡ ne bundan mâ‘adâsı ḡilâfdur bâb baḡlu âdem çözmek içün ḡâyet mücerredür nice kerre tecrübe olunmuşdur iki yumurḡa şuda bişüre ba‘dehu yumurḡaların ḳabını şoyup yumurḡanın birine besmele ile izacâ‘e naşrullâh sûresini yaza ve bir yumurḡa üzerine daḡı besmele ile tebbet sûresini yaza yatacaḡı vaḳitde erkek izacâ‘e naşrullâh yazılı yumurḡa yiyüp ve ‘avrat daḡı tebbet sûresi yazılan yumurḡa yiyüp bir uyḡu uyuyalar ba‘dehu uyanup cimâ‘ eyleye inşallâh fetḡ ola [38b] bâb mâl-i ḡülyâ ve sevda def‘ine ḳaranfili yumuşaḡ dögüp şuya ıslada tâ kim ḳuvveti şuya çıḡa daḡı şıḡup şuyuna şeker ḳatup şerbet idüp içeler bâb burun ḳanı dur--- ökü z boynuzunu yaḡup kül idüp buruna ḳamış içinden üfüre ḳan sâkin ola bâb muḡavvi sinameki 12 dirhem üzellik toḡumı 6 dirhem çörek otı 6 dirhem deve dikenı 15 dirhem bâdem 14 dirhem cevz-i Hindî 2 dirhem darcîn 2 dirhem dâr-ı fülful 2 dirhem mezkûr eczâları iki ---cık ‘asel ile ma‘cûn ideler bâb lebâbet za‘ûfi yigirmi dirhem sinameki dört dirhem afyon dört dirhem râvendi altı dirhem raziyâne dört dirhem ḳubarımı ḡar ḡar ḳırḳ dirhem şeker bâb

Ma‘cûn-ı Sulḡânî

Geliñ ey ehl-i ruḡânî bilenler ‘ilm-i ebdânı

İşidin ḳavl-i Loḡmânı budur ma‘cûn-ı sulḡânî

Şafadan ḳalbi şâd eyler beden mülkünde dâd eyler

Gözün nûrın ziyâd eyler budur ma‘cûn-ı sulḡânî

Giderir aḡrıyı belden daḡı gövdedeki yelden

Ki renci def' ider kıldan budur ma'cün-1 sulṭānī
Budur 'āşıkların genci giderür sızıyı sancı
Giderür başdaki renci budur ma'cün-1 sulṭānī
Buhār def' ider gözden daḥı şarulığı yüzden
Giderür ağrıyı dizden budur ma'cün-1 sulṭānī
Yarım baş ağrısın daḥı belin şovukların sürsün
Soğlucanı hep kurusun budur ma'cün-1 sulṭānī
Sāl-i sel bevli kâṭı'dur daḥı kılunca nāfi'dür
Nazîri ğayr-i vaḳ'idur budur ma'cün-1 sulṭānī
Ağız koḳusını başar yürekden şafrayı keser
Bevaşırın kökin keser budur ma'cün-1 sulṭānī
Anı yendüğü dişin giderür ağrısın başın
Ki dökmez kılnı kaşın budur ma'cün-1 sulṭānī
Şoğulcanı ki bağı ğurdın ųomaz kırar ciger kırdın
Kuluncın hem keser derdin budur ma'cün-1 sulṭānī
[39a] Menāff' bütün vardür beden şağluğuna yārdur
Şakalı hem geç ağardur budur ma'cün-1 sulṭānī
Ecza-yı Edviye

ķaranfil 5 çörek otı 5 cevz-i Hindī 5 cevz-i bevṵā 5 kimyon 5 müştāķi şaķız 5 anisun 5
darcīn 5 zencebil 5 zağferān 5 soğan toḫumu 5 tırb toḫumu 5 üzellik toḫumu bu cümle
edviyeyi berāber idüp şaḥķ olunduķdan sonra üç edviye miķdārı 'asel ile ma'cün idüp
her şabāḥ ikişer dirhem yiyeler şıfat-ı helvā-yı ḥükema ḥükema yazdılar bir nice helvā
her birisi nefāis ü ra'na cümleden birisi budur anıñ sıḥḥat-i cismü raḥatı canıñ
sebebini endemliğı ider zā'ıl zikr-i ķāimü'l-ḥāşıl şehā kuvveti artırır meni ziyāde
ḥazz-ı nefis ister iseñ üstüne murād aķ soğan şuyı bir vaķiyye bir o denlü 'asel kıarışdur
aña āteş-i nerm ravaķ eyle indürüp āteşden anı ķamu böyle sonra al 'udi hindī ve
sünbül her birisiñ bir dirhem kılgil darcīn ile zağferāndan dār-ı fülful ve kaķule andan
cevz-i bevṵā kamu üçer dirhem misk bir denk ile cümleye hem saḥķ idüp ol ravaķa
şarf eyle ḥoķķa-yı cini' aña zarf eyle tıra bir hafta sonra her günde beş dirhemini yigil
sen de şevķle işine şürü' idesin zevķinden bilmeye kişi nidesin cümle ḥelvalara bu
otlardan vezini ile kıoyasın ol ḥasen bāb eczāyı tuzlu balğam ğāyet mücerredür şaķız
otuz dirhem sinameki otuz dirhem nebāt şekeri otuz dirhem egeden geçmiş ķurşun

otuz dirhem ‘asel yüz yigirmi dirhem zikr olunan eczaları başka başka döğüp elekden geçüre balı kaynadup köbügün alup parmak dayanacak kadar olduğda ma‘cün idüp aḥşām şabāḥ onar dirhem ekl ide bi-fazlullāh necāt bula tuzlıdan ve ekşiden çok yimeye bir miqdār perhīz ide bu ḥaḳīrin başına gelmişdür çok akce ḥarc eyledim ‘āciz kaldım aḥir Ḥazrete Resūl Ekrem bu nüshā-yı şerīfi ru’yamda bana in‘ām buyurdı bāb şarımşağ yağ içinde kavurursa yiyeler bevāşır zahmetinden ḥalāş ola bāb bevāşır için demür boḳını ḥavan içinde muḥkem döğüp āteş görmemiş bal ile ma‘cün idüp fındık miqdārı yapup iki şabāḥ aç [ḳar]nına ikişer daḫı öyle vaḳtinde ikişer daḫı aḥşām vaḳtinde isti‘māl ide [39b] bāb şekerli yaprağın toḫumın muḥkem döğüp balla ḳarışdurup aç ḳarnına aḥşām şabāḥ isti‘māl ideler bevāşırdan emīn ola bāb ḥoros ödini balla yeseler bevāşır zahmetine nāfi‘dür bāb sancu için zencebili döğüp balla ḳarışdurup yiyeler sancuyu def ider ve beli daḫı aḡrısa giderür ve bedene takviyet virür bāb bir ḳişiniñ sidügi ḫutulsa eşek südünü balla ḳarışdurup bir iki defā içürelər bāb bir ca[riye]niñ südi az olsa ḳışraḳ südünü içürelər südi çok ola bāb --- 1 dirhem ḥavlicanı muḥkem saḫḳ idüp 100 dirhem inek südünü bişirüp içine ḳatup içe tā ‘acāyib gör bāb erlikden ḳalan ādeme bir miqd[ā]r çörek otı ve bir miqdār üzellik toḫumu berāber ola çörek otunuñ ḳabı çıḳmış ola iki eczā ḳadarı balla ma‘cün idüp kifāyet miqdārı ekl eyleye bāb ısırgan toḫumu derseler 1 dirhem ısıcaḳ şuyla içseler cimā‘a ḳuvvet vire bāb eger delüce --- kökin şuyla kaynadup içseler cimā‘a ḳuvvet vire sidügi ḫutulan ādemiñ sidügi açıla bāb şakākul şehveti ziyāde ider cimā‘a ḳuvvet virür ḫātun ḳişilerin südlerin çok eyler bāb ḥoros taşāğın ḳurutsa döğüp zeyt yağıyla ḳarışdurup mücama‘at vaḳtinde zekerine sürse ‘avratda lezzet ḥāşıl ola kim kendi erinden ḡayrıya ḫırş olmaya bāb her kimiñ cimā‘a ḳuvveti za‘if olsa demircilerin şuarduḡu şudan içse ḳuvvā ola bāb delikli taş bir aḡaca aḡa ḳoyalar yemişi çok ola eger deve ḳuyruḡına baḡlasa baḡırmaya bāb ḳırlanḡıç yuvasında iki taş olur biri kızıl ve biri aḳ kızıl taş getiren nefsinden olan zahmeti gide aḳ taş getiren şara‘ rencin gidere bāb ḫavus göḡsünde taş olur muşarra‘ getürse ḫoş ola ve gözüne şı inen ḳişi getürse ḫoş ola oḡlancıkların başı altında ḳoyalar yel gelmeye bāb degirmenin alet taşından bir pāre alup oḡlan düşürici ḫātun banında götürse def ola eger içinden ḳan giden ādem ḳızdurup ol taşın üstüne otursa ḫoş ola bāb eger bir ‘avrat şarblansa bir miqdār miḳnaḫısı saḡ ayaḡınıñ baş parmaḡına baḡlasalar āsān toḡura eger boynunda bir pāre getüren zīrek ola unutmaya eger döğüp bir ev içine saçsalar pire daḡıla eger birin ‘aşıḳ itmek dilese 2 dirhem miḳnaḫısı vezn eyleye 1 dirhemden ziyādece kendü de getüre ve baḳīyesin döğüp bir ta‘ām bıraḳa yürek ayrıḳ ayrılmaya eger maşrū‘ ādem bir pāre

boynunda getirse iyü ola ve ciniler mazarratından emîn ola bâb kırtalın ödiyle yağın
karişdurup sağ kulağa tamzırsalar hoş ola [40a] bâb tavus ırnağın toğurmayan ‘avrat
tudsı eyleseler tiz toğura bâb ‘avrat şarblansa gögercin tersini şuyile içürelەر hâlâş ola
eger kızıl gögercin tersini sidüğü tütulana içürseler eyü ola bâb alma agacınıñ
yaprağını ağı içmiş yılan ve ‘akreb ve ciyan şokmuş âdeme içürseler hoş ola ammâ ol
fidanı dikerken bal sürseler kırt yemeye ve kızıl gül şuyın bile şaçsa alması çok ola
bâb ---nıñ yaprağını yakup kül olmadın söyündire saħk idüp göze çekse nâfi’dür eger
şıçanıñ yiseler yüregi kuvvet vire eger balıyla pişürüp ‘avrat memesine ursalar südi
ziyâde ola eger gebe ‘avrat üçüncü ide ayva yise oğlancığı güzel ola bâb finduķı
dögüp balile yiseler öksürüğü gide eger kabını zeyt yağıyla karişdurup gök gözlü
oğlana sürme gibi çekeler kara ola bâb eger kereviz tohumun şeker ile yiseler erligi
kavî ola bâb bir kimesneniñ sidüğü durmasa tavşan taşağını pişürüp yiye sidüğü tura
mücerrebdür bâb bevâşır için ardıç yağı birer damla kahve ile nüş ide bâb hayzı
akıtmağa 5 dirhem anason ve soğan kabuğı kaynadup ayaza kıoya şabâh öyle içeler
hem yeli söker ve hayz akıdur bâb şarımşağı şıkup şuyını kıoyun ödiyle kaynadup
kulağa tamzırsalar şağırlığı sakin ide bâb soğanı bal ile karişdurup kııl dökülen yere
birkaç kerre sürseler kılını bitüre bâb ham soğanı sirke ile kıavursa hammâmdan çıkup
tenine durutsa o yüz rencin gidere bâb turbı süd ile pişürüp yise zeker süstliğini gidere
her kim günde muttaşıl üçer dirhem turb yise cimâ’a gâyet kavî ola gicede on kere
itmege kıana‘at itmeye bâb fütürünü ferfiyün ‘udü’l-karîr bir dirhem ve Hindustan kıozı
içi bir buçuk dirhem ayruca muħkem saħk idüp gül yağıyla dile tıla ide ammâ ıssı şı
ile ol dilleri muħkem idüp andan süre boğun ve kâ’im ola bâb hâton da‘imâ oğlan
düşürgen olsa degirman altındağı taşdan bir päre başında götürse oğlan düşürmez ola
bâb bir hâton şarblansa bir dirhem deñiz kabugundan ezüp içürelەر âsân ola bâb hâton
şarblansa şol ayağınıñ baş parmağına bir miķdâr mıknaşıs bağlaya bâb içinden çok
kıan giden hâton müştaki dögüp şı ile içe bâb armud ağacında olan kıarıncadan tokuz
danesin şarabile ezüp aç kıarnına içse hayz [40b] bâb hayz kıanın veyâ nefis kıanın veyâ
ğayri kıanı ifrâtle görse hiç dermân bulunmasa bunu ideler mücerrebdür bir tıtam yaş
kereviz ve bir ol kıadar madüsın bu--- bir çömlekte kıaynada dağı süzüp şuyın ayaza
kıoya yeldene göstere üç şabâh aç kıarnına birer fincân içe bâb bir hâtonuñ kıanı
tırmasa hammâmda avıcına ve tabanı altına ve beline bal sürüp üzerine sönmedeñ
kireç eke bir sa‘at dura ba‘dehu yıkıayup hammâmdan gide bâb oğlanın bevlı
bevlinden kıan gelse beş dirhem havuç tohumundan miķdârınca şeker kıatup yedi gün
yiye bâb öğrenmek --- şartındandır zîrâ böyle ola fâ’idesi dağı ziyâde olur ve hâlâ

İsbulda ve Rimde selih diyü meşhür olanı kökden birer mişkāl isti'māl eyleseler hayzı açar mücerredür bāb at dişini bir oğlanın boynuna taşsalar anın dişleri tendürüs olur bāb oğlan ağlağan olsa hımar südin içürelər bāb oğlan döşege işegen olsa bedenos ibigin kurudup döğüp içürelər bāb oğlan öksürügi olsa inciri pişmiş süt içine koyalar ıslanup lezzeti şüde çıka içürelər yirse dağı inciri yedürelər bāb oğlancıklar ağlağan olsa bu du'ayı yazup boynuna bağlaya Bismillāhi'r-rahmāni'r-rahīm fedā rabna 'ala azānihim fi'l-kehfisinnine 'adeden sümme be'asnāhüm lina' leme eyyü'l-hızbeyni ahsā limā lebişü emeden vaḥşe'tü'l-aşvāteller ḥamın felātetit' el hamsen ve mamin dabbe fil eraz hev aḥezbinā şaytiha en ruyı 'alā şırātın müstakim Yemliḥa Mekşelina Marṭonos Bitos Tarişu Davernuş Kefeştaṭayyuş kıtmir üskün lā yebki bi-hürmeti haza esmā bāb toğ--- oğlanın gözi gök olsa bir kara gözli 'avrat emzire siyāh ola bāb oğlanın ağlamağdan göbegi tışara çıksa bakla unı ve gülnar kabı ve yumurta kabı yumuşak döğüp çömlege koyup bişüre yumurta kabını qarışdurup zımad idüp muhkem bağlasa bāb oğlancıkların ḥarāreti gālib olsa vuşuli çok ecr olsa zerdecā'iyi saḥk idüp dağı şu ile ezüp qarına ve gögdesine sürelər bāb oğlan döşege işegen olsa bir mişkāl igir yağıyla kavurup yedürelər bāb oğlanda sar'ā olsa ıyde's-şalīb boynuna bağlayalar eyü ola bāb içi giden oğlana anası südiyle oğlağ mezāsını qarışdurup içürseler derḥāl hoş ola bāb şarılık için kelbin aq boğun bir denk bal şerbet ile içürseler hoş ola bāb şarılık için kehribarı döğüp balla yedüre ve ezüp şu ile içürelər veyā yaqılar meşhürdür bāb şarılık için na'ne şuyun içürseler a'lādur bāb mi'de--- olan temre köki ve kiçige nāfi'dür pişmiş şab 10 dirhem ve kaṭran 5 dirhem cümlesin sirkede qarışdurup tıla ide [41a] bāb avazı tütulsa aq şoğanı kıyruk yağıyla pişürüp yise avazı açıla bāb öksürüğe benefşe yaprağın döğüp şu ile kaynada şeker yāḥut bal kaṭup şu yerine içe bāb öksürüğe ve zīka günlügi cıg bal ile qarışdurup kırk gün yiyeler ammā öksürügi dört beş günde keser bāb zīka ve öksürüğe ḥatmi çiçeği balile yiyeler bāb sidügi tutsa şakşakan beynini mercimek miqdāri ezüp içürelər bāb sidüğü tütulan eski şürb şarimsağı şapıyla kaynadup ısıcaqla kaşığına fercine yağı ideler bāb sidüğü tütulan ādeme tavuk boğun şu ile kaynadup kaşığına uralar sidügi tütulaña bu āyeti yazup içürelər Bismillāhi'r-rahmāni'r-rahīm ṭāhā mā enzelnā 'aleyke'l-kur'āne li teşkā⁷ bāb zekerden kan gelse turp bucık dirhem havuc toḥumun üç gün yiye eger gitmese mükerrer ide bel şovukluğın dağı giderür bāb sidüğü durmayan ādem ördek dilini yise hoş ola bāb topalak sidük yolun açar ve turaq otı kezālik bāb bel ağrısına

⁷ Tā, Hā.Kur'an'ı sana meşakkat (güçlük) olsun diye indirmedik. (Taha/ 1,2)

turbı rendeden çeküp üzerine eflāk tozu saçup dağı üzerine arpa unun saçā beline bağlaya bir gice dura bāb diz ağrısına şabunı berāber ħinnā ile yoğurup uralar bāb dā'imā şar'ā olan kişiye tağ keçisi boynuzundan bir mişkāl eyleyüp şeker ile qarışdurup içse şifā bula bāb delüye caçal etin yedürseler hoş ola bāb bir divāneniñ a'zāsına arslan ödin sürseler hoş ola bāb kızıl şarımşağın kabını şar'ā olan ādeme tütsi itseler hoş ola bāb temregüye tavşan kanını sürseler hoş ola bāb tavuk yağını kızıl temregüye sürseler eyüdür bāb ħardalı döğüp sürüp sirke ile ana ve dağı temregüyi kızıyup süre ammā kanadalar bāb söğüt külünü sirke ile qarışdurup sürseler gide bāb gözde tuman olsa şāb ve mazi ve çörek otı berāber saħk idüp alından tarafa depeye varınca yağı ideler üç gün tura bāb göz ki bakarken görmez olsa mersin yaprağın çiyinüp üç dört def'ā gözüne üfreye gözi açıla bāb ma'cün göz buħārın ve zūlmātın giderir ve sancuyı keser ve kasık yellerin ve bevāşır yellerin ve kulunç yellerin def' ider raziyāne ve zencebil ve egir berāberce saħk idüp üç ağır bal ile ma'cün idüp vaqt-i ħācete şabāĥ ve aĥşām birer mişkāl yiyeler bāb kıl biten göze kılını çeküp yirine şol kine kim ata ya deveye ya tavariñ budı arasına yapuşur anıñ kanını süreler artık bitmeye bāb dişi ağartmak dileseñ şabı yağup dişlerine sürseler qararmış ve şararmış dişi ağarda [41b] bāb tavşanın ön dişini ağırın dişin üstine qosalar fi'l-ħāl eyü ola bāb kulakdan cerāĥat aksa ġāyet sarb sirkeyi ısıdup kulak duyar duymaz idüp kulāğına tāmzurular kurdı kıra akmaz ola bāb kulak ağırup işitmez olsa kedinin ödinden bir mişkāl kulāğa tāmzıra hoş olup işidür ola bāb kulakın ħuruldısına ve çinladısına ve şağırlığın def'ine sirkeniñ ġāyet eyüsiñ berāber yağın boğazına dek koyup ağzını ĥamır ile şıvayup emzügi açuk ola ve dağı āteşe koyup ħaynada dağı alup kulāğını emzükden gelen buğıya tuta tā sirke şovuyanaca açılmış girü āteşe koyup evvelki gibi ide birkaç kez ide ĥannı açıla mücerredür bāb eger kıl bitmesün dirlerse yüzde veyā kaş veyā kulakda incir südi yumurtaı ve deñiz kabuğu ve turunç şuyı cümleyi berāber ider ve bir miġdār afyon ħatup birkaç kerre kıl biten yire süreler artuk bitmeye bāb ħabzı feth için üç dirhem sinameki saħk idüp elye ve üç dirhem şağızı döğüp ve üç dirhem şekeri döğüp birbirine ħatup ılıcağ şı ile qarışdurup içe bāb mim kaf vav ye sinameki on dirhem üyelik toğumu altı dirhem cevz-i bevva üç dirhem darcın beş dirhem ħaranfil beş dirhem çörek otı dört dirhem mezkür eczāları bir yerde ħılt idüp 'asel ile ma'cün idüp şabāĥ ve aĥşām altışar dirhem isti'māl oluna bāb ħabzı feth için yigirmi beş dirhem sinameki on beş dirhem çörek otı on dirhem beyaz rencebil mezkür eczāları döğüp yüz elli dirhem 'asel ile ma'cün eyleyüp cevziden büyük isti'māl ide bāb kulak ağrıçün şarımşağı muħkem döğüp bir miġdār zeytün yağı

ile bir şaḥanda ḳaynadup ōõnra bir bezden ōıḳup ḳulaĝa iine bir iki amla amzırasın bāb baŝ aĝrısıün ōoĝanı dõgũp burnuna ekesin ĝāyet nāfi’dũr bāb bir kimesne avũk ũ dõrt def’ā ısıcaḳ baŝına sũrse māl-i ḥũlyāyı def’ idũp ve sũdile ziyāde nāfi’dũr bāb bir kimesne uũḳ zaḥmetine mũbtelā olsa avŝan māyesin sirke’ ile ıŝladup ũ gũne degin ise o ‘illetden ḥalāŝ ola dıĝer ayunıñ ḳanıñ bulasa nāfi’dũr eger ḳurd gõzũn gõtũrse nāfi’dũr eger ḥınzır õdin ise nāfi’dũr bāb oĝul otunun bir dũrlũsi vardır ki turun gibi ḳoḳusu olur imdi anıñ kõkũnden [42a] terementi 10 dirhem Sũleyman ḥakim yarım dirhem yumura ŝarısın 3 doĝsun 30 dirhem bālāda eczālardan evvelā sũleymānı ḳalaysız ḳab derũnunda ba’de’s-saḥḳ derununa --- ile ḳaynadup ba’de terementi vaz’ eyledũkde bir miḳdār daḥı ḥāl idũp yumura sarısın piŝecek ḳadar urduḳda āteŝiñ teskĩn ve ḳalaylanmıŝ ḳaba def’ va’z olındıkda cemı’ mĩdede ve kel baŝda ıḳan yārelere devādır faŝl puhte-yi savt ki boĝaz ḳısıilup ŝadā cıḳmaḳdan Fısdıḳlı ḥaḥıbi bir cumā gũni faḳire ŝıḳāyet eyledi kim bilmem bugũn ḥuḫbede hālīm niye mũncerr olur deyũ biz daḥı cevab eyledũm ki ḳānunda İbn-i Sinā yarım findıḳ ḳadar ḥabını yā’ni ḳaŝanı bir fincan ŝıcaḳ ŝuda ḥāl idũp ise fi’l-ḥāl o ‘illetden zā’il olur dimiŝ āsān bir ‘ilācdur varup isti’māl eyledi ḥuḫbede teŝḫıḫ bile zāḥir olmadı faŝl āŝā didũkleri ḳırmızı opraḳ ki ba’zılar bunuñ nef’i tayra maḥtũmdan ziyādedũr dirler bir dirhem ḳadarın nĩm biriŝt yumura ile ekl eyleseler ne ḳadar ishāl olursa zābt idũp ‘azĩm-i fā’ide ider faŝl ma’cũn-ı vec gõze inen ŝuyı giderũr ve gõzyaŝ donmuŝ ve gõz onuĝun giderũp durmuŝ eyler ve muḳavvidũr yũrek yelin ve kulun yelin ve ḳasıḳ yelin ve bevāŝur yelin giderũr ve sancuya tiryākten tizdũr bu faḳĩr bu ma’cũnu nice yıllar ḥalḳa isti’māl itdũrũp ok fevā’ide gõrdũk ŝıfatı budur egyer raziyanē zencebil ũ enez õzũnde berāber olup avu aĝırý balla ma’cũn idũp ceviz-i bevva ḳadar isti’māl ideler faŝl temregũ iũn ĝāyet nāfi’dũr ḳara õrek otunı muḥkem dõgũp õnce birden alup ŝarb sirke ile bulama idũp ayaza ḳoyalar bir gice dura irtesi temregũyi muḥkem ḳazıyup sũre bir kerrede olmaz ise iki def’ā ide faŝl sigiller iũn deve abanı õḫumından bir avu ḳadar alup dõgũp yumura ile ya bal ile ḳarıŝdurup ũ dõrt gũn yiyeler ne ḳadar sigil var ise dõkũlũr gider veyāḥud ḳaya ḳoruĝınıñ bũyũcek ve dānelerden gũnde ũ danesini ũ ŝabāḥ yiseler bedende ne ḳadar sigil var ise dõkũle gide ve eger birḳa gũn ŝabāḥ ile ḳaya ḳoruĝını dõgũp ŝuyundan ũer ḳasıḳ ieler ve hem ŝuyundan sigil ũzerine sũre ne ḳadar sigil var ise dõkũlũp gide faŝl ḳasıḳ yarıĝına ĝāyet mũcerrebdũr ne ḳadar isikli olursa nāfi’dũr enletĝeh ya’nı peyga[m]ber ieĝi kõkũnũ dõgũp bal ile ma’cũn ideler her ŝabāḥ ok ok yiyeler yarıĝı bitiŝũrũr bu bābda nazĩri bu ḳadar ve bermũcerrebdũr nesne ki oĝlancıklar ḥayasına inen pulpula

ziyāde fā'ide eyleyüp giderir anasından doğmuş olsa tecrübe eyledik giderdi kara çalı tohumun kabını soyup içinden yedi dane bir def'ā ve toköz dane bir def'āya dileler hiç eserini komaya gide eger meme emer oğlan olursa anası südiyle ezüp içürel eger büyük oğlan olursa ol dāneleri yidürel büyük kişilere toköz dāne yidürel yedi gün kadar yiye ya dağı ziyāde yiye [42b] bāb göz ağrısıçün mücerrebdür çeşmizen dirhem 1 göz taşı dirhem yarım kardeş kanı dirhem 1 mezkūr eczāları saħk idüp tülbenden geçürüp bir miqdār bal mumu bir fitil bigi gözüne sürme gibi çekmelidir gāyet mücerrebdür faşl burun kanı dinmesi için örümcek ağından bir fitil yapup mürekkebe yaturup üstüne biraz kāfur eküp buruna şoğalar gāyet mücerrebdür ve ışırgan otı bi'l-ħaşşa gāyet nāfi'dür eger kurusını dögüp buruna çekseler ya yaşını dögüp şuyunu buruna çekseler burun kanını def' eyles gayri 'ilāca ħācet kalmaz faşl kabz-ı renc için gāyet nāfi'dür ve mücerrebdür buña ħabb-ı efāviye dirler şıfatı budur fülful rencebil darcin şakız karanfil anison her birinde birer dirhem maħmüde yedi dirhem bunları saħk eyleyüp hıyārşenbe balile veyā benefşe şerbetiyle noħüd kadar ħablar eyleyeler her bir ħab bir meclis icābet eyles iki ħab iki meclis icābet eyles mübarek ħabdur şafırayı ve balgāmı sürer ve yelleri taħlil eyles iştaha getirür ve kulanca dağı nāfi'dür faşl kulak gürüldüsü ve tuşulmasının 'ilācı beyānındadır bu maraz ekşeri yelden olur ya bir galiz ħılın buħarında olur 'ilācı bedeni ve dimağı tenkiye eylemekdür ħab kuşya veyā iyāric kapkaru eli gāriķün ile isti'māl eyleye ba'dehu sezāb yağı içinde cevizi kalya miski ħāl eyleyüp kulağa tamladalar ve bu 'ilāc müşterekdür herkanđı sebebden olursa def' ider şıfatı budur kunduz ħayāsı ve baldıran tohumu her birisinden berāber alup saħk eyleyüp sirke ile birazcuķ kaynadup iyicek kulağa tanzıralar merseme yaprađınıñ ve şuyunu kaynar süd ile veyāħut yalnız ılıcaķ kulağa tanzıralar cemī' kulak ağrılarını sükün eyles ve dört beş yıllık ağrısını ve iştizmezligin giderür mücerrebdür ve eger merseme şuyunu kara koyun ödiyle ve şarımsaķ şuyıyla üçüni bir yerde karışdurup kulağa tanzırsalar gürüldüsini giderür ve şağırlığını açar ve kulak gürüldüsine bir mücerrebisi dağıdur burasa tohumu karanfil her birisinden her birisinden birer dirhem misk on beş çekirdek balıķ otı şuyı ile ħāl eyleyüp ılıcaķ kulağa tanzırsalar ve eger gürüldüsü eski ise terementi yağı ve keraviya yağı ve anison yağı her biri tağtır ile çıkmış ol kulağa tanzıralar ve karanfil yağı ve kehribar yağı bu maraza nāfi'dür ve sezāb yağı ve acı bādem yağı sığır ödiyle karışdurup kulağa tanzıralar gürüldüsini giderür kulak tuşulduğını açar eger kulak içine ħayven girse belire gibi veyā gayrı ħayvenden girse kulak içinde kurt peydā olsa 'ilācı karga bokınıñ şuyunu tamladalar veyā zeyt yağını sıcak tamladalar ve dilini dögüp şuyunu

şıkup kulağa tamladalar kulağda olan kurdı öldürür mücerredür faşl hab-i müslîñ mi'de ve gögsi ve dimağ marazlarına nâfi'dür râvend gâriķûñ şabır cümleyi berâber alup saħķ eyleyüp gül balıyla ħablar eyleyüp isti'mâl ideler [43a] faşl bir âdem yetügen yarım ceviz miķdârı şeker isti'mâl eylese şabâĥdan ħavâs u a'zâsını munţazîm idüp ve uykusuz semliginden ħalâş ola tatlı 'âdettür isti'mâl idenlerin ma'lûmları olur faşl ħavlican şam fıstıķı ve zencebîl her birinden onar dirhem saħķ idüp birbirine ħarışdurup leyâli ...da bir mişķâl kadar isti'mâl oluna evvelâ taķviyyette bînazîrdür sâniyâ bir ħarîb telyini vardur salisâ [i]zdiyâdı menide bir sırrâ a'zâmdur ki tecrübe eyledük faşl ekseriyâ eţfalde şoğlican tevellüd idüp ħarnı şişer ve gerdanı incilür ve rengi şararur 'ilâcı semüz ot toĥumu döĝüp bir astar içinde şu içinde parmaķlarıyla taĥrîk iderek südini çıkarup ma'sûma içürürler soglucanıñ envâ'ını çıkarur ve bir dürlü zarârı yoķdur günde bir defâ içürseler 'azîm nefî' tâhir olur ve ma'sûm böyle marazdan ħasta ise de içürmek şifâ olur ħavf olunmaz faşl tuzlu balĝam için iki kabza sükkerli yaprakdan şu ile ħaşlayup ve şuyunu şıkup ısıtalar cürmine ħelva şüretinde bir miķdâr bal katup aĥşâm şâbâĥ ekşilerden perĥîz üzere birer cevz-i Rumî kadar isti'mâl eyleye her ne kadar meşned ve bedeni ihâta itmiş olsa giderir bu 'ilâc bu maraza iksirdür faşl bir dirhem selĥ ħubbe ki yılan haviyâridur bir maķaşla toğrayup iki dirhem arpa unıyla ħamîr idüp bişirüp bâsur 'illetine mübtelâ olana yedirseler zâhir ü bâtında bâsurun eşer kalmaz faşl tışarada 'amel ile ishâli kaţ' ider bir laţif terekkübdür nişasta ile sirkeden pelte talĥ idüp [i]çine bir miķdâr kuru na'ne ve sumak ħılţ idüp bir astar ile 'alîliñ şadrından göbegi üzerine deg sıcaķiken yaķı itseler fi'l-ĥâl ishâli kaţ' ider kemâ ma'sûmlara ĝâyet münâsibdür hevâdan ihtirâz-ı ishaliñ envâ'ında bir deĝin 'azâmdur faşl ħavî kiçik için ki aña hikke dirler üç dirhem cıvayı bir miķdâr ħına içinde tükürük ile mehmâ iken öldürüp bedenine sürmeye kifâyet miķdârı ħara gülüñ yaĝına katup parmaĝla muĥkem ħarışdura eger dehin-i mezkûr ĝalîz olursa iki üç dirhem zeyt yaĝı katup bedenine muĥkem süre ve yigirmi dört sa'atden soñra ħammâma varup kese ve şabun sürüne bu 'ilâca aşla behâ olmaz ve isti'mâl itmeyen kıymetin bilmez bir ħaşşa-yı 'âcibedür ve İbn-i Vaĥşiyenüñ Felâĥatnâmesinde gördüm ve tecrübe eyledüm bu daĥı şaĥdur bir âdemiñ herķanĝı maĥallinde hikke 'arız olsa benefşe çiçegini döĝüp o maĥalle muĥkem sürse kıyamete dek o maĥalde hikke 'arız olmaz bu daĥı bir laţif ħâşdur fakîr ħatırına gelür ki za'f üzre olursa ve benefşe bulunmadıķda yapraĝı daĥı bu fi'l eczâ ider faşl döşege işeyene 'ilâc ħorosuñ ibiginini yaķup andan şu ile ezüp içüreler işemez ola mücerredür faşl habs-i bevl için on dirhem tere yaĝı altı dirhem toz şekerini üç fincan sıcaķ şu ile şerbet

idüp içürel bu bâbda ism-i ‘azamdur bu dağı nadir olmak vech üzre tehallüf eyledi lâkin zârarı yokdur iki sa‘ate varmez ve bu şerbet gâyet münevvedür faşl et yaran didikleri ‘illet-i hâbişi ki gâhice akile mübeddel ola [43b] parmağını yâhud eli kesmek iktiza idüp ve tırnağ diplerine ‘arız olur bir şiddetli nüzüldür ibtidâsında bir dirhem afyonu yarım fincan keskin sirkede ezüp parmağını içine şoğar fi’l-hâl veca‘ı sakin olur yarım sa‘at miqdârı tırdukdan şoñra afyonu sirke ile bir aştarı ısladup üzerine şarâr havârıkdan bir ‘ilâcdur tehallüf eyler faşl âteş yanığına bir miqdâr sirkeye kına hılt idüp sürmek fi’l-hâl âteş görülmüş gibi olur ve mağalli kabarmaz ve veca‘ı bi’l-küllüye zâ‘il olur bu dağı havârıkdandır faşl kurdeşen didükleri ‘illet için on dirhem tıtu yemişi ki arabide hab kırtım dirler kırtım ya‘nî azpur tohumu mübalağa döğüp bekmez şerbetiyle müsteħab idüp içmek her ne kadar müzmin ve şiddetlü olur ise üç sa‘ate varmaz mahv ider ve üç dirhem abanozı egeden geçürüp içmek dağı bu fi‘li iki ider dağı ikisini tecrübe eyledüm şahîhdür faşl öksürük envâ‘ına yarım fincan kadar saye içmek azîm fâ‘ide ider ve zârarı bir miqdâr mi‘deyi za‘îf ider lakin şoñra def‘ olur bir şey degildür faşl şarılık ‘illetinde bir iki hıyarı kabuğuyla bir taş havanda döğüp ve şıqup şuyuna bir miqdâr şeker izafe idüp ‘ale’r-rîk isti‘mâl itmek bir günde gözlerinden şafıyı azaldırur ve muhterif şafıyı derârâ ile çıkarup akreb-i evkâdda bu ‘illetden hâlâş ider çok tecrübe eyledim ve darcîn şuyı dağı bu fi‘li icrâ ider ğayri tedbire hâcet kalmaz lâkin vaktinde bulunur ise hıyar şuyı tarcin suyundan bu bâbda aqvâdur faşl basurdan ifrâğ kan gidüp kesmesinde ‘âciz olduğda dört beş dirhem hıyar çekirdegini döğüp müstaħleb idüp içe fi’l-hâl kıatı‘ ider bir seri‘ü’t-te‘şîr’ül-laţîf haşşadur lâkin vehle-yi ülâda bu ‘ilâc münâsib degildür zîrâ basur kanını birden kesmek muhâtaradur belki tamam za‘îf zuhûr idüp sâ‘ir direnci kıat‘ iden ‘ilâclardan me‘yûs olduğda itmek gerek faşl meşânesinde taş olan kimseniñ gâhice tîkâatinden hâriç veca‘ları zuhûr ider o zaman yarım fincan tavuğ yağı içürseler hem sancu def‘ olur hem taşlar âsân çıkar faşl sür‘at inzâli için beş dirhem papa beş dirhem ağ günlük berâber saħk olunup yetürgen bir dirhem kadar şufûf oluna bu ‘illetde bir kuvvetlü ‘ilâcdur faşl fitik için bir ‘ilâcdur ki mâlik olalı bir çok derde taħlîf eyledi ğâlîba fitik envâ‘ınıñ birine te‘şîr itmez tecrübe eyledüm lâkin bu ‘ilâc ile hâlâş olanlar kıatı çokdur terkibisi budur iki üç ‘aded kabluğan tekyesi bir şiddetlü âteşde beyaz oluncaya dek ihrak andan şoñra havanda döğüp vezn ider meşelâ otuz dirhem kadar olur ise on beş dirhem bâdem yağıyla muħkem kıarışdurup bir gün terk ider şoñra toğsan dirhem revvâk ‘asel ile ma‘cûn idüp her gice cevz-Rûmi kadar yaturkan isti‘mâl ider [44a] kökünden ve yaprağından veyâhud tohumından alup ve kıurudup ve

birbire bağlayup ve ibrişim ile şarup ba'dehu her kim anı kendüde götürse halk içinde gâyet maḥbûb ve ḥürmetlü ola her nereye bir ḥâcet için varsa ḥâceti revâ ola ve bu revâlar anda oldukça dâ'imâ şād ü hürrem ve ferahnâk ola ziyâde mücerredür bâb darcîn yimek nâfi'dür yüzün şaruluğunu def' ider bâb burun kanı dinmesi gögercin kanıñ yüzüne tırmırsalar sâkin ola ve eger üzüm çubugını yakup gün maḥur ile buruna üfürseler sâkin ola ve eger ziyâde darb sirke bir çanağa koyup ḥabbelerin içinde bir miqdâr tutsa sâkin ola ve eger mazi döğüp buruna püsküreler sâkin ola eger kız oğlan kasıgından birkaç kıl alup buruna tütse virseler sâkin ola bir daḥı 'ömründe kanı kanamaya ve eger gelinçik çiçek döğüp şuyın çıkarup alınca sürseler sâkin ola ve eger burundan akmış yâḥud hala kanı akana cemî' idüp âteşde yakup siyah kül olduğda ol küli mâḥur ile yine burnuna üfürseler sâkin ola ve eger ayağı atıñ tersini sarb sirke ile depesine bağlasalar sâkin ola bunlardan mâ'adâ bu isimleri yazup alınca asalar sâkin ola cem'î cem'î cem'î mücerredür ve eger kâfurı kosalara sâkin ide bâb bir âdemiñ ağızına ılanı girse daḥı bir dane şıgır ödiyle bir miqdâr soğan karışdurup şabâḥ aç karnına içürseler ılanı paralayıp tışara bırağa bâb inçkırık için ravend icşeler def' ola bâb bitmiş soğanı nişastaya badurup yiseler avazı açılıp öksürüğü def' ola bâb oğul otuñ yaş yaprağın çiyneş yidüğü ta'amı ḥazım itdüre ve daḥı darcîn yimek ve şakız çiyneş ḥazım itdürür ammâ na'ne yimek ve tarhunı ağızda tutmak iştiḥâ getirür ve daḥı ḥavlicanı ta'am üzerine şacup yiseler mi'deye fâ'idesi ziyâde olup kalbe ferâḥ ve mi'deyi kavî idüp ziyâde işemeği men' ider ve bunuñ bedeli darcîndur gâflet olunmaya bâb zağferânı ta'am üzerine eküp yiseler ruḥu ferâḥ ve kalbi kavî idüp ta'amı ḥazım itdürür ve bir daḥı def' idüp yürekde olan sızıyı acup nice nef'î ve fâ'idesi zâhir olur lâkin yarım dem hem bā bir dirhemden ziyâde yimeye bâb bir kimesne ziyâde kuşulasa bakla yise def' ola bâb kuşmak murâd idüp kuşamasa bir miqdâr turup toḥumu döğüp şu ile yâḥud bal şerbetiyle ya süd ile karışdurup içse kuşar ne kadar mi'desi pek olursa kuşar [44b] bâb her kim oğul otı yaş iken isti'mâl eylemek ve koşulamak ve şurb içmek bevlîñ oynamasın def' ider bâb gül şuyun içmek ve sürünmek ve koşlamak ol daḥı nâfi'dür bâb her kim beyaz turp toḥumundan alup ba'dehu bir miqdâr bal ile kaynadup ve bir gice ayaza koyup şabâḥ içşeler yetmiş iki türlü derde devâdır ve hem 'aḳlı ziyâde ider bâb sancu için bir miqdâr kimyonu ve beyaz günlüğü ve darcîn muḥkem döğüp ve bir miqdâr şu ile kaynadup içürseler def' ola bâb şarılık için ḥıyarşenbe kızıl üzüm şuyı ile içşeler def' ide bâb şarılık için yedi dâne çörek otun bir sa'at miqdârı 'avrat südiyle ışladup ba'dehu süzüp tırmırsalar gâyet nâfi'dür bâb şarılık için bâliğ olmadık oğlan sidüğüni içürseler def' ola eger

kendü sidüğüni içürseler def^ı ide eger dā'imā nohud şuyı içse nāfi'dür ve şarılığa uğrayan ādem kendüsin şovukdan pek şakıncı ve dağı şü içdüğü kasesine bir altun koyup içe ve eger bir dirhem zağferān bir kaşık yoğurda katup üç şabāh aç karına içseler şarılığı def^ı ide ve eger kaz ödin bütünce yutsa def^ı ide mücerredür bāb öksürük için ebegümecin devşirüp bir miqdār sade yağla pişirüp yiseler öksürüğü ne kadar eski olursa def^ı ider bāb öksürük için birkaç baş şarımşağı ocağda pişirüp ba'dehu kabuğın şoyup ısıcağ yiseler nāfi'dür bāb talağ için bir pare sarımşağı tuz ile döğüp birkaç def^ı talağ üzerine ursalar maḥv eyleye bāb kulunç için kurd necisin balile karışdurup yiseler def^ı ide eger hüdhüd etin pişirüp yiseler nāfi'dür eger ziyāde kuluncu olan ādem bir miqdār turağ otı kökün döğüp şuyın çıkarup içseler def^ı ola bāb şeftali yaprağın yāhud çiçeği döğüp şuyun içseler içinde olan kurd ve ılanı şoğlucanı kırup helāk ide bāb şekerli yaprağın kökin pāk yuyup döge şuyın çıkarup ba'dehu birkaç şabāh üçer kaşık içseler kan giden kan giden kanı keser mücerredür bāb şekerli yaprağın tohumun yiseler ishāli kabız ide bāb bevli tutulan ādem kendi necisi şü ile kaynadup ba'dehu ol şü içine otursa bevli açıla bāb ḥatminiñ tohumun bir miqdār şarab ile aç karına içseler bevli açıla bāb ḥorosun kurşağından döşegi işeyen oğlana yidürseler bir dağı işemeye baḥuşuş ki şafi beyaz olan ḥoroş ziyāde nāfi'dür bāb bir mişkal [45a] bāb bir mişkal turağ otı şuyın ta'amına koyup yidürseler bir dağı yatağına işemeye bāb bevli tutulan ādem bir pāre miski zekerine şoğsa bevli fi'l-ḥāl açıla bāb bir ādem tiz tiz şü döker olsa bir pāre mummyayı üç arpa ağırlı ola ezüp içse ziyāde nāfi'dür bāb bir ādem bevli yolunda kum olup bevli acı acı gelse ve bir bir tamlasa birkaç dāne turlu bir miqdār süd ile pişirüp ba'dehu üç def^ı yise biiznillāhi açılıp ḥalāş ola bāb bir ādem zekerine murdarlık ulaşa sebebi ya 'avratdan yāhud murdarlıktan ḥāşıl olur 'ilacı budur ki ibtidā zuhūr eyledüğü yeri kendü sidüğü ile yuyup sirke merhemün ursalar ḥalāş ola bāb insanı kılını yağup tışara çıkan mağ'ada ekseler gāyet nāfi'dür bāb bir miqdār turlu muḥkem döğüp şuyın çıkarup bir miqdār keffin alınmış balile kaynadup ağda gibi olduğda indirüp her gün aç karına yiseler a'zada olan cümle siñirleri müstaḥkim idüp balğamı kaṭı' ider ve bedene ziyāde kuvvet virüp yürekde olan yelleri dağıdup ve bedenden miskinliğin def^ı ider mücerredür bāb talağ için siyah nohud şuyı her bar içse nāfi'dür bāb bir dirhem rāziyāne bir dirhem şeker ile birkaç gün yiseler biiznillāhi ol ādem ol senede hasta olmaya görmeye bāb her kim ḥarezeniñ iki çekirdeğin ezüp ḥammām içinde yāhud ḥammāmdan çıktığı gibi içüp ve üzerine semiz tavuğcuvaz yiseler semiz ola ve dağı ay yeñisinde bir dirhemün içseler bedeni ziyāde mūlaḥḥam ü semiz ola bāb tere yağın

bedene sürseler semirdür bāb bir dirhem ma‘donos tohumunu döğüp sıtma tuttuğı gibi içseler nāfi‘dür bāb ağır hastalığına uğrasa ço[y]un cigarini şu ile ısladup ve saħk idüp şuyun alup içseler nāfi‘dür bāb bir parça tebāşiri şu ile ezüp içürseler ısıdan olan sıtmaya ve şuşuzığa ve şafradan olan darlığa ve ‘aşaba menfa‘āti ziyādesiyle hāşıl olup ve bedene nāfi‘dür bāb serçe necisin ādem tükürüğüyle ezüp ba‘dehu sigilleri bir pāre kıızıyup üzerine ursalar def‘ ola eger it üzümün her dānesin bir sigil üzerine şıkup şuyu şürseler bir gün bir giceye degin def‘ ola ammā gitmez ise üç güne degin gine süreler lābüd def‘ ola eger bir iki dāne baldıcanı döğüp sigil üzerine ursalar def‘ ide ammā birkaç def‘ā itmek gerekdir bāb bir pāre lādeni dutsi viriseler ‘avrat şavnun düşüre bāb ‘avrat saçıla er ādem saçını tütse eyleseler hamlin tiz ü zi‘ eyleye eger müddet tamam olmadıysa düşürür hāzur ideler

[45b] semā‘i

[8’li hece ölçüsü]

Ben sana mübtelā oldum
Cemālin görsem olmaz mı
Yanağında gül açılmış
Gülünü dersem olmaz mı

Efendim görünce seni
Dīvāne eyledin beni
Billür gibi nāzik teni
Sineme şarşam olmaz mı

Çok şükür seni yaradana
Cümle halkı vār edene
Seniñ güzel vālidene
‘Aceb yalvarsam olmaz mı

Bak şu güzeliñ kaşına
Kuzum cevr itme dostuna
Beyaz gerdaniñ üstüne
Yüzümü sürsem olmaz mı
‘Aşık

Dīvan

[mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün]

Bir melegiñ şimāda beñzer de gerekdir kaħveci
Şīvenaz itmege bir dilber gerekdir kaħ u hābı

Şeyh şazeli ocağıñ şād idüp rahmet

Yolunı erkânını gözler gerekdür a u âbı

Ehl-i dil dilber gereklidür dilde leâfet ile
izmeti yârâna yilür türlü nezâket ile

Müşteriye hizmet idüp nâz ile iftâr ile
Bir yüzi gül âmeti bâlâ gerekdür a u âbı

Bir ameri al‘atı ebru ve yanağı al ola
Bir sacı şırma vü ‘anber addi selvi dal ola

Ağzı oka dişleri dür lebi şeker bâl ola
Her kelâmı tütüveş şeker gerekdür a u âbı

Dağıdup perçemlerin gerdenine şünbül gibi
Nazla yârana gelse şakıyup bülbül gibi

Pâk meşreb şâfi dil gonca açılmış gül gibi
Rular gül lebleri mercân gerekdür a u âbı

Semâ‘i

[8’li hece ölçüsü]

Şalınup yâran yerine
Çıan dıber sensen
Siyah zülfî mâh yüzüne
Döker dilber sensin sen

Badım gözüne aşına
Beñzetdim hümâ uşuna
Beni hicrân âteşine
Yaan dilber sensin sen

Gel gidelim bağı bostana
Bülbül onmuş gül üstüne
Bana mestâne mestâne
Baan dilber kimin sensen

‘Ömer ider büyür urna
Zülüflerin burma burma
Elâ göze siyah sürme
Çeken dilber kimin sensen

[46a] Semâ‘i

[8’li hece ölçüsü]

Üç dilbere selam virdim
Selam almaz gülüp durur

Benim güzel sevdiğim
Cümle ʿâlem bilüp durur

İbrişim kuşak belinde
Kelâmı cevher elinde
Doldurmuş bâde elinde
İç efendim deyüp durur

Bir dahı geçsem yolundan
Üç gül yolam gâh gülünden
Leb şekker dudağından
Em efendim deyüp durur

Çoç yigitler aña biner
Çevre şahin gibi konar
Canan çıkmış boynun eyer
Güzel ʿaqlım alup durur

Türki

[11'li hece ölçüsü]

Eger din bâbından sual idersen
Gönlündeki nedir bildir efendim
Beni çağırmışsın geldim karşuna
İstirabsın beni öldür efendim

Altı biñ altı yüz farzımız
Yedi bin yedi yüz kırk sünnet kelâm
Bunları bilmeyen nice olur ümem
Bunları öğrendim bildim efendim

Altı aylık terâvih bir ayda kıldım
Bir aylık fitremi bir günde virdim
Cemâline cevab virmege geldim
İster isen beni öldür efendim

Var mı sana bir ʿaqlın yetermiş
Hâbit gibi sahanda oturmuş
Köylü sana dürlü taʿam getürmüş
Gelen kaymaqla baldır efendim

Sözündür buncileyin cevır gelin
Yüzüne bakmasın yüzdür günün
Ne yaman başına geçmiş şarıkın
Çorçarım başımız keldir efendim

İtdili dir boğaziñ hırlama
Utanup şıkılup terleme
Beni de ider diyü horlama

Benim de başım senün gibi keldir efendim

Kim var dönmeye köylüsüne kulusun
Çağırdun şol cānı gelsün buluşsun
Ziyāde terlemesin terin alsın
Kendine yelbāze şaldır efendim

Nazīresi

[11’li hece ölçüsü]

İslāmın şartın sual idersen
İcmālî şartı beşdir efendim
Murādın imānı öğrenmek ise
Andan ‘aded şeşdir efendim

Şavm şalat hac zekāt hac
Var ise malın Hāq yolına hārca
Biri şehādetdir lisānı aç
Sana bir ‘aca’ib eşdir efendim

Dini Muhammed dini cümleden efđal
Ol ğayri dinleri bilmezim naşıl
Ziyāde degildir üçdir farzı ğusül
Mazmaza istinşāk beden başındır

On iki şürütdür dil selātiñ
Anı kırup menziline iletin
‘İlmü’l-yākīn ile vār ise ğalaştın
‘İadet it anı düşür efendim

Biz biliriz ebedinin farzın
Öğrenmeye eger vār ise kısdın
Dirseklere dek yumağa destür
İster kıalbi yumagu başdır efendim

Tekbir al ellerin başına getür
Kıyam kıra’at rüku’ sücüd getür
Ku’de-yi āhirede bir miqdār otur
Kılarsın bir güzel işdir efendim

Budur zamāne bildügi böyle
Nokşanım vār ise geldi ğayrı şuyla
Şu bulanmaz ise gel teyennüm eyle
İki darb bir niyyet üç devr efendim

[46b] ‘Āşık ‘Ömer

[7’li hece ölçüsü]

Ey gönül sen bu fenādan
Geçmege şüphen mi var

Melekin mevtin şarābın
İçmege şüphen mi var

Azrail ile gelüp kanacak
Beyaz gögsün üstüne

Gözlerinden kanlı yaşlar
Dökmege şüphen mi var

Yeryüzüne şoricılar
Hak durı kalsa gerek

Tanı meskenim deyüp dost
Başına bakşa gerek

Toprağı mesken tutup
Nice bakşa gerek

Akıtmaz toprak olup
Yanmağa şüphen mi var

‘Ālim olan kulluğa hallenir
‘Arşın nūruna

Yetmiş iki millet gelür
Ol mahşer yerine

Biñ ayak bir yere
Durmağa şüphen mi var

Ol sa‘adetlü resül
Biner nurdan atına

Dört yanına nidā idüp
Çağırır ümmetine

Kıldan ince kılıcdan keskin
Hakkın biner şıraına

Der ki ‘Āşık ‘Ömer Hak şıraın
Geçmege şüphen mi var

‘Āşık ‘Ömer

[fāilātün fāilātün fāilātün fāilün]

Yār ile seyrāna çıkdım böyle bayram günleri
Ne aglarsın deli gönül güle bayram günleri
Erdim halkın içinde ol cānānım yoğ benim
Boynumu egdim de bağdım ele bayram günleri

Ben sana yār olalı çöktü serime duman
Elim çekme deli gönül böyle kalmar bir zaman
Çorđmaz mısın ol Hüdādan kanı ‘ahd ile aman
Dimedin mi şarılalım böyle bayram günleri

Ben seninle bir olalı kaddimi dal eyledin
Yeter itmedin behey dilber sitekle söyledin
Destini buşin eyler iken ta‘accüb hısm eyledün
Pādişāhlar bile kıymaz kıla bayram günleri

Ben seninle bir olalı kalmışım böyle nācar
Bu dünyā bāķi degildür kimi konar kimi geçer
Dost yanına nazar kılayım cümlesi yayup iğer
‘Āşık ‘Ömer gam içinde kıle bayram günleri

Gevheri

(11’li hece ölçüsü)

‘Aceblemeyin ‘aşka olup gittigim
Gözleri meştanım geldi günüme
Gice gündüz mehānitini çekdigim
Efendim sulţanım geldi günüme

Mihnet gemisiniñ yelkeni açup
Kaşāvet deryāsını yel gibi geçer
Meclisde ‘aşkına dolular iğer
Sürdügüm devrānım geldi günüme

Hağdan diledigim alalı şerdim
Başımı darkaya çeküp oturdum
Hasret bu bağında hasta yaturdum
Ṭayibim ta‘mānım geldi günüme

[47a] Dīvān

[fāilātün fāilātün fāilātün fāilün]

Āh itsem devrān elinden gözlerim yaş incidür
Kadri kıymet bilmeyen doş yāran yoldāş incidür

Ġā’ibde destimi şundum bir cevāhir kanına
Ehli kāmīl behāsi için la’li mercān incidür

Yüküm cevāhir yüküdür tağma boncuğ yanına

Şarraf olmayan ne bilür şatur her taş incidür

‘Ākilün her bir kelāmı la‘li cevāhir incidür
Cāhiliñ kem kötü sözü ‘ākıbet can incidür

Kerem

(11’li hece ölçüsü)

Çıķup baķdım ĥava yūzi bulanıķ
Elbetde dudulur ġam yeme ġönül
Yekden başından şöyle bir duman
Kıvrılır şıyrılır ġam yana ġönül

Yaradan ġulunu ġomaz bu ġünde
Bir miĥnet dāmi virür şonunda
ġam ġaşavet ġösterir önünde
Şonra sultān ider ‘āleme ġönül

İĥtiyāc olursañ ĥırķaya posta
Vār derdine devā Ĥudādan iste
Söyleme sırrını herca’i dosta
Kendini rezil eyleme ġönül

Kerem dādım ider sözlerim Ĥaķdır
Yaradan Ĥudaniñ ĥikmeti çokdur
Kimseden kimseye ĥic vefā yokdur
Can cana baş başa kim kime ġönül

[47b] Türkī-i Dilberān

[mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün]

Behey dilber seniñ ĥüsnüñ bana şalgamdan artıķdır
Şormaķdan tatlı diliñ lebiñ pancardan artıķdır

Ĥabaķ gibi yanaķların ĥıyar gibi dudakların
Senin egri ayakların dişin ġazmadan artıķdır

Manteş ġabaġıdur ġarnın baţlıcana dönmüş burnun
Seniñ ol mermer eliniñ ġolaķ ġarışdan artıķdır

Ay mıdır seniñ şoyun kütüğe benzeyür boyun
Seniñ ol egri ġolun bana direnden artıķdır

Aĥmed Baba medĥin eyler diline geleni söyler
Böyle ġüzel sever begler bana eşekden artıķdır

Semā'î

[mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün]

Bir küçük melek burısı kabağ bağrın şimdiden
Senin de bir meftūnuñ var o da yağarsın şimdiden

Yola giden yolcu sābir kāfir görse dine řābir
Haşır yıkan ka'be-yi kır hatırı kırsın şimdiden

Pek sürüden seçilmiş kadına hulle biçilmiş
Taze gül gibi açılmış güle koğarsın şimdiden

Büyük selvi dalı gibi koğan cennet gülü gibi
Kızılıрмаğ şuyu gibi coşkun ağarsın şimdiden

[48a] 'Āşık 'Ömer

[fāilātün fāilātün fāilātün fāilün]

Bir yigit 'aşka düşünce kisb-i kār oldu gider
Aldırup 'aqlın başından fikri var elinden gider

Boynuna zülfin kemendin řaksā bir kez ol cenāb
'Aşkı mecnūn eyleyüp cümle 'ār elden gider

Yanıluş bilmezlik ile düşse yārin bendine
Çalışuben řalāş olunmaz şul aldanur onun fendine

Aldırup elde olanı şayf ider kendine
Harc idüp malı melāli her ne var elden gider

Bir kimesne meyl iderse dilberin a'zāsına
Uğradur 'āleme içinde bir şurı gāvğasına

Belki bir gün dām olur heb cümlesi sevdāsına
Ha bugün ha yarın derken külli vār elden gider

Bī vefā dilber sevenler dā'imā giryandadır
'Ālemin cevri cefāsı cümlesi heb andadır

Ey 'Ömer kesme ümidin şimdi canıñ tendedir
Ĝam degildir cümle malı külli var oldun gider

[48b] Dīvānī

[fāilātün fāilātün fāilātün fāilün]

Ey şabağ ol ruşları vechi şamer gördün mi hiç

Sözleri kıadri cevāhir sultānı gördün mi hiç

Semtine vardın mı yā bir haberin aldığı hiç
Kimler ile işret eyler ol biri gördün mi hiç

Düşeli Pervāne aşka çekdiğim ey dil beka
Bir selam irsal ider mi şimdi cānānı beka

Ākıbet olur seyr idersin ālemi kıafdan kıafa
Bī vefālardan hāķīkāt andı gördün mi hiç

Gördükçe vār idüp cevriñ beter oldu yeter
Aldı şacı leyyāl beni Mecnūn yeter

Taşır nedenlü kıanı olsa sīnesi andan beter
Kıalbi bir zālīm göze dünyāda gördün mi hiç

Şimdi gönül cānı dilden şād aşkın bendedür
Bende āh u nedāmet miskinüm gülşendedür

Didiler bir temāsına bırağup efkendedür
Ey şabāh şüerer olursa ömri gördün mi hiç

Şarkı dermaam şaba
Seni ağıyar ile görmek
Hilāf-ı meşrebümdür pek
Bana böyle elem vermek
Hilāf-ı meşrebümdür pek

[49a] Türki-yi Halīli

[11’li hece ölçüsü]

İbtidā seninle oldum āşikār
Cevr ise murādın dil rübā yeter
Nedir bu tükenmez nāz-i istiğnā
Ey melek sīmā kıadd-i tūba yeter

Şānına düşer mi zulm itmek yeter
Bildir günāhım ne eyle söyle
Bu nice yıl hizmetiñ itdim luţf eyle
Olmasın emegim bād-ı hebā yeter

Nice bir āh itsün bu derdmendin
Esir olalı dil-i ciger kemendin
Gelmege tenezzül etmezsın kendün
Selāmiñ gönder ol hıbbā yeter

Āşıkıñ kıadrini bil vech-i zībā

Meleklerle yeşil yaraşur kıba
Efendim ki serāser dibā
Bana bir şal ile bir ‘aba yeter

Eyledin elāna ‘Āşık Hālī
Kamer cemāline ‘Āşık Hālī
İrgür visāline şālina ‘Āşık Hālī
İdelim seninle merhāba yeter

Türki-yi Mecnūnī

[11’li hece ölçüsü]

Terk itsem seni ey kışı keman
Vefāsı olmayan yarda nem kıaldı
Yok mudur göğsünde zerrece
Beni abdal itdiñ size nem kıaldı

Elem çekme gönül böyle kıalınmaz
Tek serim sağ olsun yar mı bulunmaz
Kıapunda kıul oldum kıadrim bilinmez
Kıadrim bilmeyen nem kıaldı

Felek benden beter atun hālini
Şimdi yadlar kıoçar anca belini
Bülbül gibi hāre ugratdın beni
Figānım irdürdim zarda nem kıaldı

Ziyāde Mecnūnum severim candan
Sevdiğim ferāgat itdün mi benden
Gözlerim doldu yaşile kıandan
Kııkayım gideyim sevende nem kıaldı

[49b] Şarkı Maķam

[8’li hece ölçüsü]

İşitdim ey ruy-i gülzār
Beni geçmiş sana ağyar
Eylerim hālimi izhār
Bugün dursun merāķım var

Demiz miydim sana evvel
Ne söylerse yalandır el
Beni dinle yarın sen gel
Bugün dursun merāķım var

Kemālile göçen demedi
Bulur mı bin sebep kıimdi

Hele vâkı̇t değil Şimdi
Bugün dursun merâkı̇m var

DüŐürün Őâbiti derde
Őaķın sır açma bir yerde
Bana Őor vakt-i âĥirde
Bugün dursun merâkı̇m var

Türki-yi Kerem

[11'li hece ölçüsü]

İki Őurnam gelür aķlı ķaralı
Avcı urmuş ķanadları yaralı
Őurnam seni uran avcı nereli
Yâra benden selâm idin Őurnalar

İnme Őurnam inme hava ķıŐ olur
İndicegin yerler dolar yaş olur
Cihan böyle ķalmaz bir gün ĥoŐ olur
Benden yâra selâm iden Őurnalar

İki Őurnam gelür yolda yorulmuş
Avcı urmuş ķanadları kırılmış
Bize ķismet ĥurbet elde virilmiş
Benden yâra selâm idin Őunalar

İki Őurnam gelir ķanadı yeşil
Dola aķ ķolların boynumdan aŐır
Sağ olan baş bir gün gelür ķavuŐur
Benden yâre selâm idin Őurnalar

[50a] ‘ÂŐık ‘Ömer

[fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün]

ĥalk içinde yok nâzırın ķahraman ĥeyetsin
BaķıŐın eyler efendim günde yüz biñ ķan seniñ

Ey güzeller Őâĥı medĥin eyleyin her an seniñ
Lebleri yaķut aĥmer dişlerin mercan seniñ

Gül cemâlin ziyâ virür der Şu ‘âlemde ben gibi
Firķatinle ĥurbet ele düşmüşüm Mecnün gibi

Var mıdır Őaķat getürür su‘alimde ben gibi
Bu denlü cevri-i cefânı duymaz insan seniñ

Ol hilâl ebrûlarını cânım ‘aklım dağıdır

Bu sinemdeki yâreler seniñ hicrin dağıdır

Var sînesin nevcivân senin maħbûblığın çağırır
Süregör ‘âlemde zevki dem senin devran seniñ

Ol ğarîb bekler eşikin şādıkâne bendedir
Ben haķıķâtla severim bî vefâlık sendedir

Ferağat gelmem efendim nitekim cānım tendedir
Bir cānım var o da olsun yoluna ħurban seniñ

Gevherî

[11’li hece ölçüsü]

Şeven de bir dîlbere gönül düşürdüm
Alamam gönlümü çäre degildir

Yüregim ħun oldu cigerim büryân
Bu sînem onulcağ yâra degildir

‘Arab at gerekdür menzil ħo ana
Ĥükm eyle efendim ħulun gelsün dîvāna

Zār eyerler sevende güzel sevene
Tā ezelden sevdiğim böyle degildir

Oturmuş sevdiğim zülfün düzeldir
Rüzların da yâr yolunu gözedir

O benim vārınca gerdân uzadır
Būs ider sevdiğim göre degildir

Gevherî der ğaflet var mı sözümde
Ĥaķ nazarın ħaldı elā gözünde

Kimi gerdanında kimi yüzünde
Noħtadır benleri meyre degildir

[50b] ‘Āşık ‘Ömer

[11’li hece ölçüsü]

Yitürmez kân ile ey ħaşı keman
Bend oldu nāgehan dil yârelendi
Ĥancer-i zaħmınla fitne-yi zamân
Yüz ħamiyetim şad pârelendi

Cem^f idüp başıma bin dürlü sevdā

Bu derdi ‘aşkınla eyledim beydā
Fikr-i hayālinle ey melek sīmā
Gitdükçe murg-ı dil āverelendi

Yazıkdur sevdiğim ağlatma beni
Hicran oduna yakdım bu cānı teni
Bildi cümle ‘ālem sevdiğim seni
‘Aşk yımağımız āşikārelendi

Niceler şafada niceler ğamda
Niceler merhemde niceler zemde
Diyār-ı ğurbetde kūşe-yi ğamda
‘Ömer dil-i haste bī çārelendi
Temmet

‘Āşık ‘Ömer

[fāilātün fāilātün fāilātün fāilün]

Dilberim biricik kervāna serilmiş yaţur
Dağıdup perçemlerin her yana serbilmiş yaţur
Hağ haţadan şağlasın kim al yanağının üstüne
Ol siyah benler şāha āmāne serbilmiş yaţur

Ey peri kādri bulunmaz şādıkāne ‘āşıkların
Büyülenli kul gibi karşıdadır yanağların
Öyle bir cenk eyledi aġyār ile āşıkların
Göresi yok güller meydāna serbilmiş yaţur

‘Aya teşbih itdiler hangiñ seçenler sevdiğim
‘Āşık olmuşlardır ol serden geçenler sevdiğim
Yanıluپ ‘aşkın şarābından içenler sevdiğim
‘Akl fikr dağıdup mestāne serbilmiş yaţur

Yār için aġyār ile oldum muhāşıl imtiḥān
Sīnem üzre tıġ mizkan eylemiş ḥayal nişān
Görenler daġı şedīdim dediler ey nevcivān
Dermend ‘Āşık ‘Ömer al kına serbilmiş yaţur
Temmet

Semā‘i

[8’li hece ölçüsü]

Beni şāy iden afāka
Şehā ‘aşkınla sevdādır
Cemālin nağş ‘uşşāka
‘Aceb rengin temāşādır

Nedir bu ğama sâhîr
Gelür dine gören kâfir
Güzeller olmada mâhir
‘Acib pâk pervâdır

Leb-i yâķut mı bulunmaz
Cihânda mişli bulunmaz
Dişlerin vaşf olunmaz
O bir gizli mânâdır

Yolunda nice mihrılar
Vaşlın eyler arzûlar
Şabyıñ üzre ebrûlar
İki nûna matardır

‘Ömer eyler ‘aşka şavaşın
Diriğ itmez câna başın
Anın ‘alma gözden yaşın
Şaķın bir kanlu deryâdır

[51a] Gevherî

[11’li hece ölçüsü]

Nâzeninim bizi feryâda şalup
Raķibi kendine itmek neden
Bin gedâya dürlü sitem kılup
Cevrle baĝrımı hûn itmek neden

Bir zaman ‘ahdine vefâ eylerken
Şimdi beş eyledim derdimi bir iken
Sen benimsin ben seninim der iken
Yanıma ‘ar itmek neden

İnşâf eylemedin ‘and eyledin
Adûlar meclisin irşâd eyledin
Aşlından ben gideli pür eyledin
Beni hizmetinden dūr itmek neden

‘Aşķına eyleyüp dâ’im âh ile zârı
Didim şolmasun hûsnin bahârı
Âh idüp aĝlarım Manşûr mişâli
Cihânı başıma dâr itmek neden

Şarkı Seyyidyâr oĝlu

[11’li hece ölçüsü]

Sen beni ne sandın behey bî vefâ
Ben ‘âlemde sensiz olamaz mıyım

Bunca bir eylersin cevrlle cefā
Kul olunca sultān olamaz mıyım

Yükseklerde beklerdim ben bu hānı
İndirdin alcağa ben dīvāneyi
Bî gūş gibi andun ben dīvāneyi
Mesken tūtup karar kılamaz mıyım

Sihri mi öğrendin şaşırđın beni
‘Aşkın āteşiyle pişürdüñ beni
Ne yaman sevdāya düşürdüñ beni
Ben seni mevlāya şalamaz mıyım

Seyyid oğlu bende şehirde
Kaddim helāl oldu cevri kaçırda
Doğru olunca durur her yerde
Senden intikām alamaz mıyım

Semā‘i

[8’li hece ölçüsü]

Bir sa‘at gül yüzlü bāde
Ver de benden selām eyle
Bu mektubı benim yāre
Şun da benden selām eyle

Bunı şaklasun yanında
Sır açmasun halk yanında
El kavuşdurdu anınla
Dur da benden selām eyle

Baňa dirlere kişi zāde
Gönül virmem degme yāre
Elinde gül gül-i bāde
Vir de benden selām eyle

‘Āşık ‘Ömer yolun izler
Nedir sende āhū gözler
Eski taşne yüzler
Sor da benden selām eyle

Semā‘i

[8’li hece ölçüsü]

‘Aceb ol şāhı mümtāze
Vurşalar kâ‘il olmaz mı
Su‘al keştisi nazım

Kenāra kâ'il olmaz mı

Geçer mi mübtelāsından
O şuh āşināsından
Dönüp 'ahd u vefāsından
'İydolur hâ'il olmaz mı

Sana bir 'arzuḥāl itsem
Şehā lütfiñ hayāl itsem
Temennā-yı vişāl itsem
'Adūlar hâ'il olmaz mı

Beni bülbül gibi güya
Şed itdün ey şacı leylā
Murādım meyvāsı güya
Bu bağda vaşl olmaz mı

[51b] Türki 'Āşık 'Ömer

[fâilātün fâilātün fâilātün fâilün]

Mübtelâyım ḥâtırımından fikr-i yâr eksik degil
Gül cemāliñ görmeyeli bende zâr eksik degil
El çeküp kılsam ferāġāt 'aşk beni rāḥat kımaz
Elde bāde dilde zaḥmet kalbde nār eksik degil

Ḥākıñ emriyle ezelden böyle çalınmış kalem
Bağrımı ḥün eyledi derd ile miḥnet elem
Bilmezem bayımı alçaq yapanım baḥtımı kem
Keyfime keder bir nāmekār eksik degil

Ger dilersen bulasın seniñ bu ciḥānda devleti
Ehl-i dil kāmiller ile dā'im eyle şoḥbeti
Cāhil-i nādan ile ger idersen 'işreti
Ya elinden ya dilinden ḥarār eksik degil

Gel naşihat dinler iseñ sana taḥkik ḥaber
Diñlemezsın bu kelāmı sana çok zarar ider
Zevkini önüne şalma yine ey 'Āşık 'Ömer
Deryālarda bir muḥalif ruzgār eksik degil

[52a] Türki

[12'li hece ölçüsü]

Ger 'Ali didükleri babam selviden uzun
Dağlarda gezer yaz ilen güzün
Çorкса da oturan babam baluzun kıızın
Nedir bu aķıncılık diyen Ger 'Ali

Ezrumun şuları hırlayup aķar
Zebin karşısu ağaları yakamaz
Serbitirmiş yabab kumaşın şale kim baķar
Nedir bu aķıncılık diyen Ger ‘Ali

İstanbul’dan çıkdım babam sükün eyledim
Koyuncuya gitdim mekân bağladım
Kara ‘Osman oğlu ebit taşdıım yenildim
Nedir bu keçinin din koç kurbân ‘Ali ‘Ali’ye dağlar gibi şel

İstanbul’dan çıkdım babam katlime fermân
Aradım bulmadım derdime dermân
Yigirmi dört veziri babam şanur şanurum dīvân
Nedir bu keçinin koç kurbân ‘Ali ‘Ali’ye dağlar gibi şel

[52b] Elmehi

‘Aşķ olan kişiler mecnûn olağan olur

Kâmilî

[mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün]

Efendim nide bilmem bu gönlüm sensiz eylenmez
Rûz u şeb ... bu gönlüm

Bu yerlerde çoķdur güzel hîc bulunmaz sana benzer
... gönlüm seni ister bu gönlüm...

...ğamdan tek kârım yok

...mecâlim... gönlüm

Gedayı fehm ider âhı görünmez ol yüzi mahı

...bellü bu gönlüm

[53a] Semâ‘i

[8’li hece ölçüsü]

Behey kâmil gel haber vir

[Dör]t kitâbı yazan kimdir

Mağribde atılan tobu

Maşriķda çelen kimdir

[O]t yanup habbı pişmeden

Ruħ tenine karışmadan

Ana rahmine düşmeden

Doğamayup ölen kimdir

‘Abdal gezer dağda
Bil feryād ider bağda
Deryāda balık kұrşağında
Beş vakit neyi kılan kimdir

...‘Ömer ‘Oşman için
...canda uçmağ için
İsmā‘ile inen koçun
Bıçağını çalan kimdir

...ider ayalığa
...öter verenige
On sekiz yıl karanlığa
Kul Hamza’yı şalan kimdir

Semā‘i

[8’li hece ölçüsü]

Ol başdan şu dünyāya
Kұr’an indi hücceti indi
Şoralım ehl-i kāmile
Gündüz mü indi gice mi indi

Melekler göge alındı
İblis boynı kırıldı
Gökden kudret loğması
Aça mı indi toğa mı indi

Melekler göge varınca
Hāzrete selām verince
Ādem ‘aleyhisselām
Yigit mi indi koça mı indi

Duruş oğlum ebsem vardır
Münāfıkın bağı dardır
Beytullāhın üstü nurdur
Hicā mı indi Şam’a mı indi

Semā‘i

[11’li hece ölçüsü]

Benim karagözlüm ben gider oldum
Şahine tellerin yoldurma şağın
Ben ölmezsem bilkim gelürüm
Hāsret ile ‘aqlın aldurma şağın

Benim selvi boylum yola bakup da

Geleni geçeni beni şanup da
Benim şirin sözlüm kahurlanup da
Âh idüp gögsünü geçirme şaşın

Sen benim açılmış konca gülümsün
Gündüz hayâlimsin gice doştumsun
Elem çekme cânım gine benimsin
Gül benzin rengin şoldurma şaşın

Her güzel görüp açılma
Ağzından haşa söz kaçırma
Raķibler yanında gögsün geçirme
Düşmana kendini güldürme şaşın

[53b] ‘Āşık ‘Ömer

[fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün]

Bülbülüm gülşeni gördüm nâz ide minnetim senden
Huşk bağına girdim hare minnetim senden
Ķaddi tūba miyānede bulunmaz mülk senin
Ķudretiyle virdi Ķüdâ āvâre minnetim senden

‘Aqlımı yağmaya virdi birbiri bî keremlik
Ol kadar yalvarıp gördüm geçmedi aşlâ diliñ
‘Aşkıñ ile bakdı cismim eyledi beni helâk
Ol sönmez derūnumdan nâra minnetim senden

Ey felek nazlı yârimden eyledi beni cüdâ
Ķaķıķatlı dost yoluna eylerim serin fedâ
Ey şehim hiç karar olmaz kısmetim varır cüdâ
Beglerin şikârın aldım kâra minnetim senden

‘Aşkla hasta gönlüm muhtacdır dermânına
‘Adūnun sözleri itdi ‘ömrün fermânıyla
Der Hanyalı aģa bulalum ķâ’ilim fermân ile
Aştığı zülfüñ telinedür minnetim senden
Temmet tem oldu

‘Āşık ‘Ömer

[fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün]

Ādem hevesi azletti sulţân-ı ibtidâ
Ķün yedi bağı ‘aşân itdi insanı ibtidâ
Ķıķdı cennetden fenâ dünyâya cüda’i yanmaz
Ķıķdı sürdi ekdi biķdi döğdi Ķarmânı ibtidâ

Tevbe istigfâra idüp mefkūr u mesrūr oldular
Hem ‘uzlet eyleyüp taķvâya ma‘mūr oldular

Ẓulm idüp evlâdları dünyâya mağrūr oldular
Hâbil oldu-yı kâbil eyledi kana ibtidâ

Çün beş ilin mükerrerem eyledi rabbe'l-âlemin
Hâk dine da'vet eyledi enbiyâyü'l-yakîn
Hâzret-i Nūh'un gemisi yaptı Cebrâ'il-i emîn
Emr idüp Mevlâ cihandan koydı tūfan ibtidâ

Nuh ikinci ceddimizdir biz anıñ zürriyeti
Milleti dâ'im Hâlîl'in hem Muḥammed ümmeti
Ma'rifet virdin bu 'Ömer'in ḥub şıhhâti
Olmuşuz biz biz eleste ḥeyrân ibtidâ
Temmet tamam oldı

Türki

[13'lü hece ölçüsü]

Üç dilber gördüm biri birinden seçilmez
Biriniñ şekeri çok şerbeti içilmez
Bir küçücükdür andan geçilmez
Hâķîki senden yâr ideyim gitdi mi

Biriniñ göbeği penbe alıdır
Biriniñ boyu selvi dalıdır
Biriniñ yanaqları Bâdat gülüdür
Hangisinden yâr ideyim kendime

Biri ağam der otur yanıma
Birisi vara şara ellerin boynuma
Biri şoyunur ter gömlek girer koynuma
Hangisinden yâr ideyim kendime

Biriniñ kaşları gâyet karadır
Biriniñ gerdan al hâredir
Biri benim derdime çâredir
Hangisinden yâr ideyim kendime

Biriniñ gözleri gâyet elâdır
Biri bu ciḥanda vār ise şaladır
'Âķıbet biri benim başıma belâdır
Hangisinden yâr ideyim kendime

[54a] Semâ'i

[8'li hece ölçüsü]

Uzağdan merḥabâ olmaz
Güle mestâne baķışlım
'Aķ kolun boynuma tola

Ṭola mestāne baķışlım

Seni seven seni unutmaz
Ḥayālin karşımdan gitmez
Pādişahlar zulm itmez
Güle mestāne baķışlım

Dile murādın Ḥaķdan
Bizi vār eyledi yokdan
Būlbūlün arzusu çokdan
Güle mestāne baķışlım

Der ki ‘Ömer yana yana
Mişliñ gelmiş cihāna
Her sözüme bir bahāne
Bula mestāne baķışlım
Temmet

‘Āşık ‘Ömer

[fāilātün fāilātün fāilātün fāilün]

Būlbūlüm medḥin okur rüz-ı şeb dal üstüne
Ki yeşil ahū gözlüm yaraşur al üstüne
Çıķup bir giz seyr eyledim ḥubların serdārını
Şokunmuş kırmızı güller hem beyaz şal üstüne

Çok isteme deli gönül kı1 kana‘at az ile
‘Āķıbet bir gün gelür başımıza yazılan
Bir güzeller şāhı gördüm sevdikçe nāz eyler
‘Aķıddırır saña şerbet dilinde bal üstüne

Rüz-ı şeb Mecnūn misāli gezdim her yerleri
Gerçek ‘āşıklar şaķınmaz dost yoluna serleri
Seyr eyledim al yanağın üzerinde benleri
Şanırsın dürr-i cevāhir dizilmiş lāl üstüne

Der ki ‘Ömer būlbūlüm ben sevdiğim ya gülzārdır
Şarmayınca ḥāşıl olmaz bil vücūdum yāredir
Dört ḥarfle efendimin ismi āşikāredir
İki mim bir daḥı ḥādır yazılmış dal üstüne

Kāmīli

[11’li hece ölçüsü]

Günbegün ‘artmaķda ‘aşķ-ı cünūnum
Bu dīvāne gönlüm kime mā’ildir
İşler yārelerim onulmaz benim
Bu dertli derūnum aḥa mā’ildir

Hiç hatırdan gitmez elemi keder
Kalmamış hıblarda āhını güder
Bendesin ağlayup şafa kesb ider
Gözlerimden ağan neme mā'ildir

Şormaşın 'aşıklar āhımın aşlını
Sevmişim şıdqla bir melek neslini
Gözedir gözlerim dilberin vaşlını
Yarla tenhācada mā'ildir

Ḳā'ilim uğruna serden geçmeye
Yetişmesin raḳīb yardan kucmağa
Yār ile oturup yayup içmege
Bu gönül cām ile cem'e mā'ildir

Ḳoman şu zālimi cāna ḳasd ider
Zirā her baḳışı yüz biñ ḳan ider
Dilerse Kāmīlī ne fiğan eyler
Bir yüzi gül ḡonca ḡama mā'ildir
Tamam

Semā'i

[8'li hece ölçüsü]

Yüri hey bī vefā dilber
Senden vefā gelmez imiş
'Āşıḳa bu cevr-i cefā
Senden vefā gelmez imiş

Yār için ḡayret ḳullar
Murādına irmez imiş
Herca'i güzel sevenler
Dā'im ağlar gülmez imiş

Hümā gibi yüksek uçar
'Āşıḳ olanlardan ḳaçar
Bu güzellik gelir geçer
Dā'im baḳi ḳalmaz imiş

Nice bir zār eylesem
Ḳālīm kime söylesem
Düşdü gönlüm neylesem
Ḳadir ḳıymet bilmez imiş

Der ki 'Ömer artdı derdim
Bir güzele gönül verdim
Çok naşihat iden gördüm
Çāre dermān olmaz imiş

Tamam

[54b] Kerem

[11'li hece ölçüsü]

Şu 'ālemde nazlı dilber çok ammā
Benim gönlüm sana düşdü neyleyim
Derūnumda derd elem çok ammā
Ciger kebāb olup pişdi neyleyim

Yārin baķıcısına göreyim derdim
Ėonca güllerinden dereyim derdim
Sīnesin sīneme şarayım derdim
Aramıza engel hoşdur neyleyim

Öksüzüm kimseler şormaz hālimi
'Aşķ kitābında açdım falımı
Gülüşü bana cevri eyleyen zālimi
Gözüm yaş akup daşdı neyleyim

Der ki Kerem işim āh figandır
A sevdiğim sensiz hālīm yamandır
Yāri görmeyeli hayli zamandır
Sevdiğim bī vefā düşdü neyleyim
Temam

'Āşık 'Ömer

[fāilātün fāilātün fāilātün fāilün]

'Aşķ odından hastayım dermāna minnet olmasun
Ėul olamam kimseye fermāna minnet olmasun
Ey Hūdā vir kereminden ben Ėulunuñ Ėismetiniñ
Cümleniñ ma'budunuñ nādana minnet olmasun

İsterim derviş gibi kendim aba post eyleyim
Neyleyim malı melāli hātırım hoş eyleyim
Yārin elinden āb-gun taldurup nūş eyleyim
Yā ilāhī kerimsin cāne minnet olmasun

Nā murād oldum cihāndadur meknūn söylerim
Bende çokdur dertler ammā kimse bilmez gizlerim
'Ahd-ı emānı bütün şādık şimdi bir yār gözlerim
Ey Hūdā sen Ėıl naşīb düşmana minnet olmasun

Sen yaratdın arş-ı kürsi levh-i kalem leyl-i nehār
Seni inkār eyleyeniñ işi oldur āh-ı zār
Vir bu 'Ömer'in murādın baķını perverdigār
Sende gözden Ėayri bir sulţāna minnet olmasun
Tamam

[55a] ‘Āşık ‘Ömer

[fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün]

Ey melek yüzlüm seninçün çekdigim minnet yeter
Senden ğayri bir dilbere eylemem minnet yeter
Gözleri mest olmayan ben dil rübâyı sevmezem
Dürri yektâ ile olsa ğayriye kıymet yeter

Sen benimsin ben seninim deyü çok and eylediñ
Āferin ikrâra durdun raķibe fend eylediñ
Beni ol zülfüñ teline ‘âķıbet bend eylediñ
Ey güzeller pâdişâhı bana bu devlet yeter

Bir mürşide hizmet idüp andan el alsam gerek
Bir muhabbet tekkesinde eylenüp kılsam gerek
Egnime post kıoyup ‘aşķa giriftâr olsam gerek
Bunca demdir dost yolunda çekdigim ğayret yeter

Der ki ‘Ömer ħubların cevri ü cefâsı vār ise
Böyle olur ğâhice zevķ-i şafâsı vār ise
‘Ālemin sevgili yâri Muştafa’sı vār ise
Gönlümüzü eylemege bize de Aĥmed yeter

Tamam

‘Āşık ‘Ömer

[mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün]

Efendim ruz şeb âh u fezâlar hep seninçündür
Derüni her seher dilde şenâlar hep seninçündür
‘Adâvetler ‘adûlar ħâşıl itdim ğaibeninde
Raķibi nâ mezâlarla nizâ‘lar hep seninçündür

Ne sihr itdin bana bilmem düşürdün rāh-ı sevdāya
Nedendür başladın bilmem nice biñ dürlü evzāya
Selām virmeĝe itmezken irtikāb ol kâfir-i a‘dāya
Tevāzu‘lar temennâlar ricâlar hep seninçündür

Ter gülü olsa çokdu güzele mübtelâ ħaķķı
Bu sözlerde ħilâfım yok efendim ol Ĥudâ ħaķķı
Bi Ĥaķķı ka‘be-yi zezem resûl-i kibriyâ ħaķķı
Benim bu çekdigim cevri ü cefâlar hep seninçündür

Nedendir ey ‘Ömer bilmem bana ĝamdan selâmet yok
Kıyâmet ħaşır olunca âh u feryâda nihâyet yok
Gönüldür şikâyetler kızum sende kıbaĥât yok
Yine bu ‘aşķla terk-i şalâlar hep seninçündür

Temmet

[55b] ‘Āşık ‘Ömer

[11’li hece ölçüsü]

Luṭf eyle efendim ben mübtelāya
Bir selāmiñ gönder yadigār olsun
Sen uğratdın beni dürlü belāya
Senin gibi dilber berhudār olsun

Ṭarḥ idelim ara yirden hicābı
Ne yüzden bulurum ben intisābı
Kerem kıll efendim kıldır niķābı
Gün yüzün gül gibi āşikār olsun

‘Āşıkdır gülşende gül ‘andelibā
Sen ṭururken bana ḥācet ṭabībā
Raḥm idersin elbet bu ben ğarībe
Ṭuhle ‘arz u ḥālimdür kenār olsun

Şaşırdım kendimi gördüğüm sa‘at
Meger ki irişe Ḥaḳdan ‘ināyet
Āteş-i ‘aşkına düşmüşüm ğāyet
İsterse vücūdum bütün nār olsun

Selām olsun sana ey gözüm nurı
Fedā kıldım yoluna cān ile seri
Ḳabūl it kulluğa ‘Āşık ‘Ömer’i
Olur nice ḳapunda bir ḳul olsun

[56a] Destān

[11’li hece ölçüsü]

Bimem nevcihānda ne kār eylesem
Şaşırdım ‘aqlımı başa dererken
Didim şu diyārdan firār eylesem
Bir kişi rast geldi çıkup giderken

Sözün ṭuttum hele dinledim anı
Varup bir köşede ṭuttum dükkānı
Ciķitçi oldum ele aldım şabānı
Öküzleri öldürdüm çifti sürerken

Etmekçi oldum ṭuttı muḥteşib beni
Āteşlere yaḳdı bu cānı teni
Eksik mi ṭuttı yedim sekseni
Emānı utundum döküp dürerken

Şaḳa oldum çeşmeye vardım hele
Şāir oldum sazımı aldım ele
Başım gözüm yardı bir Gürci güle

Telleri şaşırdım şazı düzerken

Hamamcı oldum ve'l-hāşıl-ı kelām
Bir şabāh başıma yıkıldı hamām
Bir topal kāfir külhancı hüddām
Kendi kendin yakmış āteş yakarken

Natır oldum açam didim kurnayı
Avcı oldum uramadım turnayı
Mehter oldum çalamadım zurnayı
Derisin çatlatdım davul çalarken

Boyacı oldum idemedim boyayı
Derzi oldum ütüleyemedim cuhāyı
Hallāc oldum çekdim o yayı
Kolumu çıkardım tokmak şalarken

Çörekçi oldum ciger düşdi her yana
Bacacı oldum küpçük düşdi fergāna
Gemici oldum şaldım bahri gamāme
Gemiyi ğark itdim yelken açarken

Eşnaf oldum oldum bir kez geçdim dükkāna
Kārım oldu elma ile kestāne
Bekri oldum yerim oldu meyhāne
Geldi ağa başdı bāde içerken

[56b] Velehu

Dellāl oldum hayli ma'aş eyledim
Bit pire ile şavaş eyledim
Berber oldum bir gül tırāş eyledim
Başı elimde kaldı daĥı o varken

Canbaz oldum başamadım şalınayı
Balıkçı oldum balık yutdı holtayı
Kaşab oldum ele aldım balıyı
Kendi başım yardım kelle kırarken

Bāzırgān oldum zarar eyledim
Virdim bir āhire karar eyledim
Seyiz oldum ağı tımār eyledim
Kuyruĥın kopardım götün silerken

Bakçal oldum mekānım oldu kapan
Yüz çevirdi benden cümle yazarken
Yağa bala düşdi bir iki sıçan
Fıçuların ağzın açup kaparken

Tabak oldum serdim bir iki meşin

Köpekler aqçasın virmişler başın
Yayup yazmışlar kurusun yaşın
Üstlerine vardım ağzın yalarken

Bilmem şu cihānda ne kār eylesem
Ne fāide dimege ‘ār eylesem
Didim şarraflıkda qarār eylesem
Bir cingāne qapdı aqçe şayarken

[57a] bāb isteme için mücerrebdür

Qınna qınna 10 dirhem rāziyāne 5 dirhem enqıstuda 5 dirhem darcın 6 dirhem mezkūr eczāları güzelce sahq idüp otuz filcan şu qoyup qaynadup nışfi gidüp nışfi qaldıqda süzüp hāşıl olan şuyı alup yimek tenāvül itmezden bir sa‘at evvel bir filcan içeler Haq şifāsın vire temmet

bāb

Bir ādemiñ gözüne perde inse bir ılanı aldurup bir yerde qoya tā ki qurtlana ol qurtları alup güneşde quruda andan bir pāk nesneniñ içinde döğüp bir ince bezden eleyüp geçüre berāberi nebāt şekeri qata anı dağı muhkem sahq idüp eliyle gözüne çeke gözün perdesi gide gāyet ile nāfi‘dür temmet mühim oldu

bāb

Macün için üç pāre kağıda yaza āteşe bırağa pazar ertesi gün ola

[57b] Destān

[11’li hece ölçüsü]

Din gavgamız vardır ol kāfir ile
Bizim ana çokdan ‘ahd-i amānımız var
Hālet virir elde olan vār ile
‘Adālet şahibi sulţānımız var

Kāfirin bizim ile nedir iddi‘ası
Dönmeyiz ne deñlü olursa ‘aşı
Gider qalbimizin silünür yası
Dilimizde vird-i sübhānımız var

‘Alemlere çağrışur naşru minallāhi
Şimden girü nuşret bizim inşallāh
Gaza yollarında hasbetenlillāh
Ümmete Hüdā’ya burhānımız var

Şıdık ile bend olduq ğani Mevlāya
Yanar yüzüm i‘mānımız sermāye
Bir arzu oqur erir kızıl elmaya
Yeter böyle qadar meydānımız var

Artalu bu işe didiler beli
Kılıç kabzasına şavdular eli
Tengrinin arşlanı hazreti ‘Ali
Ebübekir ‘Ömer ‘Oşmānımız var

Dünyāda şağ olan her yire girer
Kulına hidāyet Mevlādan irer
Din uğruna gavgamız haşrden sürer
Dağı ‘adūlara çok kanımız var

Nice toğyanlardan aldık tacinı
Senin de aluruz çok haracinı
Başına geçüririz taht tacinı
Evvel böyle berim ‘ahd-i amānımız var

Niçün düşünmedin hālin melānet
Sancağ-ı şerif bizde emānet
Haşrdan bāķidir bu din-i devlet
Resul-i Ekrem’den fermānımız var

Mülāhaza itmedin şon onca ümmeti
Muhabbetle geçür şubh-ı şāmını
Öğrenürsin bu ger İslām kāmeti
Senet göstericek erkānımız var

Evvel yüksekde idin indin engine
Unutmaz bedeldir bir bölüğüne
Ne kadar şanaāt virsek kendüye
İsmin kaldırmağa gümānımız var

Kuyuyu kazdın kendi boyunca
Düşünme diyen çıkmasın düşünce
Gelür böyle bir tertibe görünce
Evvel vaķit anladın ...var

[58a]

Cennet-i ‘alādır bizim yolumuz
Şāh-ı velāyetdir bizim pīrimiz
Biñ tabura karşı durur birimiz
Elimizde kılıç kaftānımız var

Hiç yedigüm ‘Oşmanlı’nun nārını
Girü orunmaz virsen olan vārını
Her an tuşsan ya kocalık kārını
Bizim cenk itmege ‘imānımız var

Sür‘ātle gider arzun çatalım
Taburlarınıñ birbirine katalım
Bir fitilde hezār topları atalım

Topçularda âteş feşânımız var

Şad hezâr la'net olsun cāşa
Şanma itdüklerin qalur yanına
Virelim tâcını qarım hatuna
Soñra sana dürlü eyvânımız var

Hezâran misberimiz hezâr paşalar
At başı birbiriyle қоşalar
Küheylân atlar altun hâşlar
Vezirlerde hezâr merdânemiz var

Yüridür 'askeri eren tırandan
Qışadurlar kâfir seni her yandan
Devlet yüz biñ babamız geçdi tınadan
Uçuyor biñ küheylân-ı rahşânımız var

Qızdırdın İslâmı elden gitdi tâc
Qurnaz uyuz başın var bir yere kaç
Şimden girü oğuzun rüzgâra aç
Başına қо baçık tûfânımız var

Şağ olsun şevkatlü âhengârın sırrı
Maşallâh hâssa biz vardur askeri
...
Hezârâne haylü ... itmez var

Yaşa pâdişâhımız sen biñlü yaşa
Nüfusuñ yürüsün yürüsün tağ ile taşa
...
İçlerinde şâhib-i kuvvetimiz var

...
...
Cihân 'askeri Hağdur yâveri
...

Yürüyelim heb deryâdan qaradan
Vücüdün kıldır ...
Âyetde bize yardım ider yaradan
Hamdülillâh din-i i'fânımız var

Tesellimi kıllukdur ey kerem kâni
'Af eyle efendim varsa noqsânı
Muhtaşarca geçdiñ bu destânı
Şonuñda çok dem-i devrânımız var

Temmet

[58b] ... ‘Āşık Hasebî

[11’li hece ölçüsü]

Kaşların çekilmiş mihrâb-ı minber
Çekilmiş ruhsârın serâpa dilber
Mihrâb-ı hatta mâ’îlim püser
Minber-i dilber buser şam sakindir

Ruğların ziyâsı hürşid-i kamer
Ziyâsı bu dehre tal’at-ı hâver
Hürşid-i ahter gitmede bihter
Kamer ... baht-ı ... yâver

Ol termi müjgâniñ şimşiri neşter
Müjgâniñ demrini yağırımı süner
Şimşiri kâni tığ ile döker
Neşter söker döker buçak yeter

Leblerin lezzeti ‘alâ gevşer
Lezzeti şifâdur yerkanda şeker
‘Alâ ne güzel dendâni cevher
Gevşer şeker cevher hibâs-ı kemter

Muvaşşalu’l-ğurûf beyt
Memleket zabtına müstesnâ müsteğâk saltanat
Kimi cemi halka fazlın şule-yi şems-i duğa
Muvaşşalu’l-ğurûf beyt
Felek mülkine şaklamış mıdır senin gibi melek sîmâ
Muvaşşalu’l-ğurûf beyt
Ne mümkün ‘aşkın şaklamak tağammüli şacı leylâ

[59a] Dîvân

Elif Allahın seversen gel bize nâz eyleme
Be Bizi bir gün tenezzül eyleyüp gülsen ne var
Te Tamam oldu cefâlar düşmanı şâz eyleme
Se Şevâbdur ‘aşkıma merhâmet kılsan ne var
Cim Cemâlin aya beñzer ol şiyah kaşın hilâle
Ha Hüsniñ müzeyyen kılmış kudretinden zülcelâl
Hı Hudâ’nın emriyle leblerin ey zülâl
Dal Deli divâne oldum yanına gelsen ne var
Zel Ziyâde ... iderdin nâz iderdin ‘âşığına
Re Râhat bulmadı aşla cismim ne cânım tenim
Ze Zelîl oldum cihanda düşeli bu ‘aşka ben
Sin Selâmın bir güzel sevdiğim gelsin ne var
Şın Şifâsız derde düşdün bir ‘ilâc içsen ne var
Sad Şataşdın itmeye gice gündüz ne var
Dad Zâ’îf oldu vücūdum ne oldu bilmedim
Tı Tabîbim nevcivânım bir ‘ilâc içsem ne var
Zı Zulm ol fitne raķîb ider din-i münkir ile alı
Ayın ‘Adâlet ile iderdin ol yezîd bed fi’al

Gayın Ğanî Hûda'dan sefâ ırmeyen zevâl
Fe Fenâ dünyâda ħânım bana yâr olsun ne var
Kaf Kıyâmete kıalmayalım ħasretinle el-amânîñ
Kef Kıfâyet eyler idim yüzünü görsem hemân
Lam Lûtfuna erebilsem şâz olurđum bir zamân
Mim Medd ü şâĥım efendim kıadrini bilmesem ne var
Nun Nazirim yok cihanda vav eyle vârim benim
He Hemân artmakıdadur ehile zârim benim
Lamelif Elif ismin anu tamam gül yüzli yârim benim
Ye Yeşil đonlı meleyim kıoynuma girsen ne var

SÖZLÜK

A

afs: Kekre, ekşi.

ahlā: En tatlı, çok şirin, çok tatlı.

aḥlāṭ: Karıştırılmaya elverişli. Vücutta farz olunan dört unsur; kan, salya, safra, dalak.

aḥmer: Kırmızı.

aḳ günlük: Bitki ismi.

aḳviye: Kuvvetli.

asl: Kök.

āverd: Savaş, cenk.

ażan: Kulaklar.

‘alīl: Hasta, sakat.

‘asel: Bal.

B

bāhure: Sıcaklık.

bārid: Soğuk, bürüdetli.

Behaḳ: Ciltte oluşan beyazlıklar.

beliyyat: Belālar

bervak: Sarı zambak.

C-Ç

cemi‘ān: Bütün.

cerba: Uyuz kadın.

ceviz-i Bevvā: Hindistan cevizi.

D-Đ

dād: Doğruluk, ihsan.

debre: Oynatmak.

dem: Nefes, soluk, kan.

demevī: Kanlı, kanla ilgili.

derc: Arasına sıkıştırma.

devvār: Devreden, çok dönen.

duḫūl: İçeri girme, içine girme.

E

edi‘ye: Yalvarma.

efāviye: Yemeğe konulan baharat.

eḳvā: Daha kuvvetli.

emrāz: Hastalıklar.

enzāl: Soysuzlar.

evāil: Geçmiş zaman.

F

fasd: Kan alma, hacamat.

ferc: Yarık, dişi tenāsül uzvu.

Ġ-G

ġalif: Ot çeşidi.

ġalīze: Kalın bağırsak.

ġark: Batmak, boğulmak.

Ḥ-Ḥ-H

ḥabb: Çekirdek, hap, tohum.

ḥabbe: Tahıl tānesi.

ḥamūz: Ekşi, sirke gibi olan, ekşi.

ḥarda: Kıldan ince yapılmış örtü.

ḥavl: Güç, kuvvet.

ḥinnā: Kına.

ḥuḳne: Şırınga.

ḥummā-yı gab: Sıtma.

ḥavf: Korku, korkma.

ḥilaf: Karşı, zıd, yalan.

ḥuşunet: Sertlik, kabalık, katılık.

hasalban: Biberiye.

heliyle: Müshil olarak kullanılan bir bitki.

I-İ

iṭlāk: Bırakmak, salmak.

ibrişim: İpeğin kalınca bükülmesiyle elde edilen iplik.

icrā': Akıtma, akıtılma.

iḥtirāk: Tutuşup yanma.

iḥtirāz: Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.

ilmü'l-ebdān: Beden bilgisi.

isfidāc: Ahar yapımında kullanılan beyaz madde.

inzal: İndirme, indirilme.

isti'māl: Kullanma.

istiskā: Vücuttan su çıkması.

imraz: Hasta etmek.

i'tidāl: Ortalama, aşırı olmama hāli, ölçülülük.

izākā: Tattırma, tattırılma.

Ḳ-K

ḳabz ü bast: Daralma ve genişleme, kapanıp açılma.

ḳadr: Değer, parlaklık.

ḳalīlen: Az olarak.

ḳarūre: Sırçadan yapılan kap, sidik kabı.

ḳaşır: Kısa, boysuz.

ḳaşān: İşemek.

ḳaşran Gōbegi: Bir çeşit mantar.

kābile: Hububat döğülen havan.

kafur: Uzak Doğu'da yetişen saydam, kolaylıkla parçalanın ıtırılı bir madde.

kāhil: Hareketi ağır, tembel.

kalya: Deniz bitkilerinin yakılmasıyla meydana gelen tuz.

kavb: Kesmek.

kubar: Hint keneviri.

L

lebābet: Zeyreklilik, akıllılık.

lebān: Göğüs.

lehm: Bir şeyi hemen yutma.

levn: Renk, sıfat, çeşit, tür.

M

malih: Tuzlu.

māl-i ḥulyā: Kara sevdā, kuruntu, vesvese.

maḥtūm: Kilitlenmiş, bağlanmış.

mālik: Sāhip.

maşru': Sara hastalığına tutulmuş.

masūr: Birbirine katılmış.

maşvāt: Çok bağırın.

mazı: Panzehir.

meflūc: Felç olmuş.

meni: Benlik.

merī: Gırtlak.

merāret: Acılık, tatsızlık.

merre: Defā.kere.

me'yūs: Ümidi kesilmiş, ümitsiz.

mezbūr: Adı geçen, yukarıda söylenmiş olan.

mine's-şems: Güneşten daha parlak.
muhtaşar: Az, kısa, uzun olmayan.
muşavvî: Takviye eden, kuvvet veren, kuvvetlendiren.
muhaşara: Tehlike, zarar, ziyan, korku.
muhterif: İş sahipleri.
mu'tād: Ādet olunmuş, alışılmış.
mutavvel: Uzatılmış, uzun.
mu'tedil: Orta, uygun.
müberrā: Temize çıkmış, aklanmış.
mücama'at: Cinsi münasebette bulunmak.
mücerreb: Tecrübe olunmuş.
mücevvef: Kovuk, içi boş şey, içi oyuk.
münāfi: Zıt, uymaz, aykırı.
mürtefi': Yüksek, yükselmiş.
müşābih: Benzer, benzeyen.
mütavassıf: Orta, ortalama, vasat.
müte'allık: Alakalı, ilgili.
mütebeyyin: Meydana çıkan, anlaşılan.
müzmin: Üzerinden zaman geçmiş, süreğen.

N

na'zc: Pişme, olgunlaşma.
nefh: Tutam.
nışf: Yarım, yarı.
nîl: Çivit otu.

nîm biriş: rafadan.

nu'fe: Meni, bel suyu, döl suyu.

R

ra'kîk: İnce bağırsaklar.

ra'fb: Taze.

rāziyāne: Rezene.

renc: Ağrı, sızı, eziyet.

re's: Baş, kafa.

rıtl: Bir litre kadar olan bir sıvı ölçęi.

rih: Rüzgār, yel.

rüsüb: Çöküntü, tortu.

Ş-S-Ş

şākîl: Ağır.

sa'fi: Çalışan.

sal: Yıl, sene.

sedd: Kapama, tıkama, bağlama.

sekr: Sarhoşluk, şuarsuzluk, kendinde olmama hāli.

sezāb: Su teresi.

sirkencübîn: Elma sirkesi ile baldan oluşan şerbet.

sürür: Taht.

şalşal: Kumla karışık, ince çamur.

şandal: Güzel kokulu sert bir ağaç.

şap: Mikrop öldürücü.

şavt: Ses

şu'üd: Yukarı çıkma.

Ş

şafe: Çıban.

şekl: Şekil, biçim, benzer, taslak.

şerāb: Uzunlamasına yarmak.

şerāyīn: Atar damarlar.

şirugan: Bir tür bitki yağı.

şürū: Başlama.

T-Ṭ

tafşil: Uzun uzadıya anlatma, açıklama.

taḥami: Kazanmak.

taḥlif: Birini kendi yerine bırakma.

taltif: Yumuşatma.

tar tar: Tel tel, iplik iplik.

tārī: Ansızın çıkan, birden bire görünen.

taḥīr: Temizleme, paklama.

tefdiye: Canını başkasına fedā etme.

teḥallūf: Uygunsuzluk.

tendürüs: Düzenli, temiz.

terekküb: Karışıp birleşme, meydana gelme.

terkib: Birkaç şeyi birleştirip karışık bir şey meydana getirme.

terkik: İnceltme, yumuşatma.

tetāvül: Uzun olma, uzama.

tevellüd: Doğma, doğan, meydana gelen.

tuhme: Mide doygunluğu, hazımsızlık.

turbud: İshal veren kök.

taʿām: Yemek, yenilecek şey.

ṭavīl: Uzun, çok süren.

ṭuhr: Paklık, temizlik.

U-Ü

ʿuruḳ: Kökler, damarlar.

ufunet: Yara, iltihap.

V

vaʿk: Harāret.

vaḳ: Ağırbaşlılık, yüksek yer.

vecī: Ağrıtıcı, sızlaticı.

verd: Gül.

Y

yübüset: Kuruluk.

Z-Z-Ẓ-Z

zeker: Erkeklik organı.

zevk: tatmak.

zaḡferān: Safran.

zencebil: Zencefil.

zevebān: Erime.

zeyt: Zeytin yağı.

zik-i Şadr: Göğüs darlığı.

KAYNAKÇA

- Ağdaş, Z. (2014). Nuruosmaniye Kütüphanesi 4968 No'lu Şiir Mecmuası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Akdağ, E. (2012). Sevimli Mecmua Adlı Çocuk Dergisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Akgül, A. ve Çetin, K. (2013). Milli Kütüphanede Kayıtlı Bulunan Bir Şiir Mecmuası. *Turkish Studies*, 8(1), 99-126.
- Akgün, A. (1987). Ebüzziya Tevfik'in Mecmua-i Ebüzziya'daki Hatıraları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akışlı, T. (2016). Türk Hava Mecmû'ası-İndeks-tahlil, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Akto, T. (2016). Mecmû'a-i Eş'ar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alper, F. (1981). Münif Paşa'nın Mecmua-i Fünun'da Neşredilen Yazıları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Asımgil, A. (2009). *Şifalı Bitkiler* (19. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ateşoğlu, L. (2003). Mecmu'a-i Kasa'id-i Türkiyye, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Avşar, Ziya (2008), "Tenkitli Metin Neşrinde İmlâ Sorunu Üzerine Yeni Düşünce ve Öneriler", *Turkish Studies*, Volume 3/6, s. 75-111. <http://www.turkishstudies.net>. (25. 05. 2017)
- Aydemir, Yaşar (2007), "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları*, Volume 2/3 Summer, s. 122-137.

- Bahadır, S.B. (2006). Pervane Beg Mecmu'atü'n- Nezair, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Baka, Ş. (2014). Mecmû'a-i Eş'âr, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Baran, E. (2009). Yeni Mecmua Üzerine Bir İnceleme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Barutçu, T. (2010). Çocuklara Kıraat (1881) ve Sevimli Mecmua (1925) dergilerindeki Çeviri Metinler ve Dış Dünya Üzerine Bir İnceleme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Baydar, S.N. (2006). *Şifalı Bitkiler Ansiklopedisi* (1.Cilt). Ankara: Palme Yayınları
- Bayız, D. (2017) Mecmûûâ-i Eşûâr, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, N Ömer Halis Demir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Beyaz, Y. (2009). Fikir ve Sanat Hayatımızdaki Yeri Bakımından Yeni Mecmua Üzerine Bir İnceleme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Boysak, N. (2007). Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'ndeki 1479, 1591.2752.3005 Numaralı Şiir Mecmualarının Tanıtımı ve 2752,3005 Numaralı Mecmuaların Metni, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bozkurt, F. (2007). XV. Yüzyıla Ait Bir Şair Mecmuası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Bozkurt, Z. (1991). Mecmu'a-i Ebyat, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Can, R. (2011). Seyyid Ali Hemedani Doğu Türkçesiyle Bir Mecmua, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Cengiz, A. (2016). *Mecmu'a-i Eş'âr (45 Ak Ze 194) inceleme-tıpkıbasım*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Çandır, M. (1992). *Milli Mecmua (1-50 Sayılar) İnceleme Ve Seçilmiş Metinler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Çetinkol, F.B. (2004). *Pervane Beg Nazire mecmuası Mecmuatü'n-Nezair*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Demirkazık, H.İ. (2002). *Pervane Beg Nazire Mecmuası (67b-100b)*, Transkripsiyonlu ve Edisyon Kritikli Metin, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Devellioğlu, F. (1992). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, (10. Baskı) Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dopdoğru, İ. (2011). *Mecmu'a-i Eş'ar-ı Mevleviyan*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Duran, R. (2008). *Pervâne Beg Nazîre Mecmuası*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri
- Duyar, H. (2007). *Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi'ndeki 11452, 12548, 13596 Numaralı Şiir Mecmualarının Tanıtımı ve 13596 Numaralı Mecmuanın Metni*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Elçin, Ş. (1987). *Aşık Ömer (1. Baskı)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Elçin, Ş. (1998). *Gevherî Divânı (2. Baskı)*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Erdem, N. (2017) *Mecmû'â-i Eş'âr*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

- Erpik, A. (2009). Mecm'a-i Eş'ar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Evecen, D. (2011). 17. Yüzyıldan Üç Mecmua-ı Eş'ar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Evren, B. (2013). Mecmua-i Gazeliyyat-ı Kadim, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Eyigün, Z. (2013). Resimli Mecmua'da Edebî Faaliyetler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Farmakotek (2015). Mesteki, Web: <http://www.farmakotek.com.tr>, 07 Nisan 2015.
- Fidan, G. G. Ö. (2006). Mevlana Müzesi'nde Bulunan Bir Mevlevi Şiirleri Mecmu'ası (Mecmu'a-i Eş'ar), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Gaya, S. (1997). Mecmua-ı Muallim Etrafında Edebi ve Fikri Hareket, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Gılıç, N. (2004). Mecmû'â-i Kasâ'id-i Türkiyye'nin İçerik Yönünden Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Gıynaş, K.A. (2009). Milli Kütüphanedeki Yz A 803 Numaralı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gıynaş, K.A. (2011). Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası. (*Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25), 245-260.
- Gök, S. (2013). Mecmu'a-i Eş 'âr, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gökçe, R. (2007). Eski Türk Edebiyatında Mektup ve Bir Mecmua-i Münşeat, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

- Güler, G. (2016). Mecmu'a-i Eş'âr ve Gazeliyyat Transkripsiyonu ve İncelemesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gündoğdu, B. (2002). Pervane Beg Nazire Mecmuası (30a-67b), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Gürbüz, İ.N. (2011). Mecmua-i Letaif, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gürbüz, M. (2011). Kâbilî'nin Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güngör, Ö. (2015). Mecmu'a-i Eş'âr ve Fevaid (06 Hk 3974) İnceleme-Tıpkıbasım, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Hancıoğlu, A. (2006). Mecmua-i Ebüzziya (1897-1912) 72-159. Sayılar İnceleme Tahlili Fihrist Seçilmiş Yazılar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karakoç, Ü. (2006). Münşeât mecmuası Konya Mevlana Müzesi Kütüphanesi 7068, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Karasoy, Y. ve Yavuz, O. (2010). *Aşık Ömer Divanı*, (1. Baskı). Konya: Ocak Grafik Tasarım.
- Kaya, E. (2013). Mecmua-i Eş'âr, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, T. (2007). Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesindeki 13467 Numaralı Şiir Mecmuasının Metni, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kılıç, A. (2012). *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII*, İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- Koçoğlu, T. (2004). Şefik-Nâme, Şefik-Nâme Şerhi ve Edhem ü Hümâ Mecmuası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

- Koyuncu, F. (2012). Nuruosmâniye Kütüphanesi 4962 Numaralı Mecmua, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Küçük, S. (1992). Yeni Mecmua (46-90. Sayılar Üzerinde Bir Araştırma) İnceleme ve Seçilmiş Metinler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Küçükkeleş, N. (2001). Mecmua-i Ebüzziya ve Teavün-i Aklam Mecmualarının Dil Ve Edebiyat Yönünden İncelenmesi ve Şiir Metinleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,
- Metehiu, A. (2016). Mecmuat'l-Kasidi'l-Mergube (İnceleme-metin-transkripsiyon), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Morkoç, Y.E. (2003). Eğridirli Hacı Kemal'in Camiü'n-nezair'i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme) , Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Muslukçu, F. (2014). Mecmua-i Eş'ar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Ordu, F. (2004). Mecmua-i Ebüzziya İnceleme, Tahlili, Fihrist, Seçilmiş Yazılar 1-71., Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sayılar Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Önuçar, M. (1998). Mecmua-i Ebüzziya'da Rousseau Tercümelere, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, H. (2007). *Kaysûnîzâde Nidâi Muhammed Çelebi El-Ankaravî'nin Menâfi'ü'n-Nâs Adlı Eseri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özdemir, F. (2004). Abdü'l-Bâkî bin Mehmed er-Rodosî, Mecmu'a-i Eş'âr ve Fevâ'id Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri

- Öztürk, N. (2011). *Ankaralı Hekim Nidâi Genc-i Esrâr-ı Ma'nî*, (1. Baskı). Adana: Karahan Kitabevi.
- Öztürk, S. (2010). *Mecmu'a-yı Eş'ar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yozgat.
- Özyön, C. (2013). *Mecmua-i Gazeliyyat*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Paksoy, K. (2006). *Mecmua-i Fevaid*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Sağman, S.H. (2001). *Ruşen Efendi'nin XIX. Yüzyılda Yazılmış "Mecmua-i İlahiyyat" Adlı Güfte Mecmuası*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Samancı, M. (2013). *Mecmu'a-i Nezair*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Sürmeli, E. (2003). *Mecmu'a-i Kasaid-i Türkiye*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Şahin, O. (2005). *Mecmu'a-i Münşeat TDK Ktp. A.363/1 (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Şentürk, A. (2017). *Mecmua-i Eşar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Şirin, S. (2008). *Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Kitaplığı 3849 Numarada Kayıtlı Mecmu'a-yı Eş'arın (80a-120a) Yapraklarının Tenkitli Metni*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Taş, T. (2013). *Mecmua-i Eşar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Taşdemir, İ. (2014). *Mecmu'a-ı Gazeliyyat*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Taştan, E. (2001). Pervane Beg Nazire Mecmuası (199b-230b) Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Tılfarlıoğlu, M. (2011). Mecmu'a-i Eş'ar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Toptaş, E. S. (2014). Mecmû'a-i Eş'âr ve Fevâ'id, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türkiye Diyanet Vakfı.(1988). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 28). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Uzkuç, S. (2005). Büyük Mecmua Tahlili Fihrist-İnceleme-Metin, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yalçın, Ö. (2010). Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Kitaplığı 3849 Numarada kayıtlı Mecmu'a-yı Eş'ar Üzerinde İnceleme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Yanar, H. (2001). Bizim Mecmua Dergilerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, A. (2001), Mecmua-i Edebiyye Dergisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, B. (2017). Şiir Mecmuası (99b-144a varakları arası transkripsiyonlu metin inceleme), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Yılmaz, Y. (2001). Pervane Beg Nazire Mecmuası (99b-129a) Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Yilter, S. (2006). Mecmu'a-i Kasa'id ve Gazeliyyat (Mecmu'a-i Devavin), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Yorulmaz, N. (2011). Şem'i Mecmuası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Yurdun, D. (1999). Mecmua-i Edebiyye, İnceleme, Tahlili Fihrist, Seçme Metinler,
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü, Erzurum

<http://www.turkishstudies.net/Makaleler> (E.T. 22. 05. 2017)

TIPKIBASIM

طبعه صوفه و بیوه لی زکام دفع اوله اقامه عینیه مر زکامک اضطلل به تحمل
2207/1

اتمک یکدار اوله اقامه صوابه ایله باشندن کوفودن و قولاقده اولان بخار

و نازدیه دفع اولود **دیکر** زکام واقع اولسه حتما واروب بن نجه

طاس صیغتی صوبه باشندن قششون صکره دوقب بیزار تحمل ایله

بعله پشمون باشنی اور تون آکشدور و گید ایشاء الله تبارک دفع اوله

اگر صوبیک صیغی اقلغمینه تحمل ایله من سر باشندن حتما تک بر قالنج بر

قوبن اوستون اول خط دن دو کر بو علاجی باشنی صوفی صوبه معقار

ایزین اتمک کو کدر و الایو قاروده اولان علاج یکدر **اون ایلیجی**

باب قولاق عارض اولان عائلتری بیان ایله اولاق قولاق

صاغرا اولیق نازدیه دندوب و یا قولاق صو قاجد و خندون بولی باخلود

ویا صوفی بیله داخل اولود قولاق ایچنده صوفی ایشیق نسته اتمک

1
15/11/1356
2207/1

چنانچه غار بدو صلو ترسین تا سیک که صوبو پنجه کور و ایرغون آتشه
قیوب قینا داسین و آتکی کبی قیلاغکی طو تر سن محصل کلام قیولاغ
اجانجه بر قیلاغ کیش اول سیکه کی اولجه قینا دودن ایلکین و سیکه
نقصان کلور سرده سی سیکه قیناسن انشاء الله تعالی سار دی حاصل
اولور **دیگر** قیولاغدن جواحت آقار سه عادی غایتله سره سیکین
ایسیدوب قیولاغ دو یار دو یهان قور اولدوقده قیولاغ پنبه ایله
اوج دورن طهله طهله سن اول جواحتی دنج انگدن ماعلا قور دی
وار ایسه قیوار **دیگر** قیولاغ اغرسینه کده اودنی یعنی ارجک اولور
اودنی خالط ایدوب قیولاغ بو اکی طهله طهله سن و جین دنج
ایدوب صحت بولر **دیگر** آصو اودنی قیولاغده طهله سلس اغورکین
دنج **دیگر** بوسکنک قیولاغی اغرسه حتی اشخون اولسکدیک

ضعف وارد آدر اشخون اولور **دیگر** بر باش رشار مصافی قیوبتیله
دکوب بر قین اودنی و بر قاشق سیکه که اوج قاشق صوب
خالط ایدوب بو طهله سیکه کجه قیوب قینا سنین کلام سیکه ایل
اودقده دخی چکاروب اجهله اولان کوسه سینی بز دن سوزوب
کجوب صافی قیولاغی صفا قیوب قیولاغی بک اغر اولانک آدمجه
ایده حک قدر استجهله اوج دورن طهله حتی طهله دوب بر مقدار
تات و بر قیلاغ ایلر اولور بلیقی صاعیر لخی دنج ایدوب باذن
الله **تاکدیگر** قیولاغ کور اولدوسنه و چکلده وسنه و صافی قیولور
کده علاج سیکه ناک غایتله ایسندن آلوب بر یغ بوغازینده
وارنجه طولدور و اغورن جمهور لیور اما مزکوبن آچی قیولور
قینا داسین حکور اول ابر یغین آتشدن اندوب قیولاغی اکلر اندون
چنان

اودندن بر مشقال قولان غنه دامه تسلسل خوش اولر ایشيله **دیکر** کو
 بر کسی صاغیر اولسه علاجی بی در هر یا بقوش قانندن بر اکیکی
 قطره طهلت سلیح باذن الله تعالی خوش اوله **دیکر** قولان کو رتو
 سنه علاج ایوجر ائین صو دا ایله ازوب بر قیاح طله قولان غنه
 د اعلت سلیح فی الحال خوش اولر کو رو دایسی زنگ اولر **دیکر**
 صاغیر اولان قولان غنه توروب یاغین د اعلت تسلسل شفا بولر **اوی**
اویچی باب آخر ده و بو غازده اولان طالت لری بیان ایله
 اولادو داقله یازمه و یارق اولسه و آخر ده و اگر ایچنده وطنسه
 یاره ل اولسه اگما آغز اخیسی دیو لیمه رتو دوا اولدور که بر مقدار ایشیلر
 الوبن بر اکیکی صغیر ایوان نصیحتی بیدرین و نصیحتی خام قالر
 بعله اکیسی دخی هولانده دو کو ببولدک نصیحتی قدرجه طاش طوزی
 سحقی

سحقی ایوان اولد قنده سنین بعله اول تو کوبی اولان ایشل دن اکیکی
 بر مقی الایسی قیاسگا نصیحت در هر مقدار اخی یان بر لره بر پریق
 ایله سو رسن لعاب حاصل اولوب اول لعابی تو کور میوب
 بر مقلان تو توق ایله سن بعله یا رند اسی کوق اول بر کون دخی
 ایله سن انشاء الله تعالی دفع اولور کند و من قان قان انا و من
 دوا در غفلت اقیب سن اما او غلغ غلغ یا الله خلط ایوان بر ما
 غلر سو رسن تباشر دخی بو مر یضه نا فعدر **دیکر** بو غازده نا
 زله ایله دلچک اینسهه علاجی اسر غان نخوی تازه اکیکی سو
 ایله قینا دو ب و محل اولد و قد نصکره اول صوی بی بر دن سو زب
 اول سو ایله هر چه کوی بشور بر بدور و ل شفا بولر **دیکر** بو غازده
 دلچک بیداه اولسه کویکی اوقی و مصطکی بر ل بر هولانده دو کوب

مکره مصر عطفه اچمندن یا یا بوعغاره اول این دایک اوزرینه
 او فرور ل بر ده افور سر تکیلر ایله لر دفع اولر مجر بذر **دیک**
 اسانک بو عازینه سولک یا پشسه و یا اشفه کتسه کسکین سیکر
 ایله بو غازه غر خمر ایله لر بر ده اولل سه بر ق کترة ایله لر انشاء
 الله شفا دفع اولر **دیک** بر پیه سولک یا پشس بر ابر مس اول سو
 لوکک اوزرینه دوکلهش طاش کیره چندن اکر لر فی الی قوی پیه
 دوشر حیوانک اغزینه دخی یا پشسه اوله ایله لر **اون دور دخی**
باب دیش علفنک علفنکین بیان ایدر دیش اغر سه بر
 مجر بر علفنک زظیری پوتدر بر بر موه کوکوش دیک اوتلر
 دلدو آدم چمیدو کی کیمی اغزین دیش ککین اولور قارچکی
 دیر کی اوکوم اکر بر بق بیلمی ییعی اولور و چکی صامتا ق او
 اولور

اولور و موری دخی اولور اول بهار ده چقار ککی صحفلی
 اولوب بو علا چندن خالی اولوب غفلت اولمیه **دیک** دیش
 اغر سنه سلوی اغا چنک قوز لافی دوکب یا خود سلوی
 اغا چنک اوفاق دوشل یون صو ایله قینا دون اغیلن دیش
 سور سل اغزی دفع اولر **دیک** دیش ناز درن اغر سه چار
 بو مسر علفی غایتلر ایو یا غلی حمل بی اوفاق دوشر یال بعله
 کسکین سیکر ایله بر چمک اچمله قینا دالو حکم اغزنی شهوزله
 صویا یون بعله آهسته آهسته قینا دالو هر صیاح چک
 یمن دن اول اغزی طولوی اول سیکر دن اغزینه الوب
 او بناده بعله طشر دوک بر یله بر قاح کره ایله هر ایلا کج
 اغزنی آشفه طوتا نازله اکر و بر دخی ناز لکود میه **دیک** طولنک

بہ کسند بہ راست کلام الہی آی مقدار ہی نہ کہجسی و نہ کو ندوزی
کو رہی بدن بر دا طلب الہی حکمت خلّا یا نملہ نہ بنفشہ یافی
و نہ کندس بہ لہای کو کلمہ حق تعالیٰ الہام الہدیٰ کہ فرمویں یا غنی
کو نہ نسود سہر باذن اللہ تعالیٰ صحت بولہ اول انشاء فلہ قرآنش
صاحبہ فر فری نذرا بن مقدار سہر زینہ جلد مرالہ اللہ تعالیٰ کو زوری
روشن اولوی کو در اولی **دیکھ** کجی اودنی کو زہ چکلو ہر کو کو
اغوسین کو در مہ **دیکھ** سہا عک صوبی آغیان کو زہ طہلسلو آغوی
کو ب کو زہ جاد و پورہ و قرآن کو سین کی کرد **دیکھ** بو صہون کو زک مٹان
و ظلمہا ت کی کہ در ہشی التی کو نلہ اثری دنی قابلہ مشاہلہ او
لہو چوقی استہمال او لہمشار و ہم بخاری باشہ جتار حق و صہویہ
تریا قذرا انفصار و قاسق یلکرتیہ و بولصہر و یجعی و قولنج ریجعی

اولک دیشی آغیان دیشک او زینہ قوسالی باذن اللہ دفع اولد
آغیان دیشی اسلان دیشی کو کور سلی ساکن او **دیکھ** کبوج
دقمہ زہ تیغ و قلبی طاشی اونی در ہم قام شکار بی در ہم جہج
ایدون ہر برین باشقہ باشقہ سخی ایدون و الکلڈن کچور و بی ایکی
بجور طر آغنی خلط ایدون قار طلی الرور کو دیکھ صہر دیشلی دیبہ
سود سلی دیشک مزاجی کو تیجھی کیلہ در و چورہ اکرینہ تازہ
بتور و دریشک اطہر لندہ اولان اتلرک قانتی کسیر برہ اولر
ایسر بر قاجرتہ ایلہ لہ البتہ ذفع اولور باذن اللہ تعالیٰ **دیکھ** دیش
جماعتی لادیکہ عدلقہ صہر کسکین سیکر ایلر قرقر کو زہ اسلادون
طورہ یو مشاہدین چورہ دون بعلہ اول و دولقہ صہر دیشی اوزینہ
قوسلی فی طار تلشوی با یکی بار حق ایلہ چکون چتار سہر جیبیدر
دیکھ

داغدور قلن قات تجمره اوانهشدر ضغتی بود که سر از یاد آید
زجیبیل کیوی شرد هم بر لب ای دیو حکم سخن ای دیو بکلک کجود
صکره اجنلک اوج آخر کجوعسلی قول مکتوب اجنل بی خلط ای دیو
صکره حکم فار شد و ره سین انشاء الله تعالی همه ذکر اولسان امرضدن
خلاص اولرین معاینه با بلمه فی نیجه مثافیح ذکر اولنور **دیگر**
کجیستل جگرین بشورب قره صو ایقن کوزه سورسلر شفا بولر **دیگر**
آغاج دکلتک سینی فی قور ووب دکوب کلکن کجورب سورمه
ببی کوزه حکم فر صو این کوز غایبلس نا اهدور **دیگر** بکنشک
کوزینه صو انسه تلکی او دینی کوزه کلسل خوش اولر **دیگر** بکنشی
کدینک او دینی کوزه حکم کجیر ایجهله کوز کور کب کور کوی **دیگر**
قره صو این کوزه طغان او دینی سورسلر خوش اولر **دیگر**

ایو

ایو او دینی کوزه کلسل کوزک یا شنی کسه **دیگر** بکنشک کوزی
بد اغوی اولون کورین اولسه سر سینه اغاجک بیل غن چینیوب
اوج دورت کتمه علیک کوزینه اوج دیسه آجیله باذن الله تعالی **دیگر**
بیر کسک کوزی یا شاد سر باچه کوی یاغی بر قاج کرم کوزیند سور
نا اهدور **دیگر** کوزده اوافاجق نشدن کورنسه مثلاً ییلر کجی بعله
کوزی دو مان کبی اورتسه یعنی کوز قره سه شپ و صازی و چورک
اوقی بر لب ای دیو بعله حکم سخن ای دیو بکلک کجورب بهورلر
ببی چلقیوب یا شین بعلیه واجنل بی صاچوب انشدن تا باشک
دپ سنده وارنج یاغی ایله سن او کجکون دور بعله یا یغمه اولر
دفع اولر عجم بیدر **دیگر** کوزی آغیجه ب قانید طولر کوزک
بیکاری ایجهله کبی طهر حق دادور اولره ساق العین دیور لی

انورن تان دورده ان اوچگون ذقان خوش اوله **دیک** عورتلک
 یوزنیه سور دکوری قزلی یوزنیه اغوزنیه آلوب توکوک کله اصلادین
 عدله شول ساد مساق کوروسی اولور آتی اور طر سندن کسوب
 صکره اول قزلیه بزرگ صوبینی آووجده توکوک کسکه وک ک ساد صافی
 دوکب حاصل اولان صوبیه اول قزلیه صوبینی قار شده وروب کونه
 سوز سلکی زون آق قی کیله ره آتی کیمید چمک تکمات اوله ایله
اون ایچی پانده بیجی فایهقی حلتلن نیک عله جلی نین پان ایدر
 اقامه یاق آکی یغوجود بوی آتی بهای قی کرد فاسل بلبلدی درسی
 یوزنیه برکیله و قیری قیر بهای قدر دی یوزنیه سور دابکیلور
 پیش امدی بهای قی اولا بلخی مسلل بلصر اولان شرب
 ایل از یله ایله سن صنعتی بو درکه کابی و هلیله آکی در هم قزلیه
 برده هم

بی دردهم بالیله بیخربان صیاح علی الریق استعمال ایله بعضی بندر یاخود
 اطن نیل صغیر آکی دردهم و قش لید خرد هم و شحم حنظل بودنک
 دکور اولان اوج نسیب بر شربند درک کتم آجه تک غایه ایدر
دیک شروب قشیمی شیب صوبیله قشعی ایلر یسلر اوزن بالقی
 بهای قی کیله در **دیک** بی هم آکی بی ز طان استعمال اید و کون عملدر
 اقی بهای قی و یاقیم بهای قی نین اولسون دیو سنک اقل بلقی ازلک
 ایدر مسلل و یوزن بعله سما مرورب تمام قش لک کد کسکه چکون
 حور نله بهای قی اولان بوی قش قش ایلر کسکه سینی در قش و در قش
 کدوسی فرقیون یاغیله ساط ایدون اول بوی قش اولشید و در اولشید
 سور اوج کون طوره صکره سما مرورب چقند قدر کسکه تکمات سور
 ییزه اوچگون دورده انشاء الله تعالی زانیل اولر صغیرت جریدر

اكن قاننې جمع ايدون عليك تمركه سوره سول اوچ قون طوون
سكه يود د دقي كوكون كود باذن الله تقا زانجا اوله عامه قران كونده
قطع اولون اشرى قالميه **ديكي** صومعه يذنيك ياغني تون ايله
خطا ايدون تمركه سوره سول ذوق اوله **ديكي** طواوشان قاننې تمركه
سوره سول زانجا اوله **ديكي** طواوق ياغني تون تمركه كونه نافعدر
ديكي خاد دالي دوكب سبكه ايله خطا ايدون تمركه سوره سول
زانجا اوله **اون سوري باب او يوزي بيان ايدون** بو عتد
ايكي نوعدر برسي بانجا رطو بنشدن اولور اورا صولا نور
وبرسي دقي بانجا بيه ستندن حاصل اولور اول قون كينود
اكو الله و آيا قوده و پار عقله ده اولور سر اسچان صوپه طوون
قانون كچه ييك عضوي اكا باقور سول و ياغني ياغسل زانجا اوله

اون يديجي باب تمرك عاتلې نيك عله جالې نې بيان ايدون
تمرك بانجودن و سق دالك اجتمعا عتدن حاصل اولود كوكا هي
اولور كه صفرا ايله بانجا اجتمعا عتدن چقون كونه بايلو
اكي بديني قيلمه جدا علامه سويد ناراكي لازمه در اكي تمرك
آدي باشدن آياغند دك قاننې سه عامه ي اول قولاغني آرد دنه
ايكي طهون يان ورت آنكو عتلي الاذن دويرس اوله طهون يوعا لا ايكي
بلك اولور ننه يوقو سندن اوله طهون يوعا كسه سيني يعنى قان
الاسين و ايكي طهون دقي ايج طوون اولور نله اولور الكو عرق
الاسين ديوون اوله طهون يوعا طوون يوقو سندن كسه
يعنى قان الاذن عتليك و ما عتلك اور ناسندن ديشك و
ديپسندن يكا بو زبون تا ديش دنه وار نچه چين لوبو جه لوزن
آقان

بحجرتك نارنجي آيا شهزاده چارو هفتاد بود هم در صد
 خاتم اولای مملکت قومی صلح و صحتله کچر لری یومی
 لازم اولور سه طبیب علاج در ده در مان خدا کتا می آج
 بوکتا بدن اولور سه اکا دوا خطره پا دشا هم ایله بوکتا بدنه
بآسمه سجانه اما بعله حق تعالی بیسجد و ثنا و رسو
 لنه اقتدا پادشاهه دعا التذکره فصرک المظهر من
 الشمس در که بنی آدم زینله کائنات و اشران موجودان
 و مخلوقات در اول سبیدن حق جل و علی جمیع اشیا تک
 ممتازی و منفعتلو سنی انسا ذ غدا قلوب حلاله ایلدی
 و خوان دعوتند صلا ایدوب کلام قدیمند و فرغان خلیفه
 بیوردیکم **کلو و اکثر بود لانه لاجب التبرین**
 دیو

تفرق قار و اویسوب تقاطر ایله انک علاجی بیان اوقوز
برنجی باب استسقا انک النوعن و علاجی بیان اوقوز کینی
باب اوکننه یعنی بغوغه آدمک کوکی قوشوشسته صاغده
 وصوله اولان بوش بورد و امراض ضیق نفس و الکرک
 و درم شیشدر که اکاعوام و درم ایدر لری انک انواعی علا
 جی بیان **اوقوز اوچینی باب** بواصره یعنی میاصله
 متعلق علاجی بیان **اوقوز دورنجی باب** رخشری یعنی
 اعضا د تبر ملک مر ضیک علاجی بیان اوقوز پنجی
باب یرقان یعنی صار لقی انواع انک علاجی بیان اوقوز
النجی باب معصوملورک عارضی اولان علتلرین بیان
اوقوز یدنجی باب خاتون کثیرلورک واقع اولان علتلرین

پس تنه صحت اولم جانده راحت و قدرت و بدنته قوت
و ماغله لذت اولم امدی بونلوك اعتدالی بهنر ايله
اولور. و زوالی مخالفی خدالی اکلندن اولور پوصمگه مناسب
بحدیث شریفی وارد اولمشد. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. المَعْتَدَاتُ بَيْتُ كُلِّ دَاوٍ وَالْحَمِيْدَةُ
رَأْسُ كُلِّ دَاوٍ. یعنی معله جمیع زنجیروك خانه سیدور
وصفتمخلق جمیع دالوك باشیدر. امدی قوبل كجما اولدك
اشتها كرم اولینی طعام صیدور. و دخی اشتها كرم ایکن
لكی طعما مدن كجك سید زید حضرت باری بیهد مشد كد
كَلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ. اما
تسرفو بیاننده صرا د بو اولك طعما و زوریدر طعام

داتلو لازم اولان علا جلوبین طیبدرن لایحلوبین بیان اولور.
مکزی باب حقدنلوك انواعن كجسم انسانده قبض و
ریح اولوب بلمه و قارنده و اتر قده اطلل حاصل اولور
انلوك علاجین بیان اولور **طوقونینی باب** انسانده نافع
اولان شاقوری شادون مراد اشغله دیوه و فرجه بر
نسنه صوفقدرد آنك انواعی علاجین بیان **قرقونینی باب**
آتش یا نفوخك علاجین بیان **قرقونینی باب** یا قیلس
وضهارن و طلا لوی یعنی یاغلمقاری بیان **قرقونینی باب**
مورهلل درك انی بیان **قرقونینی باب** یاغ جقار مسین بیان
قرقونینی مقبول شوب صنعتن بیان **قرقونینی** یاغ
جوار شلوك و حلوالری بیان **قرقونینی** سنست اندام
اولوب

معبر سین تا که بد نك صحت اوزه اولاد اسراف
 اوزه بین طعام دن تمه حاصل اولور ونجه علتس
 ظهور ایدر • زین اولور بیوردر کی که بپیت کل شکر
 خوری بستلغ زین کنلای وزیان خشک زین خوری
 کل شکر بوز کولبه شکر پسک طوق آکین اول زیان
 اولور • ورتوری نانی کیچ بی کیم اول کلشکر اولور
 • ایدی بوسوزل دن صرد اولدک قارین دوندق تصکره ✖
 بدوکل غدالی صغریه متعلق اوزه صغریه مرسل
 ظهور ایدوب بکنی صاری اولدوغندن معللحتای
 غیب کی وپو فان کی اصل اولور • آکی بدوکل
 بلغم متعلق عدالی اسراف وجر ب و اویوز و فرنگ
 زخمی کی

زخمی کی و آء رطب و آء العید کی و اکسراک و طیق
 نفس و ورم و بو کاکین امراض ایله حال ککد اولور
 و آکی بدوکل غدالی سودایه متعلق اولور ایله مال
 خولیا و قه بهوت و قه قوره دوشل کورمک و تسیان
 و دخی بو نك امثالی علتس مبتلا اولور سین و آکی قان
 متعلق طعام لی یسک فاسد چی بانلی کی و باد شام
 مرلج کی یوز و دوق لقی اولور • یوز کورمک اولقی کی
 و پوزن تانی طور صغریه • و دخی بو کاکین امراض مبتلا
 حاصل اولور بو صکره مناسب اولاطون بیومد مشد که
الجموع سبحان عطر العلم والنصاحه والسبع سبحان
عطر الجهل والعقله بلیت اطلاق سبحان رحمتس

تلب الذن يخاف فاستدحم طوقه سحان ظلمتد
يغمري حتى جهل غفلتد . امدى آدم اولان بوسوز
لوردي حصداد اولون مضر اولان اشياون احتراز
آهك كوكرد **الباب الثاني في فصول الارب بعة** پسنس
امدي فصول اربعدده نه استعمال ايدون نذني صافتمق
كوكورد تاكه بدن انسان امراض مختلفون مبتلا اوله اول
بهداده بارد ويابس غذايهك كوكرد ويابي فصلون
يعني ايام قوزه ده بارد ورطب غذاي استعمال ايله لور
وتيش فصلنه حار ويابس غذاي اكل ايله لور
جسم انسان برباغ كوزد اكو باغبان آا تيماد ايدرسه
معهور و اباد اولور اكو تيماد اتمن سه ويران اولمسي

مقرر ددر

مقرر ددر بو ذني آلك كهي دور نقدا سعي ايدرسك
لا يقدر زير اجمع اربا واحبادن جسمك سكا اهتم
والمدد زير اسحق تعالى به عبادن جسمك صحتيدار پهلوز
اولور امدى نه نسنه لور دن بهر بز اهلك كوكرد كه اولور
بيور مشلكه . اتفق طباء الفرس والروم والهند بان جميع
الامراض يبيد من ستة اشياء كثره الجماع وقلة النوم
في الليل وكثرة النوم في النهار وحبس البول وشرب الماء
في جوف الليل وادخال الطعام اتفان ايلدي عجم وروم وفتوك
اطبائى بيور مشلكه تحقيقا جميع مواضع بدن انسان التي
نسنه دن عارض اولور . آلك برى جماعى جوق اقدن و
كيجد ايله آا ايوومدن وكو نذو جوق ايوومدن ويولى اساكى

ایدو حسین تقضاده انشان آهنگ دخی اویقوردن قالقوب
 کچم ایلله صوابجه کلدن وصعاهما نضکره اشتهاسی یوکن
 طعام اکل امدن پسی بو امدی بونلردن غایت ایلله
 احتیاز لازمدر علما فضلادین بوی جهمیعامه نوم و
 طبی بو ایکی بیتک ایچنله درج اقلردر **بیت**
 جمیع القلب فی التبین جمیعاً وحسن التصرف فی نظر الكلام
 اقلان اکل بعد اکل تجتنب والتفاد فی الاله ضیام
 ولس علی التنبوس اشد خلتاً من ادخل الطعام علی
 القطع ام اقلین طعام وزن اوزر وفتننا اشتهاکومیتنه
 اکل اتسک قرنی خاص القهدن برقطر دم حاصل اولوب
 وقرنی قطره دممدن بن شفقال روح ثانی اولورکه اکاسکها
 مادتی

مادتی السیوت دیلی یعنی صاخلتک سو مایسی دیماک اولور
 ویورکی ایچنله مقام اتمشدکه اکا کیلوس دخی اطلاق
 ایدرلسی آنوک ایچونکم هاضم طعامدر حق تعالیله بر
 حوررت قومشدکه یدو کنگ عدالی آنک حوررتدن
 قینا رشول تنجهر قینا کبی آتش اوزرنله تکه اریله
 بولاماج اولور و قینا کمالین بولور ماستی یقه نهار لرندن
 باخر ردا اولنور باخر دخی آتی قبول ایدر تکرر الله دخی
 قینا تمام کمالین بولد قدر نضکره آنک رواقی تان اولوب
 کوکیندن صفر و ثقلندن صودا حاصل اولور و اولکه
 حوررتک تقصرتله تمام قینا داتی پشمدی ایسه خام قا
 لوب اول شوی بلغم اولور **اوچینچی باب اخلاطک صولطین بیان**

اما بو اخلاطه اربعتك طبيعى دار در سهدن بوسى قاندر
اولا قانك طبيعى اولادو كه ركنى آل كند و صافى طبعى
طبلو ايدد رايحسى خوب اولور اما غير طبيعى نك
ركنى كيو حه اولون رايحسى قبح و چمن كن اولور اما و طبعى
طبعين اولور اما صغرا نك غيرى طبيعى دون نوع اوزن
دور اولابرينه موى ديورلو بوكا بلغون بر مقدار طوبى
قار شود بوس قيق و اچى صو اولور ايكچى موبه سسه موى
محي ديورلو بوكا ندى بلغون برز غليط خاطر قار شور موي
صاى كچي قيورق صاى كچي اولور بو نك حلا قى اول
كيدن زياده اولور اوچنجى موبه كى قى رى اطلاق اولور
ركنك سنجاي اولور بو اول ايكى نوع دن پيدا اولور اكثرى
معه دن

معه دن قوبار بونك مى ر قى اول ايكى نوع دن زياده در
دورنجى موبه كى زى ديورلو ركنك يشل اولور بونك
طبعى بلغم قويدر طبعه اما بلغمك طبيعى مارتاك م
تقصير نك حلا نك تمام پيش اولميه بونك قان المعده
استحقاقى و امكانى دار دور زيرا اصلنله قان ايدى و الا
بلغمك غير طبيعى بيش نوع دار اولكس بلغم طوبى
طبلو بلغم ديورلو بوكا برز قانك سرطوبى نك قار شور
طبعى طبلو دور اما جوقى ككل و ايكچى بلغم مالمدر بوكا
بر مقدار كيو حش صغرا قار شور طبعى طوبى لوج اولور بو
بلغمك اولاعندن اسى در طبيسته اوچنجى بلغم حامض
ديورلو بو نوع بلغون كى اولنان حلو مويور اما حلا رى آن

آن لغزندن تمام قیما همیش در اول سبیدن آکشیدر کردار .
 در درجی بلغم عفتی دیر لری بوکا بکوز بر مقدار آکشیدر آکا
 سودا قوی شود اول سبیدن طعمی آکشیدر ماضی لذتینه
 بکوز . بشنخی کس بلغم نفه دیر لری زیر طعمی یوقدر بو
 نوع رطوبت و پروت غالب اولور بو نوع بلغمی نوعیدر
 اما سودا و طبیعی بوسو دافانک شقلندن ایدی یعنی فانک
 نقلندن حاصل اولور . اما سودا فانک غیر طبیعی اخلاطک
 کو نمشدن حاصل اولور یعنی فان کیون سندن صواد او
 یشسه دیکدر آولا فان سودا اولور صفر کیونسه صمرا او
 لور بلغم کو ینسه اولدی سودا اولور و سودا کو ینسه
 سودا غیر طبیعی حاصل اولور . امدای بملکلر بو اخلا
 طک
 برینسک

بو برینسک سبب فاعلی معتدل حوالر نلدن دار سبب
 مادیتی صالح و معتدل خلدن دن و اثر بر معتدل دن
 سبب صوره سی نفع فاضلدر یعنی بر نله بشمه مشدر
 سبب غاییسی بدنک تقدیر سی و تر طیبدر اما صفر بر
 طبعناک سبب فاعلیسی معتدل حوالر نلدن در غیر طبیعی
 کتون حوالر نلدن در و سبب مادیمی مطلق و یا خلکو حوالر
 غمالن در و سبب سوری الحوالر نفعیدر یعنی طعام
 معدده بکشکدر و اعضاده بعضی ضعیفی وار در کر آنک
 تغذیر سنله صفر دن بر مقدار کردار که تا اول نسنه ایله
 فانی تر قیق یعنی انجه ایدو بو طعمی لو ایچنله کی طار یلور دن
 اسانغله کچوره و سبب غاییسی بر طالتینی و تر قیق اوله

خواجه اولاندرد ننگم اخلاط دخی جسملور در تولدی
الکان مزاجك ابتلا سندان در نا اما اعضا دو کوز دور
قسمد بس اعضا نك اولکی تسمله و اعضا رسبر
دیور لئلی دخی دور تا قسمد اوچی بقا و شخص ایچوندر
و برسی بقا و نوع ایچوندر مبادی قوی بونله صحت ایدر
اما اولکی بقا و شخص ایچوندر البته قوی اکامیناج
آنک بری قوت حیوانیه مبدل ایدر و برسی بغر در
بر دخی تعذیه قوت نك مبتلا سیدر و برسی دماغدر
و برسی حس و حرکت قوت نك مبدل ایدر اما اولکی
بقا و نوع ایچوندر اول خایه و ذکر در امدی اعضا نك
بر قسمی دخی اعضا و بیله نك خذ و تکا لور یدر بونلر

اعضایه غذا و بر مکدر اما بالغه سبب فاعلیتی تقصیر
حوارندن و سبب مادیتی بار و در طب و خام غذا لور در
وسبب سووی تقصیر نخچید یعنی تمام یا بنا همشدر و سبب
غایبی ترطبیب یعنی صلیب ایندور غذا لور بونله نخچید
بدنه غذا لور اولور اما سو دای طبع نك سبب فاعلیتی
معتدل نخچیدر و غیر طبعی افراط نخچیدر و سبب مادیتی
حوارنی جوق و در طبعی آن غذا لور در سبب سووی تقصیر
اولور سیلان اولیان و تحلیلی آن اولقدار و اعضا لور
عضول وار در آنک تعذیه سنله سو دای بونله مقدار کولدر
سبب غایبی اعضا یه غذا و بر مکدر **در دخی باه بکلر**
اعضا و کلوری شول جسملور در آنک تولدی اخلاط
مزاجك

دخی دورہ تہذیب آنگ برسی عروق ضواریہ در یعنی شدہ بن
 دکھڑی طہر لک محسوس کیوں بولوں پورہ کلک خذ و نکال لری پیدر
 حیوانک قوتی یو رکندن جمع اعصابہ بن نلس ایلدور و برسی دخی
 آور دور یعنی عروق غیبی ضواریہ در بعضی کس متکامل لری پیدر
 کربغوان تغذیہ قوتی جمع اعصابہ بیونلی این شدو رر و
 برسی دخی سکولر دور تاکہ دماغ غلغلن حسنی و حسی کن جمع
 اعضا یہ بن نلس ایصال ایلد و برسی دخی ادعیہ صنی در
 احلیک و خا بر لری کس متکامل لری پیدر اما اعضا ناک برسی
 مرسلہ در یعنی معدہ در و اوکین و طلاق و بو کو کلاک برسی
 قوی اعضا و رسد دن بو نلو چاری اولور و اعضا ناک بر
 قہمی دخی رسد کل و رسد کلاک سکولر یعنی کو کلر
 قردا شدو

قردا شدو و سکولر دکلاک برسی بولوں ہر برس شدہ بو قوت
 وار در ایچق کند و لورہ مخصوص صداد ککن بو نلس دخی اعضا
 رسیہ دن بن دور بو قوی عابد اولور برسی امدی بنم عزیز
 بو محملہ سوز چوتدر تطوییل کلام اقبوب مختصر اوزرن
 بیان ایلدہ لم تاکہ کتاب مطلق اولیہ عرض طالب و محتاج
 اولانورہ صرا درین بیلون اکل مق و اکلہ موہ ذلہ دتا
 اتمک سمیتن بلدور سکولر انشاء اللہ تعالیٰ **بخشی بان اول**
آیت کی چک مضمونی در کہ **قوله تعالیٰ اَنَا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ**
مِنْ صَلْطَالٍ مِّنْ حَمَءٍ مَّسْنُونٍ امدی حق تبارک و تعالیٰ
 حضرت نوریہ قدرہ تنذہ دکلاک اول خلاق عالمک او
 اصلید بو قطره مٹی کیم رحہ دوشون ایکی نطفہ قارون

مجبوراً اولور بعله حیفی قانی اکیول بولوب ایچنه آقار انذن
سکه مقوره اول نطفه دین یول آچار انذسکه سکر کی بیلور.
اون بش کوندنصکره او یوشمش قان کی اولور انذسکره
لحم اولور انذسکره اعضا بری برندن متبیین اولور و قرق
کوندنصکره کماکر حاصل اولور بعله اول قادر ذوالجلال
اول مخلوقه جان و پرورد انذسکره معتاد اولان عدت و مدت
تمام اولدوقده آنه سی رحمندن توبین وجوده کجور بعله نه
کورسک حق تعالی دینله عنایه صرارد بعددن ترکیب
ایدوبن ظاهرینی احسن صورته تشیین و باطنینی کمال معرفت
اید تزیین و تطفینی ایلمش و سرو دماغی جهلندن اخلا
قلوب جوهرها قائل و سمع و چشم و دوق و شمله مزین قلادی
امدی

امدی ظاهر اعضا ناک بری باشد آنی مکندن خلق اندی تاکم باشد
ایچنه ابداع انذکی جوهر و بینی حفظ ایده و باشی دورتی
تسنیه قتل قلادی آنک برسی آغش در فدا ایچون دخی ایچنه د
دیشی خلق اندی تاکر طعامی اسپان کی آکودون سل انکیچون
ولسانی خلق اندی سویله یوبه مقصود اتش ادا انکیچون و دین
التله ایکی طمس خلق اندی لعاب حاصل اولوب غلاری یومق
ایچون و بوغاز ایچنه ایکی دلك حاصل اندی غذا و شراب
ایچون و بزنی دخی نفس اولوب و برمک ایچون و اغزه ایکی دوآن
خلق اندی نطفه قدر اولوب کونکرت انکیچون ایچنی بری بورون
در سراجده اولوب و نفس آلوب و برن کیچون هم اکی یول و بریدی
برسی و دماغه و برسی بوغازه کیلور و دماغه بر قوت و استعداد

خلق اندی آنکه جمیع لذت اطعمه و اشربه را فریاد ایدر او جانی
 سی تو لا قدر اول دخی منکنه کبی بود مادر تاکی صلا و صلح کج
 حاصل اولر دور دخی سی کوز در حق تعالی بدن انسانده کوزنی
 لطیف بر نسنه خلق امدی و کوز ده و باشله آیکی دلاک خانی
 اندی کوزی افاذن امین اولسون ایچون کوزی آیکی خالق
 ایسی تا کیم برینه آفت ایریشود سه بری سالم قالا و هر کوزی
 یدوی قان خلق اندی اولر قانده طبقه صلیبه دیر لر آیکی قانده
 طوبیله خار حنیبه دیر لر آدمک یوزی ایچله آینه کبی کوزی لر
 او جانی قانده جلدیه دیر لر اولر زجا حنیبه قلمشدر در دخی
 قانده عنکبوتیه دیر لر بیله قانده طوبیله بیضیه دیر لر
 اللعی قانده طبقه قریبیه دیر لر دخی قانده طبقه ملحقه
 دیر لر

دیر لر غایبده اقدر و در ماغاک صالح یا نینه صول کوزک بر جوقی سکر
 کیمدر وصول یا ننده طایع کوزه کذاک بر جوقی سکر کیمدر آیکی
 قاش اسلامه بولشور کوزک هر قتی سینه کیم بر آفت ایرسه
 آنک نوردی دخی اولر بر کوزینه کیمدر پسنر و ماغدن کوزه اول
 سکر لر ایچمله نور ایریشور بدن انسانده بر آیکی سکر دن خیری
 مجموعی سکر یوقدر اقا حق تعالی دماغی اوج بلوک قلدی و امر
 لر نده صوغان ندری کبی بر ده چکدی برمی النذن یکا دسر
 کوزه نور اذن نازل اولور حاصل اولور و برمی طینک اور تاکنده
 اول دخی معدن عقلا در او جانی سی اکسذن یکا در اول اعضا
 دکی سکر لر قون ویردر اقا کلکل کحق تعالی انساننی او جیور
 اولر سکر و کلکلن خلق ایدون دخی جوله طلس لری تمام دورن

یوز فرق دور تدر اما انسانله الترخاق ایتدی تمام لازم اولان
 اشیایر توتوب یا پو شقی ایچون دخی ایاقلدی خلق ایتدی
 طلق زفق او قور متی ایچون لازم اولان یور لوهی اولدی ایچون
 وشکل صورتی جمال کمال و یور دی مکمل ایلدی نسیبارک التمه
 احسن الخالقتین زهی اول صانع که صنعتدن زتر قدر قصوری
 یوقدر **التبی باب صمانی بیان ایدر** اعدی بکلکه
 آدمک صورتته نظر اتد و کک کبی عناصرک قعی سینه مشی
 بلهک کک اعدی دموی آدمک علامتی اولد که یوزی قوزل
 و یورنی طهری یطللو و لعابی ططلو و نصد و حیا متیر لری
 کیجیه و بدنی حیا مدنی چمنی کبی تیز غوز یعنی اتی اولر
 و اکر بدنتله ناشتلق و یا حیا نکه اولد اعدن برهنی عارضی او
 لور سه صوتی هوادن دخی صوتی روکار دن صفا ایدر و یور
 و یور لنگ

و یور لنگ رنگی آل اولور اما صغر وی آدمک بکزی صاری لغوی
 آخی و قوری اولور بیوستی و صورتی لغی غالب اولور کوز لری
 صودن کتمیه طهر لری یعنی نسی تیز حیا کک ایدر و ستم
 صرغنی عارضی اولسه اولر در صکر تیز دوره و یور لنگی
 صاری اولور و بلغنی آدمک علامتی اولد که بکزی آخی و طهر
 لری آهسته آهسته حیا کت ایدو یکندی کاهل اولر و خسته
 اولسه جوی او یوریه و بدنی آخی کوز لری کک شکل اولر و یور
 رنگی آخی اولر و سوادنی آدمک علامتی اولد که لونی اسهر
 و بکزی صوتی صوطجه و بدنی سیاهجه اولر و انا تفکر دن
 خالی اولدی و اکثر زمانده حالی غینا ک اولر و اقبیل ک زما
 نده سوادنی غالب اولر و هر کوز فصلتله زیاده اولور و یور لری

التشمس يشك يقينه كذا عزمك **رددي** فصلي ستن التشمس
يعني پر کلدرد ناچار کلدرد بو سنله نقصانك اثر لري ظاهر
ويبدأ اولوب على الخصوص قيش فصلنله و بو سنله بره
و هم غرين رطوبت پيدا اولور و بو سنك انتهاي سحرک
آخرين ککندر اما سخن لق اول زمانله بلونور سه حرارت
و رطوبت غالب اولور و لا آري تعلق کبری قزلق ايسه حرارت
ويجوست غالب اولور اما ارکک ايله ديشي ما بيننله فرق
بود که ارکک حرارت و يبو ستن غالبدر و ديشنك انجی
برودنی غالب اولور مثلاً بو احواله تصرف عقليه لازمه
يدی باب طبایع بعضی بیان ایدر اما نجی شيرين
طهر لرينك بسط و قيفي حرکتنك علا متي اولدر که پیش

رنگی کاره يه مايل اولر اما بودن جوهر که کور اولندی بدت
انسان بو نعل ايله قا محمدر و هر يسي بو فصلك مراحن طوطار
نکتم بر سيل بودن فصلدر فان اول بهاه صخر ياز فصلنه
سودا کوز فصلنله بلغم قيش فصلنله مخصوص صودر و صخر في
آدم دورن فصل اولرينه کي رد فصل اولنه ستن التشمس
ديور يکي کوي باشنده راجحه بدني و قوتی و حسن و لطافتی نتر
قر قيه در بوند حرارت و رطوبت زياده اولور ايجي ستن
الوتوندر بو محله کالين بولور و زياده و ذاکسک اولور
بو سنك انتهاي ستن قدر بوند حرارت و يبو ستن غالب اولور
اوجي ستن الکهو ليتدر زير قزليل عالميدر بو سنله آدم
تدمتيد وارر بو سنله بودن و يبو ستن غالب اولور حکمی
التشمس

امدی پانك و جسمك مرضى و صحتى بو طهر لرك حركتيله معلوم
اولور و شون تفكك الون و بوسين رو حاك فضولا تبيد يند نهني
ايله دفع اولور و نبض اولون نوع اولور ادر يعنى اون دور لوك
ايدر اما اصل حركتى يدي تسهد برسى طويل و برسى قصير
و برسى متوسط معتدل اولور **در دى** عريفى يعنى يقينى در
و برسى عند الله طار اولوق و برسى مشرفى يعنى يا قنق غيرى
نبره و برسى يا شفق در اما قانون شفاهه **يكى يدي** تسهد
تفصيل لازم دكل بو قدرد بيان كفايت ايد زير اول اول تفصيل
بو ديدن بو لوق اما طهر لرك حركتى اوج تسهد برسى قنى ضرر بار
و برسى بو مشدر و برسى متوسط طار اما اول زمانك كور در سن
ياسر بعد يا بطليد يعنى كيج و يا متوسط و يا صلبيد در و يا قنق
و يا اوله

اور ط حركت در و يا سكون در بو علامه برى برينك ادر نجه
آثار برار طور در بيه آثار داما بو بيلدر والا بو كاشلرك هر
برى كور لو دور لو در و برسى درى سار و يا بار و در و يا معتدل
در و برسى درى طهر لرك حركتى برابر اولمقد و يا مختلف و برسى
لك نمايى بو لور حركتى مختلفى در هر زمانه بونه نمايم بو لور
و برينك درى نكتهى علامه ينى متاقد و يا غيرى متظلمه و مختلفدر
اول نجه برى اولون اولور بيه درى بو درى يا معتدل و يا معتدلدر
اما بو حركتى اوجدر يكيدن اول علامه و بيو لرك نبخى لك
حركتى وقت اولور ككلا و زمان لرك حركتنه مقابله اولور
بو برينه بكون حركتى خارج اولور امدى و طهر لرك بيه اسوا
لند و قون تحصيل ايد سين علامه صاغ طر فنه او قور يا نبضه

الل اووه سن اكر طهون سندن ريكا وارن كلور سه علامت محمده
عليان بر حالدين وبر حاله دارسه وه انشا الله تعالي يد ازان صحت مقر در
واكو سندن ريكا كلور كهن سه بنجر حامد بر قاج كون صبر ايدوب
معتدل خدالو و لطيف اثر وپ كه مناجه موافق اولر استعمال اتاد
ره لر واكو سنك تو شوكر كلور كهن سه الله اعلم علامت موت
اولر واكو طهي اليك ضرب ابله طوق نور ايسه خسته عظيم اضرط
ايله الوب الله دقي موتون خون اولير واكو طهون معهود بار مفر
بن كتر طوق نوب بر زمان طوق سه بود دقي حالان علامتي دسر
واكو نبي طهون با صدوق و قشله اذن ريكا حركات ايدرس اولدني
حلاك علامت سيد واكو عليك كاه وه سنك ريكا ه سنك بار مقاربان
ريكا حركت ايدرس اولدني علامت موتدر واكو بن مقاربان التله
طهون

طهون و تر سه كن حركتي يوق بود كن ضعيفي علامتي اولوب بر مقدار
موي طهون طهونيت وير غدا ل و پرون اول مرطيك مناسب اولان غذا
واشر بر با بلو نادن بو لوين تدارك ايله سن واكو نيك حركتي
صحت علامتيني كو سنق سه خسته اضطل بله ايسه فاروره سن
كورن اكا كوره علاج ايله سن **سكني باب تروه احوال بيان**
ايدون خستك طبيعي معلوم اوله مثلا دموي و يا خود صفروي
ويا خود بلغي و يا خود سو داو ميذار معلوم تا كه اكا كوره و دا
سنه حركت اولندون حقي نادر و نندون بليت بيس امدني
اگاه اولر كه نادر و نيش بطقد بر سي صار يلق وير سي ق تلق
ويري ييشك وير سي نره لك بشنبي اقلندر اما صاري بولك
التي من شبي فار در بر سي مبي يعني صهان كوي سار يار وير ي

ال وبری تاریخی ویره آتشی یعنی آتش رنگه در وبری و عطر ایدر
التی صافیدر پیش بونلک هر بر سی من تب اعتبار نجر نسبتنه
کور حصار تنه زیاده کنه دلالت ایدر اما قول بونلک دورت
مر تب سی وارد در آفتاب قویو و آل سر نلک اولر بو ناعک از
غلبه اتکوننده دلالت ایدر و بر سی وور دیدر و بر سی دخی اسهر
فانیدر یعنی غایتنه قویلدر در دخی احسن تدر یعنی قویو
و قولدر بونلک هر بر سی من تب اعتبار نجر قابل زیاده کنه
دلالت ایدر اما پیشل بونلک پیش من تب سی وارد بر سی مستقی
در اولر بودنه دلالت ایدر و بر سی اسهانیدر و بر سی نیلیدر
یعنی جهت رنگه بکوزر و هر بر سی من تب اعتبار نجر بونلک
زیاده کنه دلالت و بر سی کز ایدر یعنی کنه رنگه بکوزر بو
خطاک

خطاک زیاده کنه کوه پیش کنه دلالت ایدر اما قمر بونلک دورت
من تب سی وارد بر سی قمر در اما صاری لغه میل ایدر بو صطرل دن
دوخش سودا نلک غلبه سنه دلالت ایدر و بر سی قمر در کنه پیشل
میل ایدر بو صصرن سودا یه دلالت و بر سی قمر در کنه اقلغه میل
ایدر بو بلغمه دو شش سودا غلبه سنه دلالت اما آق بونل
صوفلغه و خاما فله دلالت ایدر اما بونلک قوی اوج شهید بر سی
دقیق و بر سی غلیظه و بر سی معتدل در کنن غلیظه او میون رفیق اولان
خاملفه و بشکلک دلالت ایدر کاهی کاهی سنه بر دلالت ایدر
و اولو کر کز کزک ضعیف کنه و یا بی صوابجه و یا برو دت و یا ی
و یا پیوسته و یا ماده صیولنه متصرف اولدوغنه دلالت ایدر
اما بونلک غلیظی رفیق نلک زیاده سنه دلالت ایدر یعنی بونلک

اعتدالی مستخفنه زیاده باشملک دلالت ایدر آقا بولک راجحی
دورت تسهد برسی قلیل الزیمه در اول بیخ یوقلفنه و یا شریج
صو و قلغند و یا حاروت عزیز تر نک ضعفله دلالت ایدر و بری
طو الزیمه در یعنی راجحی قبح کلدر بوقان غلبه سنه دلالت
ایدر و بری حاصض الزیمه در یعنی آکشی توقار اول صوت
اولان خطلرک کفلمه سنه ندر و برسی متین الزیمه در
توقسی طویلی کی توقار اول اکدلالت ایدر که اخلاصه
عقوت وارد و یا بویل یولنه و یا چبان وارد آقا بویل یولان
دوغند سبب بودر که صویولنه بر یا بس ثقل طراظهور بیلا اید
بله آقا ریلقی بولک خلا نجه در آقا ریلقیله بولان ثقل اسرا
سنه معتدل اولان خوده معلومدر که بولک ضعفنه و یا تخلیل
چولغنه

چولغنه و یا ماده بر طوافه متوجرا اولا آقا بولک چولقی بدن
سنه دوغند و یا بدندن فطلان وار ایدر که دلالت ایدر برسی
طیعت آخی دفع ایدر و معتدل اکسک ارسنه میانه در و هم
کیویک یا یله آقا سورن دویکوی بولک شول غلیظ چومویدر
صودن اولی که یوقار یوقار کاه بولک دینه چوکر آقا
رسوبک طبیعتی اولدور کی آق اولدور هم لطین اولاصتی چالقد
قار و دینه یا یله اولی آهسته دویک کی ایچنه برسنه
وار ایسه دینه قاهره بعله آقند قاصه قارنی قول قالدور سه
اعلادور کی صاده قالدور سده کیلدر آقا رسوبک طبیعتی اولان
آیکی تسهد برینه صراطی دیول بوشول جنونیه کوز برنوع
غایتله چوقدر برنوع صیغول اولور بوشانه سوز اولدوغند دلالت

العباد بالله تعالى هو دخی بول بولنده جهویان و یا یاره اولدوغنده دلالت
 ایدر و بر تسهیل شعوی دیرلر سببی طوبیبتلر تل اولور و عذرلر
 کبری و برینه خیرلر دیرلر صوره الصلغش خهیر یاره لینه بکوزر
 بو معله ننگ ضعیفینه دلالت ایدر و برینه زهلی دیرلر بو صویولنده
 طالش حاصل اولدوغنده دلالت ایدر و برینه مادی دیرلر رکلی
 کول کبری اولور بو بلفلم وار کیکه دیو مرین آقشانی و قشیلر آهیدیلر
 چوق قوتمقدن حاصل اولور و برینه دخی عقلی دیرلر اویوشمش
 قان کبری یاره یاره اولور کیمی سلوک و کیمی صحیح بکوزر ذکر و عجار
 و برینه ده موی دیرلر بولی قان رکلی کیمی در قانک غلب سسته دلالت
 ایدر کبری بول ایلد قار شقی ایسه باغریک ضعیفینه دلالت ایدر
 و اکثر قار شقی و کل ایسه بول بولنده یاره و یا چیلان وار ایدر کنده دلالت

ایدر و برینوخ اقلو و توتو اولور بو بکوز صیر لغنده دلالت ایدر
 و برینوخ قوتمقدن اولور بو اعضاء اصلیه ننگ صیر و لغنده دلیل
 یعنی طهر رکیمی و سکر رکیمی و غیر بریمی کیمی و برینوخ کیمچرک و دکوری
 قزان یاره لدر لو ننگه بو چرافه بکوزر و بو بغریک بعضی اجزلر
 لر نندن احتیاق اولدوغنده دلالت ایدر و برینه دیشیمی دیرلر
 بو ننگ علاقی یار صیر بکوزر و لوفی قزلر زیر شجاک لونه بکوزر
 بو قان کویید و کنده و هم اعضا ری دک کنده و هم مثلاً زنده اولور
 اولدوغنده دلالت ایدر و برینو تسهیل دخی لیمی دیرلر لونسده بو
 چافه مشاهداتن یاره لری کیمی اولور بو اعضالرده ارمکله
 دلالت ایدر اطلبان زویان دیرلر و برینو تسهیل دیمی دیرلر بو دخی
 رو باد دلالت و برینه دخی دیرلر اینر کل بول بول بول اولور
 العباد

اما بولك رسوبى يعنى غليظلى مكان اعتبار نجر اوج قسملار برينه
 عمامه دير لي مثلا سمان يعنى بولون كيمي قاروره نك بوزله اولور
 بو شكم از لفته بولك چولفته دلالت ايدره متعلق اسم رض
 دير لي قاروره نك اور تاسنه طورر بو شكم وريك قوت سطله
 ديلدار وارينه لاسب دير لي يعنى چو كمش مثله قاروره د بنده
 چو كمش اولور بو طبيعتله شكم تمام لفته دلالت ايدره و غيري
 طبيعتله بولر **طوق زنجى بايا عارض اولان عتلى بن و علاج**
لور بن بيان ايدن پسن امدى سملدن بريسى مال سوليا دوكوم دما
 غند مراض اولور معنى سوليا خلطه ديمك اولور بو علت ايكى
 نوع اولور بوى سطل ويا قانك اسجى خلطى كو بندا كو كندن حاصل
 اولور و بر نوبى بلغم ويا سوليا كو بيو مستندن حاصل اولور خلا
 بار د

بار د بو علت بر سوليا بخار دركم دماغه صغى ايدره و دماغى
 قوراد بوش دماغ قوركو اينجه قالور نكتم صافى هويا بطومان
 چو كمش اكاه علاج بو درك ملاوق يا غني دورى بش كمن اسپغله
 باشه سوزو لي مال خليا ي سوليا دفع ايدره باذن الله تعا مال
 خليا وسوليا دفعنه علاج قورنلى هوشنى دوكوب صوبه اصلاحه
 تاك قوتى چقه بعه انى صوبوب صوبه شكم قوتوب شوبت ايدوب
 ايجر **ديكى** حال خليا دفعنه مغلايا ايله شربت لازمد يعنى دكر او
 دنان شربت مغلايا لازمد **ديكى** حال خليا غلب ايلسه لاچوردن
 بر بوزك دوز بيار مغفله كتوره **ديكى** سوليا دن باش اوشم
 حاصل اولور اكر صوتى لغلايسه اكا زعفران كلوب ايله ازوب باشنه
 صوره لي دفع اولر **ديكى** بر مقدار ائوبني قوركي كيمي ايدوب

دېسېنه يا پښتوره اغري كيدې څرطوره **دېكي** صلال وځنډېرې كلاته بله
 قار شذوړه يا ښښه سوره لږ كې وېن كېږ طوره ښه كې حيا مه
 وار وېن يا يقينه اما چوقا او تود ميوې چقه **دېكي** باش اغري
 اتي اولسه سېر كرايله كلابي قار شذوړه يا ښښه سوره لږ وېږد
 ننه دغې بې مقدار چكېل خوش اوله **دېكي** كا توري صوا ايله با
 شنه سوره سلى اتي باش اغري سېنه بودغې نافعدار **دېكي** باش
 اغري صوقدن حاصل اولدېسه اتي د وال كوكرد **دېكي** باش
 اغري سېنه ضما وښاري نافعدار يعنې نفعدونون توخمي باشه كډو
 الكدن كچوړه ختا ايله خايط ايدوې وېن قانجه بزه يا تي كې ايدوې
 ايا تلو بېني تو بقلر يڼه وار نه چ صاره شفا بودله **دېكي** باش اغري
 زعفران دن ايسه قېق يا غن سوره لږ خوش اوله **دېكي** باش اغري سېنه

هر صله

هله هدا تاخې توره سوره خوش اوله **دېكي** د جاني پاك ايدوې بودې
 عمل د كره مثلا صبر استه طوره د درم بر زعفران اكي متوصاني
 در هم بر جمله سن يا شخړه دوكوې بلكه كې وېن صوبه بيله نهوېد
 قدر حيلو ايدوې كېله بشن دانه سېن ييوې دوشكه يا تشخا
 يتله نافعدار **دېكي** كلنجك چكېن صوبيني سېن كېله خايط ايدوې
 يا ښښه سوره اغري سېن دفع ايدوې **دېكي** صلاح اللدېن كېا پيدا او
 لور سېه قان غلبه سندا ندر علاجې باش طهر لږ دن قان الكورېن
 واکا توج دېر لږ ويا فصد و سجا مت اذو ر لږ لي الحال ساكن
 اوله ويا ايووني تو نول دند نكسه كېږه سوره اغري سېن ازوې بودې
 نذ طه زود ميه انجق سوره لږ **دېكي** و غناې شرا بېني اچېك
 و ميوه سېن چك نافعدار و مر چك شوراسې و توري كښنج چك

ایودر باش افرسی صغردن اولوب باشی ایتی اولسه کتان بونی کول
 یاغذ اصطادوب اغیان برینه اورسه ساکن اولر **دیگر** صناع تفعا
 دن پیلا اولورسه بلغم ندر سی کیمی بی شور ب صویله ایچوب
 و پار می اورب تو سه و دورانی اونی صویین ایچوب تو سوق نافعدار
 انا لوسنی استی سه ایتی صو ایچند اولور ب فوسه اما یاراج
 نقره دکتری حبل ال ایله غرغره اتسه در حال ساکن اولر ل
دیگر طولک اغری لقوه دن اولور سه صوکو بی التشر اوج
 آد با بی نیون تا اصلا نجه طوره بعدله اول آد په صفوق صو
 بیله یارم رطل مقدار اولوب بر و اتق جاوشین تو بی دخی نفس
 ایله ریخته چکد نافعدار **دیگر** یارم باش اغری سنده همان صر
 مساعی دو کوب صوین طهر سه شفا بولر **دیگر** بتون باشی اغری
 فی الحال

فی الحال باشه صوق و ق هه صوقیه ساکن اولر **دیگر** باش اغری سنده
 فرقیون یاغنی سور سلو ساکن اولر **دیگر** چوقی بکلدن باش
 اغری حاصل اولور غدالی بونلی در که بیان اولنوب **دیگر** اولر
 نلدن **دیگر** و خرما **دیگر** و تاوند **دیگر** بوی تره **دیگر** فلفل قرمز **دیگر** زیتون **دیگر** زعفران
 بللوط **دیگر** کندز **دیگر** قرمز نس **دیگر** کبوه **دیگر** اولو سیزاق **دیگر** و چوقی بویله
 قاقیمق **دیگر** چاغق مق **دیگر** قساق چکک **دیگر** باش اغری در ایله
 کتخی ایسه بو ذکو اولنا حق آیت شریفی باشه کتور سه ایشاه
 الله تعالی صناع چکمه **دیگر** الله التوب الرحیم **دیگر**
 فین کان و کتورم **دیگر** آویه آدی من رائسه فیدیه من صیام
 او من صدقت او نسک **دیگر** اسکن بالله تعا **دیگر** باشدن
 اینش نازیلی علاج بیان اوده لم نازیده چکی چوق بیوب

بخاری باشد صعو و اید و با نثی کا صوتی و کاه ایتی طوطی قدن حاصل
اولور **دیگر** نازار کوزه این سه کوز در ده مبتلا اولور و تو لافله
این سه قوی لافنی صافین ایدر و آخره این سه دشلی غلک ایدر
و بوغازه این سه ماده اولور قویله این سه مفلوج اولور الصیاذ
بالله تعا و بند کشر لره کیرد سه وضع مفاصل اولور و بلدا
انسه آدی ایکی قانات ایدر یعنی بلین بوکن دخی پانده این سه
عروق النسا حاصل اولور و دیش لره این سه دیشی بکلوبن آچلمن
اولور و اگر طوطی قدن کجوبن باشی پار مغضه این سه تقریرین
حاصل اولور بئس ایدی بو نازار باشله آکین نازار کون کور مک
عقلو ایشیدر سعی ایلد منع و دفع لازمدر **دیگر** باشله نازار
دایما الروین سه مازی و چیر نثی صغیر اودیلد خلط ایدوبن باشنه
یعنی

یعنی ایله اوج کون اوج کجه قوی بین مسکس یا پیویون ینه طرش اولور
اولکی کبی ایله ینه اوج کون اوج کجه طوره و یا یقیمه طرش اولور
اولکی کبی ایله جمله سی طقون کون اولور انشاء الله تعا عمر نده
ناز لر کجه سیه **دیگر** لعون و نغمه اوتتبی دوشربن صو ایلد بین کبی
چو ملک اچمنه قوی باغیزین خمود ایلد حکم قیویون خود اوزرینه
قیویون یا چجه قینا دویب حاصل اولان صویر اطلو اجهون کونون
سوزب اوتتبی بیانه آقون اول صو ایلد حنایه قوشدوربا صکر
باشنه اوره بن کجه مقناری طوره انلان یا یقیمه انشاء الله تعا
دفع اولور **دیگر** یار پیون یعنی یار پیون اوتتبی اجمیع ایدوبن صون
دو کوبن صوبین الازر دودوتا فاشق یا حوزدوبن فاشق ایوجره
سپس کدن خلط ایدوبن الممش سیتانه قیویون تمام حکم قارغیدوربا

آبکی در هم جله سنی آبی یا غله قار شود و بپاشد او ده لی انشاء
الله تعالی دفع اوله **او نیمی باب ستل لی ک علا جله بین بیان**
جلدان بر سی یوزی و الکری یار بلور بو دخی با کونشدن و یا
یلدن در و یا صوق و قذن و یا صوق صو ایله ابست اغذنت
اولور و انزلک علا جی اول یوز یارخی یوزی یهوشاق ایله
صغی بودن کر کچینک یوزن یاخی بر طاسی ایچنه قیوب
اوز ریزه صوق صوق قیوب اول صوق صوق ایله یاخی بر قاج کیم
یو کیمین تاکم صوق آقی و پاک چینه یا شکر صکره الی در هم
یاخی بر قاج کیم یو کیمین یاخمه اون بش در هم کو له صوبی ایله
بر مقدار جدا سفیناج قط سینه اندن دو کلهش کو نلک و مصطکی
بش در هم و حصلین اون در هم همسکنن آبی چکی داک
قیوب

تکدر ازه سین تاکم بو اجن صحر اولیجه بعده بر قلا لی قاپه اون
در هم کافوری بال مو مین و یکمی بش در هم شیر و تخم قلوب
قیمینله لی تاکم کیمیک اولیجه چلقیا سینه غایتله بر تخمغریخ اولور
تعب اولمان **دیگ** پیوزده اولان عتک بری دخی چغندر مثلا
دار چی سخی ایدون نالیله قار شود و بپوزد سور سلو چیتی
کیله در **دیگ** آبی بادله یاغنی چغنه سورسل کیله در قاج
اتمک کو کدر عسل ایله **دیگ** پیوزده سفردیو بر مرض پیدا او
لور مثلا اولافاقق باشجو قانوری بلورد آتک علا جی بودر کیمقال
طهر کنن قان آتک اندن قورق آردن کنن طهر کنن و نالک بعضی
آتشکاره متبیر اولان طهر کنن و غیره قان انقندن قان آلب
کسندن حیات اتمک کو کدر صکره مسهل و پیو بر هیث اندک و

دگر بوی دخی با دشنام مدد بو مریش یابسی موز لو بلقندن اولور و یا
بلغم ایلدگانک رطوبتندن اولور صفا کما دخی بیان اذکر کما علاج کند
بهره ایکنه بن دخی بر مجرب و کان در کمر تجربه اولم شد بر یار و بزنی
حقیق فائده بو لاسند و رقیق رودل دخی ریکی تغییر اجنون مثلاً
زغفل نه با توره سن بعله اول شخصه و یون سن اوج کجه زغفل کچی
بو زنده چک باذن الله تعالی **فصل در علاج و صفات قاش**
دگر بوی دو کله سنک سیجی بو دگر اولی و لاری صغیر ز رطوبت
فساد ایریشو قلق و رطوبت کلین اولور تکم شود بر نه نما کما
مکله اون بنج اولو عیسی امده بو مریشو کما و الشعب اطراف
یعنی ذکی خسته کچی دیمک اولور اما رطوبت شک نقصاننی کما و الحیده
شالی اولور و دخی رطوبت با کلبه زالی اولمکله کشتن بیوسدن
دآو

دآو الطی یعنی یازن خسته کچی پید اولور آدمک کوسی پیدار
قو لاک بوی اولور بو ایکی مریشک اولمسنده قرنا کما الشعبه ایض
قیل دو کله و اما دآو القیه ده دره بله قو لاک پست امدان
هستلا اولنه نظیر ایضون اکو کوه علاج ایله سن و قاعله سی اولی
هسته لغت و یون حانه مناسب علاج ایله سن مغاز بو مریش
باقان کونین دو کندن و یا صغر یون بلغم و یا سو دا کویست و کندن
پیدا اولور بو مریش علاج مجنون لوزی عایله نافعدر مجین
باشله بیان اولون مسهلان باشله شربت لوزی بیان اولور
حطب ریغندن دخی غفلت جائش و کله در علاج کما الشعب و آو
القیه **مغلا** بو کشتلک بونین غرض قدر و یادی آو و یادی
زیاده صفاتی و صافی دو کله اول صحتی ناشتی ایله چیزون شیشه

دوستانه با هم غایبند یعنی ظلال کوکب در صبح اولو بر خندان اق نایب چندان
اوج رگم زنجیری دو کوب مسوره بیع غار بفرجه اجه دو کوب ایوب تکد
از اذ نایب قیوب فرس ابر ک بیع ما ابر ک دو کوب قورده بیع نایب
ایوب فارغی بان اول بللی و سمن اهری نایب ابر هدی مالینو
نقلار که قویز سمن نایب ابر دینی و عصبی و عطفونی تمیز ابر
و یلفق و بلز غلطی و سمن غلطی نایب ابر و نایب ابر اجه اولو
منافهونی زطلالی اقیر ابر و باران بنزدت کسی وان مکی
ایر دو کوب دان کیده سمن اولون غلطی کیده ایوب تمیز ابر
و مکی و طالی دو کوبی دمی تمیز ابر و جمع و حج و وداری و مکی
کلیدی ریغ ابر و دولو و سولوی اولره زیاره سمنی وارد و نایب
عنه و ایا به ریغ ابر و لیم و فسه دان کیده یاره سه و جمع سمنی
دیار یلفق و سمنیه و طالی نینله نایب و اوله بدل اجه نایب
دوستانه ریغ قزاد و نایب لوفی ریغ کوزله ابر بازن لوفی قوت
کوکب قورده سمنی اولون غلطی ابر کیده ابر کیده ابر کیده
اشقام صباغ کورده سمنی ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده
ترنج برود سمنی کورده سمنی ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده
عسری سمنی بو کورده سمنی ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده
نورانی سمنی کورده سمنی ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده
اجزای اجه قیوب قیوب قیوب قیوب قیوب قیوب قیوب قیوب قیوب
و نایب غلطی ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده
برخیان اجه صباغ صباغ صباغ صباغ صباغ صباغ صباغ صباغ
غایت باغ و غولها و غولها و غولها و غولها و غولها و غولها و غولها
اجزای اجه سمنی ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده
نورانی سمنی ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده ابر کیده

عاقبت عشق و شوق کعبه کارالدان کیدر
 الذی در محققین باشند کوی والادان کیدر
 بو تو خورند عادت کنند لافش که کارال جتاب
 عاشق بجسوران ایوب و علاه الدان کیدر
 یا فی لوب بمرلست ایرو شسه یارن بندیه
 جانیستورین خلاص اولور قول ال انور فندیسه
 الم بریزه الاده اولان ضیف ایدر کندیه
 طبع ایوب مالی ملک هر تو والادان کیدر
 او فراد عالم بچند بر قوی غوغا سنه
 بر کسته سیل بیدرسه دلبرن عز سنه
 بلبله بر کون لور لور حب چو کوی و لسه
 عا بو کون صایا دی و کن خلقی فرالادان کیدر
 بی فاد بر سوزنرا شما کرمانه میر
 عالمی جوری جهاک جی کوی حب ایته کز
 ای بحر کسته او میدی کدی عالیه سنه کز
 غم و طریقه چکار مالی والادان کیدر

بر می دیر سنکه بناشالعام دن ارشد ر
 هر معقدن طغلی هلاک لبک بنجورن ارشد ر
 قیان کبی بتان لادن حبار کبی دو وقت لادن
 سنکه اری ایقلادری و کین فرزانان ارشد ر
 مان شش قبا غید و فرین بطلی نه دو عشق جور خون
 سنکه اول مر الزندسه قولان قارشدن ارتق دهر
 ای میدر سنکه مویون کونو که بکزه یور یور یور
 سنکه اول الحوری قولون بناه برن دن ارشد بر
 احمد بابا مدحین ابلر دینه کلانی سوبلر
 یوبله کوزون سون بکلر بنا اشکدن ارشد بر
 سماعی
 بر کوه صولت ملکه بوری کوی قیان بزمین شد بدیه
 سفینه بر منو نیک و راه و یار کب شد بدیه
 بول کیدن بولجی جا بر کاف کورسه دینه طاب
 صطبر بیجان کعبه بی فر صطبر بی ز کب سنه دن
 بکشت سوزدن کجاشی قدینه صبر بچلش
 نازه کول کبی اهدش کورنور سب سنه دن
 بهیوت سلوی دالی کبی فر قس صنت کول کبی
 قرال ارتق صوبو کبی جوشنورن فر سب سنه دن

دو بلای
ای صباح اول روزی در صبح زود می صبح
سوزنی قدری جوی صبح سوزنی که در صبح
سوزنی در روز غمش که در صبح
بر سلام رسد با بر سر می کند می جانی بنا
عاقبت او روزی بر سر عالمی فاندن فنا
بی و طالعی که در روزی که در صبح
کورد که در روزی که در صبح
ابدی اول صبحی که در صبح
طایر تر تو فانی که در صبح
فانی بر طالع که در صبح
شش روزی که در صبح
بندش اهو مند منس که در صبح
دید بر تر که در صبح
ای صباح مورد روزی که در صبح

شرف و در صباح
سما خا ازان که در صباح
سما خا ازان که در صباح
سما خا ازان که در صباح

تو که در صبح
ای صباح اول روزی که در صبح
سوزنی قدری که در صبح
سوزنی در روز غمش که در صبح
بر سلام رسد با بر سر می کند می جانی بنا
عاقبت او روزی بر سر عالمی فاندن فنا
بی و طالعی که در روزی که در صبح
کورد که در روزی که در صبح
ابدی اول صبحی که در صبح
طایر تر تو فانی که در صبح
فانی بر طالع که در صبح
شش روزی که در صبح
بندش اهو مند منس که در صبح
دید بر تر که در صبح
ای صباح مورد روزی که در صبح

شرف و در صباح
سما خا ازان که در صباح
سما خا ازان که در صباح
سما خا ازان که در صباح

بیت

کرمی رنگی با نام سوری در ازرون

داغلو در دوازدهمین کوزون

قرق ساه او طوره با نام بیروزون قیزون

تدیور او قیلبلیق دین کوسلی

از رومور همبور لوی خیر لودون قار

دسین قور سوزو صواضالری قیاشا من

سرتت تهر شتیا با ب قور لایند شالای کیم تبار

تدیور او قیلبلیق دین کوسلی

استا نیوله بیچشم با نام سوزون قار

قویو چوزیر کولم مسکان بیچشم

قیق عثمان اوغلو دین ستا ندیم بر تاریم

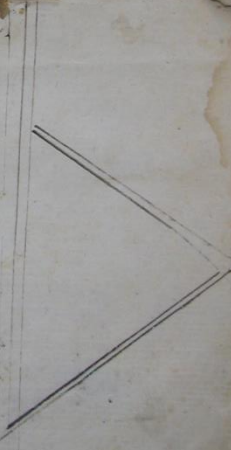
تدیور قیلبلیق دین قویو قار من علیه داتلر کیم من

استا نیوله بیچشم با نام قیلبلیق قار

کولم بولدم دردمه دردمه

بکرمی درت و زبیری با نام منور منورم بوزون

تدیور قیلبلیق قویو قار من علیه داتلر کیم من

شوقی عاشق

مبتلاکم حال من کیرا اراکسکه دمل کولون حال کور میالی بیله زار اراکسکه دمل

ال ملکوب قلام زانفت عشق خیر نصرت قوس

الله باده دله وقت قدیمه نار اراکسکه دمل

صنکت امیر از لدن بویو جا لبش قلم بغیر بی خون ایلی درو بد خنیت الم

بمیزم با بیجی الجی با بیجی کیم کیغله کور در دره ناسه لارا اراکسکه دمل

گردی کرسی بولاسک سنک بوقصان و اونی اصلی دل کالان لایله دلم ایله صعب

جاصلی تا دان بولور کور کور عشق کیم یا الدنن یا الدنن بر خزار اراکسکه دمل

کل نصحت و نار اراکسکه سنک بر تحقیق ضرر دکلر من بولکامی سلسله جوقه خزار ایبار

زوقی اکنه ناله بیله ای عاشق عمر دیار کوره بر مخالف روز لارا اراکسکه دمل

عشق از بدن صمیمت در اندشت اوسون
 قولها را کم کسبه از اندشت اوسون
 او صد فریاد من بر قورنات قسمت
 جلاکت منو در کت با دوست اوسون

کرم
 شو عالمه زک این صوق نا
 بهم کولم سلم و کسرت بلیم
 دو دغی در او همونتا
 جگر کجا ارباب بلیم

عجب که کوه زدن در قیوم دریم
 سینه سینه صدمه کوه دریم
 از سره اخل کوشه بلیم
 اوسون کسمل کسول حالمی
 عشق تا ندانم امیدم تا می

نایب از اولاد هم اند و دشمنی کویم
 بنده جود در دریا تا کس به بیز کرم
 مهادی اما بنیون عادی شدمی بر کوز کرم
 ای عدا من قیام عیب و کما دوست اوسون

سختی انظار ایستگه اسخی اولاد اوچ زار
 کوزم عشق من سران با غنی بر در دیار
 سننه کوزم در غم کار بر سلا در منت اوسون

ع
 باوی کوز سلی صلی من مانده
 سویم بسوزا و خور سویم

ع
 کوزم عشق من سران با غنی بر در دیار
 سننه کوزم در غم کار بر سلا در منت اوسون

کامل
 کوزم کوزم عاشقانه عشق جنونم
 بود یوز کوزم کوزم کوزم مایلیدر
 اسرار او نام او نکریم
 بود عشق در دم اصد مایلیدر

ساقی
 بوز کوزم بی وفا در
 سننه در نا کوزم کوزم
 عاشقانه بوز کوزم
 سننه در نا کوزم کوزم

ع
 صبح خاطرون کوزم کوزم
 قالا اسمش جود زده اشک کوزم
 بنده سینه غلاد به عاکس کوزم
 کوزم کوزم کوزم مایلیدر

ع
 صومر ما بین عاشقان کوزم
 سویم صدمه کوزم کوزم
 کوزم کوزم کوزم کوزم
 باره در سنا جوده ماله مایلیدر

ع
 قاسم کوزم کوزم کوزم
 بنده سینه غلاد به عاکس کوزم
 کوزم کوزم کوزم کوزم
 باره در سنا جوده ماله مایلیدر

ع
 قاسم کوزم کوزم کوزم
 بنده سینه غلاد به عاکس کوزم
 کوزم کوزم کوزم کوزم
 باره در سنا جوده ماله مایلیدر

ع
 قاسم کوزم کوزم کوزم
 بنده سینه غلاد به عاکس کوزم
 کوزم کوزم کوزم کوزم
 باره در سنا جوده ماله مایلیدر

دوم شود یا درون قرآن بسیار است
 بهیم خود بر این نظر از بس که
 شش درم حقیقی باشد ده درم
 بر کشتی راست لهری چو کشتی
 سوزون طونم حمل ندیم این
 دروب بر کوشن طونم و طانی
 اکتیمی در لود طونم محصب
 اشتراک بندی بو طانی تنی
 صفه اولدوم ششیه در دم حمل
 شش اولدوم حازمی الدم
 حایمی اولدوم والی میل کلام
 بر صبح باشه بخلدی حمام
 ناظر اولدوم جام دم قورنای
 الطی اولدوم اولدوم طونای
 سرتا حای اولدوم این سیم بویای
 درزی اولدوم اولدوم اولدوم
 حویلی اولدوم اولدوم اولدوم
 باجدی حای اولدوم اولدوم
 اصافی اولدوم بریز کیم قان
 لادوم اولدوم اله ایله کستان

دلال اولدوم صلیبی معاشی لادم
 بیت بیزدند صولاسی لادم
 جانا اولدوم بدنه مدع صلیبی
 بالجمی اولدوم باقی بیزدند صولاسی
 باز کتان اولدوم ضرار اولدوم
 ورده بر اضاوه قرار اولدوم
 بقال اولدوم حای اولدوم قبان
 بوز جاده ورده بندن جملا باز کتان
 لایق اولدوم سر دم بر لایمی صلیبی
 کوکلر اقیه سینی در مشلر یاشین
 علم شوشو بر این نظر از بس که
 سنا فامه و مکه عار اولدوم
 دیدم صرفنقه قرار اولدوم
 بر صفا قیدها اقیه عار کس
 خست

۱۵ مارچ ۱۹۰۶
بیویا
اللہ قسوس کازو ناز ایلمہ
اللہ قسوس کازو ناز ایلمہ
۱
اللہ قسوس کازو ناز ایلمہ
۲
نام اولدو عطا اولدو ناز ایلمہ
۳
تالین یه بکوز اولدو ناز ایلمہ
۴
حدا ناز ایلمہ کیریز ایلمہ ناز ایلمہ
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı :Esra Nur HANÇERLİ
Doğum Tarihi ve Yeri :07.04.1989 Altındağ
Medeni Hali :Bekar
İletişim Bilgileri :hancerliesra@gmail.com
05428200848

EĞİTİM BİLGİLERİ

2004-2007 Kanuni Lisesi
2009-2013 Uşak Üniversitesi, , Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
2016-2019 Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalı Yüksek
Lisans Programı

